

ትምህርት 12

1ኛ ቀን፡ - የመጽሐፈ መሳፍንት መግቢያ

የመጽሐፈ ኢያሱ ታሪክ የደስታና የድል ታሪክ ነው። የእግዚአብሔር ሰዎች በእርሱ ርዳታ በቃል ኪዳን ተሰፋ መሠረት ጠላቶቻቸውን አሸንፈው የከነዓንን ምድር ወርሰዋል። እስራኤላውያን በእነርሱና በእግዚአብሔር መካከል ለተገባው ቃል ኪዳን ለመታዘዝ የሰጡትን ቃል እንደገና አደሱ። የሚገርመው ግን የዚህ ሕዝብ ታሪክ በድል አልተደመደመም። ታሪኩ በመጽሐፈ መሳፍንት ይቀጥላል።

የመጽሐፈ መሳፍንት ታሪክ የኃዘንና የሸንፈት ታሪክ ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ ለእርሱ ለመታዘዝ እምቢ አሉ። ቃል ኪዳንንም አላከበሩም፤ ስለዚህ ለቃል ኪዳን መታዘዝ እንዳለባቸው ለማስተማር እግዚአብሔር በጠላቶቻቸው እንዲሸነፉ ፈቀደ። እግዚአብሔር ሕዝቡን ለማስተማርና ለማስጠንቀቅ ችግርንና ሽንፈትን በመሣሪያነት ተጠቀመ። ይህም ሆኖ ግን ሕዝቡ ለእግዚአብሔር መታዘዝን አልተማሩም።

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የእግዚአብሔር ሕዝብ እግዚአብሔርን ለማክበርና ለእርሱም ለመታዘዝ የገቡትን ቃል ለመጠበቅ የሚከብዳቸው ለምንድን ነው? ለ) ብዙ ጊዜ ክርስቲያኖች ለኢየሱስ ያላቸውን የመጀመሪያ ፍቅራቸውን የሚተዉትና በመንፈሳዊ ሕይወታቸው እየቀዘቀዙ የሚሄዱት ለምንድን ነው? ሐ) ክርስቲያኖች ለእግዚአብሔር ያላቸውን ፍቅርና መታዘዝ ሕያውና ጠንካራ አድርገው እንዲጠብቁ ቤተ ክርስቲያን ምን ማድረግ ትችላለች?

2ኛ ጥያቄ፡ ስለ መጽሐፈ መሳፍንት በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ አንብብ። ሀ) ጸሐፊው ማን ነው? ለ) የመጽሐፉ ዓላማ ምንድን ነው? ሐ) የመጽሐፉ አስተዋጽኦስ ምንድን ነው?

የመጽሐፈ መሳፍንት ርእስ፡ -

የዚህ መጽሐፍ ርእስ የተገኘው ከኢያሱ ሞት ጀምሮ እስከ መጀመሪያው የእስራኤል ንጉሥ እስከ ሳኦል ድረስ የነበሩ ጊዜያዊ የአገሪቱ መሪዎች በነበሩ ሰዎች የሥልጣን ስም ነው። እነዚህ መሪዎች መሳፍንት (ፈራጆች) ተብለው የሚጠሩ ሲሆን፤ ከአስተዳዳሪነት

ወይም ከፈራጅነት ይልቅ ሥራቸው ወደ ጦር መሪነት ያደላ ነበር። ለእስራኤላውያን ነፃነትን ለማምጣት እግዚአብሔር በግል የሚመርጣቸውና ኃይልን የሚያስታጥቃቸው ሰዎች ነበሩ። መሳፍንት የእስራኤልን ሕዝብ ከሚያስጨንቁአቸው ጠላቶቻቸው ነፃ ካወጡዋቸው በኋላ በነገዶቻቸው ላይ መጠነኛ የሆነ ሥልጣን ይኖራቸዋል። አንዳንዶቹ መሳፍንት ወይም ነፃ አውጪዎች በበርካታ ነገዶች ላይ ሥልጣን የነበራቸው ቢሆንም፣ ብዙ ጊዜ ግን በተወሰኑ ነገዶች ላይ ብቻ ሥልጣን የነበራቸው የአካባቢ መሪዎች ነበሩ።

እግዚአብሔር በሕዝቡ ሁሉ ላይ ገዥ የሚሆን መሪን ያላስነሣው ሆኖ ብሎ ነበር፤ ይኸውም እግዚአብሔር ራሱ ንጉሣቸው ነበርና ነው (መሳ. 8:23)። የተለያዩት ነገዶች በእግዚአብሔር የሚገዙና በቃል ኪዳን ውስጥ የሚገኙ ሕግጋትን በመታዘዝ ሊኖሩ ይገባ ነበር። እግዚአብሔር ንጉሣቸው ስለነበር ንጉሥ አያስፈልጋቸውም ነበር። በኋላ በመጽሐፈ ሳሙኤል ውስጥ እንደምንመለከተው፣ እስራኤላውያን እንደ አሕዛብ ንጉሥ እንዲኖራቸው በጠየቁ ጊዜ ድርጊታቸው በእግዚአብሔር ላይ እንደሚፈጸም ዓመፅ ተቆጥሮባቸው ነበር (1ኛ ሳሙ. 8:5-8)።

3ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ከእግዚአብሔርና ከመንግሥት ባለ ሥልጣናት ጋር ከሚኖረን ግንኙነት ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ለ) የሚለየውስ እንዴት ነው?

የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ

የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ ማን እንደሆነና እነዚህ የተለያዩ ተግባራትን አሰባስቦ በአንድ ላይ ያቀናበራቸው ማን እንደሆነ የሚያመለክት ነገር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አናገኝም። ዓለማውያን ምሁራን መጽሐፉ የተጻፈበትን ጊዜ በማዘግየት በዚህ መልክ የጻፈው አሪት ዘዳግምን የጻፈውና ከኢያሱ እስከ 2ኛ ነገሥት ያለውን የታሪክ ዘገባ ያቀናበረው ሰው ነው ይላሉ። ሆኖም ለዚህ ሁሉ አንዳችም ማረጋገጫ የለም።

አይሁድ ጸሐፊው ሳሙኤል ነው ብለው ያምናሉ። ይሁን እንጂ ይህን በሚመለከት ማረጋገጫ የለንም። በዘመነ መሳፍንት የተለያዩ

መሳፍንትን በሚመለከት አጫጭር ታሪኮች ሳይጻፉ አልቀሩም። በኋላ አንድ ጸሐፊ፥ ምናልባትም ሳሙኤል እነዚህን ታሪኮች ሰብሰቦ በአንድ መጽሐፍ አቀነባብሮአቸው ይሆናል። 1ኛ ዜና 29:29 እንደሚናገረው ሳሙኤል፥ ናታንና ጋድ የተባሉት ነቢያት የተለያዩ ታሪኮችን ዘግበዋል። ከብሉይ ኪዳን ጥናት እንደምንረዳው በዚሁ ጊዜ የተጻፉ ሌሎች መጻሕፍትም ነበሩ። ለምሳሌ፥ የያሻር መጽሐፍ (ኢያሱ 10:13)፥ የእስራኤል ነገሥታት ታሪክ መጽሐፍ (2ኛ ነገ. 15:31) እና የይሁዳ ነገሥታት ታሪክ መጽሐፍ (2ኛ ነገ. 16:19) ይገኛሉ። እንደዚሁም በመሳፍንት መጻሕፍት ውስጥ ንጉሥ አልነበረም የሚለው ቃል ተደጋግሞ መጠቀስ የሚያመለክተን መጽሐፈ መሳፍንት ተቀናብሮ በተጻፈበት ጊዜ በእርግጥም በእስራኤል ላይ የነገሡ ነገሥታት መኖራቸው ነው።

መጽሐፈ መሳፍንትን ማን እንደጻፈው ለመናገር አስቸጋሪ ቢሆንም የተጻፈው ግን በ1000 ዓ.ዓ. ገደማ በዳዊት ዘመን እንደነበር መገመት ይቻላል።

የመጽሐፈ መሳፍንት ታሪካዊ ሥረ - መሠረት

ባለፈው ሳምንት የጳለስጢና ምድር የተለያዩ ትላልቅ መንግሥታት የጦርነት ሚዳ እንደነበረች ተመልክተናል። የከነዓን ምድር ከእነዚህ ትላልቅ መንግሥታት ጋር ከሚተባበሩ ከተለያዩ የከተማ መንግሥታት የተዋቀረች ነበረች። በደቡብ በኩል የሚገኘው ትልቁ መንግሥት ግብፅ ነበር። በሰሜን በኩል በኢያሱና በመሳፍንት ዘመን የነበረው ትልቅ መንግሥት የኬጢያውያን መንግሥት ነበር። እነዚህ ትላልቅ መንግሥታት በጳለስጢና ውስጥ ብዙ ጊዜ ጦርነት ይገጥሙ የነበሩ ቢሆንም፥ ይህ ጦርነት እስራኤላውያንን በከፍተኛ ሁኔታ መንካቱ አጠራጣሪ ነው። እስራኤላውያን የሚኖሩት በተራራማዎቹ ስፍራዎች ነበር እንጂ ከዋናዎቹ የንግድ መተላለፊያዎች አጠገብ አልነበረም። በአብዛኛው መሳፍንት ግብፃውያንም ሆኑ ኬጢያውያን አንዱ ሌላውን ለማሸነፍ አልቻሉም ነበር፤ ስለዚህ ከነዓን በየትኛውም መንግሥት ቀጥተኛ በበላይ ተቆጣጣሪነት ሥር አልነበረችም። በዚህም ምክንያት ብዙ ትናንሽ መንግሥታት ከነዓንን ለመቆጣጠር ወይም ለመውረርና አደጋ ለመጣል ይሞክሩ ነበር። ይህ በከነዓን ምድር ላይ የተደረገ ጦርነት በውጤቱ የተለያዩ ሕዝቦች እስራኤላውያንን ለመቆጣጠርና

ለመግዛት እንደቻሉ በሚያንፀባርቅ መንገድ በመጽሐፈ መሳፍንት ተገልጧል። ከኢያሱ ሞት ጀምሮ ሳኦል እስከ ነገሠበት ጊዜ ድረስ የነበረው ሁኔታ የተለያዩ መንግሥታት እስራኤልን ያጠቁበትና የጨቆነበት ዘመን ነበር። በእነዚህ ዓመታት ነበር የባሕር ሕዝቦች ወይም በመጽሐፍ ቅዱስ ፍልስጥኤማውያን በመባል የሚታወቁ አዲስ ነገዶች ወደ ከነዓን የባሕር ዳርቻ ተሰደው የመጡት። ወዲያውኑ አብዛኛውን የከነዓንን ምድር ተቆጣጠሩና ለብዙ ዓመታት የአይሁድ ሕዝብ ዋና ጠላት ሆኑ።

የእስራኤል ሕዝብ የተለያዩ ነገዶች በየራሳቸው ክልል መኖር ከጀመሩ ወዲህ የሕዝቡ አንድነት እየቀነሰ መጣ። በአንድነት እንዲቆዩ የሚያደርግ እንደ ሙሴ ወይም እንደ ኢያሱ ያለ ጠንካራ መሪ አልተገኘም፤ ስለዚህ ጎሰኝነት ወይም የዘር ልዩነት እየጠነከረ መጣና ነገዶቹ በየራሳቸው ሽግግሌዎች ወይም የነገድ አለቆች መተዳደር ጀመሩ። 12ቱን ነገዶች እጅግ በላላ መንገድ (ፈዴራላዊ አስተዳደር) እንዲቆዩ ያደረጉ ሁለት ነገሮች ነበሩ። የመጀመሪያው፡ ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡት የጋራ የሆነ አምልኮአቸው ነበር። የከነዓናውያንን አማልክት ሳይሆን እግዚአብሔርን እስካመለኩ ድረስ የተባበሩ ነበሩ። የእውነተኛውን አምላክ አምልኮ በሚተዉበት ጊዜ የጋራ የሆነ ሃይማኖት አይኖራቸውም ነበር። ሁለተኛው፡ ሁሉም የያዕቆብ ልጆች መሆናቸውና ይኸውም የጋራ ውርስ መያዛቸው ነበር፤ ስለሆነም አንድ ነገድ በውጫዊ ጠላት በሚጠቃበት ጊዜ ሌሎቹ ነገዶች ለእርዳታ መድረሳቸው የተለመደ ነበር፤ ነገር ግን ብዙ ጊዜ ይህንን አንድነት በሚረሱበት ጊዜ በ12ቱ ነገዶች መካከል የሚደረግ ጦርነትም የተለመደ ነበር።

የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ ስለ ዘመነ መሳፍንት ዝርዝር የሆነ መግለጫ የመስጠት አሳብ አልነበረውም። ለምሳሌ፡- በግብፃውያንና በኪጢያውያን መካከል ስለተደረገ ጦርነት የሚጠቅሰው አንዳችም ነገር የለም። የጸሐፊው ዋና አሳብ በዚህ ዘመን ይኖሩ በነበሩ አይሁዳውያን ላይ ለደረሰው ከፍተኛ ችግር የሥነ - መለኮታዊ ትምህርት ትንተና መስጠት ነበር። የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ትኩረት በቀድሞ ዘመናት

ሁኔታ ላይ ሰፊ ገለጻ መስጠት ሳይሆን የአይሁድ መጨቆን ለምን እንደሆነ መናገር ነበር።

የዘመነ መሳፍንት የጊዜ ቅደም ተከተል

የመጽሐፈ መሳፍንት የጊዜ ቅደም ተከተልን በተመለከተ ብዙ ክርክርና ጥርጣሬ አለ። ይህም በሁለት ዋና ዋና ምክንያቶች ነው። የመጀመሪያው፡ የእስራኤል ሕዝብ ነፃ የወጡበትና ከነፃነት የወረሱበት ጊዜ ጉዳይ በሊቃውንቱ ዘንድ አከራካሪ መሆኑ ነው። ይህ ነገር የሆነው በ15ኛው ክፍለ ዘመን (1400 ዓ.ዓ.)? ነው ወይስ በ13ኛው ክፍለ ዘመን (በ1280 ዓ.ዓ.)? ወግ አጥባቂ የሆኑ ምሁራን፡ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኘው መረጃ የሚስማማው ለ15ኛው ክፍለ ዘመን ቀረብ ላለው ጊዜ ነው ወደ ማለት ያዘነብላሉ።

ሁለተኛው ጥያቄ፡ መሳፍንት የገዙት በአንድ ጊዜ ነው ወይስ በተከታታይ? የሚለው ነው። እያንዳንዱ መስፍን የገዛበትን ጊዜ በተናጠል ወስደን ከደመርነው አጠቃላይ 410 ዓመታት ይመጣል። ሁሉም ምሁራን እንደሚስማሙበት ከሆነ ይህ ጊዜ ለዘመነ መሳፍንት እጅግ ብዙ ነው፤ ስለዚህ እነዚህ የመሳፍንትን ዘመን የምናይባቸው ሁለት አማራጮች አሉን። የመጀመሪያው፡ የእስራኤል ሕዝብ ነፃ የወጡበትና ሰዎች ማስታወስ ይችሉ ዘንድ ቀላል ለማድረግ የተሰጠ አጠቃላይ ጊዜ ተደርጎ የተሰጠ ነው የሚል ሲሆን፤ ሁለተኛው ግን፡ አንዳንዶቹ መሳፍንት ሌሎች መሳፍንት በሌላ ስፍራ በገዙበት ጊዜ የነበሩ የአንድ የተወሰነ ክልል ገዥዎች ነበሩ የሚል ነው። ለምሳሌ፡- ሶሚጋር፤ ቶላ፤ ያጢር፤ ኢብሃን፤ ኤሎንና አብዶን ሌሎች መሳፍንት በሚገዙበት ጊዜ የተነሡ የአንድ ክልል መሪዎች ነበሩ፤ ስለዚህ የመሳፍንት የጊዜ ቅደም ተከተል በቀረው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ካለው የጊዜ ቅደም ተከተል ጋር የሚስማማ ነው።

ዘመነ መሳፍንት ከ (1380-1050) ዓ.ዓ. ድረስ 300 ዓመታት ያህል የፈጀ ሳይሆን አይቀርም።

ቀጥሎ ለዘመነ መሳፍንት የተሰጠ የጊዜ ቅደም ተከተል እናገኛለን፡-

1. ኢያሱ 1406-1376 ዓ.ዓ. ዓ.ዓ
2. የሸማግሌዎች አገዛዝ 1376-1366 ዓ.ዓ

3. የመስጴጦምያ የጥቆና ዘመን	1366-1358 ዓ. ዓ.
4. የጎጥንያል አገዛዝ የ40 ዓመት ሰላም	1358-1318 ዓ. ዓ.
5. በሞዓብ የመጨቆን ዘመን	1318-1301 ዓ. ዓ.
6. የናያድ አገዛዝና የ80 ዓመት ሰላም	1301-1221 ዓ. ዓ.
7. በከነዓናውያን የመጨቆን ዘመን	1221-1201 ዓ. ዓ.
8. የዲቦራና የባርቅ አገዛዝ የ40 ዓመት ሰላም	1201-1161 ዓ. ዓ.
9. በምድያን የመጨቆን ዘመን	1161-1154 ዓ. ዓ.
10. የጊዴዎን አገዛዝና የ40 ዓመት ሰላም	1154-1114 ዓ. ዓ.
11. የአቤሜሌክ- የ3 ዓመታት ንጉሥ	1114-1111 ዓ. ዓ.
12. የዮፍታሐ አገዛዝ -6 ዓመት የሶምሶን አገዛዝ - 20 ዓመት	1111-1105 ዓ. ዓ.
13. የዒሊ አገዛዝ	1066-1046 ዓ. ዓ.
14. የሳሙኤል አገዛዝ	1046-1026 ዓ. ዓ.
15. የሳኦል አገዛዝ	1026-1011 ዓ. ዓ.

**** እነዚህ ጊዜያት በጣም ያልተረጋገጡ እንደሆኑና የተለያዩ ምሁራን መሳፍንት የገዙበት ዘመን ብለው የሚሰጡት ጊዜ የተለያየ መሆኑን ማስታወስ አስፈላጊ ነው።**

የመጽሐፈ መሳፍንት አወቃቀርና አስተዋጽኦ መጽሐፈ መሳፍንት ሦስት ዋና ዋና ክፍሎች አሉት፡-

1. የዘመነ መሳፍንት መግቢያ (1፡1-3፡6)
2. የገዙ የተለያዩ መሳፍንት (3፡7-16፡31)
3. የዘመነ መሳፍንት አጠቃላይ የሥነ - ምግባር ባሕርያት (17-21)
የሚከተለው ጠለቅ ተደርጎ የተዘረዘረ የመጽሐፈ መሳፍንት አስተዋጽኦ ነው፡-

1. የመጽሐፈ መሳፍንት መግቢያ (1: 1-3: 6)

ሀ. የእስራኤላውያን ከነዓናውያንን የማስወጣት ተግባራቸውን በሚገባ አለማከናወን (1: 1-2: 5)

ለ. የእስራኤል የክሕደት ዑደት መግቢያ (2: 6-3: 6)

2. ስድስቱ የእስራኤላውያን የክሕደት ዑደቶች «የእስራኤል ልጆች በእግዚአብሔር ፊት እንደገና ክፉ ሥራ ሠሩ» (3: 7-16: 31)።

ሀ. ጎቶንያል (3: 7-11)

ለ. ናዖድ (3: 12-31)

ሐ. ዲቦራና ባርቅ (4-5)

መ. ጌዴዎን (6-8)

1) አቤሚሌክ (9)

2) ቶላዕና ኢያዕር (10: 1-5)

ሠ. ዮፍታሔ (10: 6-12: 7)

1) ኢብጻን (12: 8-10)

2) ኤሉም (12: 11-12)

3) ዓብዶን (12: 13-15)

ረ. ሶምሶን (13-16)

3. እስራኤላውያን በዘመነ መሳፍንት ያሳዩት የሥነ - ምግባር ብልሹነት፡- «ሰውም ሁሉ በፊቱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር» (17-21)።

ሀ. የዳን ነገድ ታሪክ (17-18)

ለ. የብንያም ነገድ ታሪክ (19-21)

የመጽሐፈ መሳፍንት ዓላማ

እስራኤል በጠላቶችዋ ለምን ተሸነፈች? ያለማቋረጥ በባርነት ውስጥ የሆነችውስ ለምንድን ነው? እስራኤላውያን እግዚአብሔር የሰጣቸውን የተስፋ ቃል ኪዳን በረከት ያልተለማመዱት ለምንድን ነው? እግዚአብሔር ሊያድናቸው ስላልቻለ ነውን? የከነዓናውያንና የአሕዛብ አማልክት ብርቱ ስለሆኑ ነውን?

የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ ለመመለስ የሚሞክራቸው ጥያቄዎች እነዚህ ናቸው። የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ እስራኤላውያን ያ ሁሉ ሥቃይ የደረሰባቸው ለምን እንደሆነ ሊገልጣቸው ይፈልግ ነበር። በመጽሐፈ መሳፍንት ውስጥ እስራኤላውያን ለምን እንደተሸነፉና በመከራ ውስጥ እንደተዘፈቁ የሚያሳዩ ሁለት ምክንያቶች ተሰውረው እናገኛለን፡-

1. እስራኤላውያን ብዙ መከራና ችግር የደረሰባቸው ለእግዚአብሔር ቃል ኪዳን በታዛዥነት ስላልኖሩ ነው። እግዚአብሔር እንዳልተጠነቀቀላቸው በማሰብ እርሱን ከመውቀስ ይልቅ፣ እስራኤላውያን ለወደቁበት አስጊ ሁኔታ ራሳቸውን ብቻ መውቀስ ነበረባቸው። እውነተኛ ንጉሣቸውን እግዚአብሔርን ትተው፣ የከነዓናውያንን አማልክት፣ ሥነ - ምግባራት፣ ሃይማኖታዊ ጉዳዮችና የአኗኗር ዘይቤዎች ስለተከተሉ እግዚአብሔር እየቀጣቸው ነበር። በኦሪት ዘዳግም እንደተጠቀሰው፣ ለእግዚአብሔር አለመታዘዝ ከእግዚአብሔር ዘንድ ፍርድን አስከተለባቸው። በመጽሐፈ መሳፍንት ውስጥ በተደጋጋሚ እንደምናነበው «የእስራኤል ልጆች በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገርን አደረጉ» (መሳ. 2: 11፤ 3: 7፣ 12፤ 4: 1 ወዘተ.)። በመጽሐፈ መሳፍንት የሚገኙት የመጨረሻዎቹ ሁለት ታሪኮች የሚያሳዩት የእግዚአብሔር ሰዎች ምን ያህል ከፍተው እንደነበር ነው።

የሚያሳዝነው የእግዚአብሔር ሕዝብ በታሪክ ሁሉ በፊቱ የተቀደሰ ኑሮ ከመኖር ወደኋላ ማለታቸው ነው። በዚህ ፈንታ ዓለምን መለሱ። ውጤቱም በራሳቸው ላይ የእግዚአብሔርን ፍርድ ማስከተል ሆነ። እግዚአብሔር በረከቱን ከእነርሱ ወሰደ። ወደ እግዚአብሔር መመለስን እምቢ ሲሉ፣ እግዚአብሔር ለምርኮ አሳልፎ ይሰጣቸውና በዓለም

እንዲሸነፉ ያደርግ ነበር። ይህም ሆኖ ሳይመለሱ ሲቀሩ፣ እግዚአብሔር ይተዋቸው ነበር። በትንቢተ ሕዝቅኤል የእግዚአብሔር ክብር ኢየሩሳሌምንና ቤተ መቅደሱን እንዴት እንደተወ እናነባለን (ሕዝ. 10: 11: 23)። በአዲስ ኪዳን በጳውሎስ ከተጀመሩት አብዛኞቹ አብያተ ክርስቲያናት ቅድስናቸውን ስላጡ በመጨረሻ ተደመሰሱ ወይም ወደ መስጊድነት ተለወጡ፤ ስለዚህ አሁንም ቢሆን ያለማድረጥ እርሱን ከተውንና እንደ ዓለም መኖር ከጀመርን እግዚአብሔር እኛንም ይተወናል።

4ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬም ቢሆን ዓለምን የመምሰል አዝማሚያ በአብያተ ክርስቲያናቸው ውስጥ የሚታየው እንዴት ነው? ለ) በዘመነ መሳፍንት ከነበረው የእስራኤላውያን ታሪክ እንደ ማስጠንቀቂያ ልንወስደው የሚገባን ነገር ምንድን ነው? ሐ) እኛ ክርስቲያኖች ዓለምን መምሰል እንደሌለብን ለማስተማር መጽሐፈ መሳፍንትን እንዴት ልንጠቀምበት እንችላለን?

2. እስራኤላውያን ከፍተኛ መከራና ችግር የደረሰባቸው ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን ቃል ኪዳን ይጠብቁ ዘንድ የሚያስችላቸው ብቁ መሪ ስላላገኙ ነው። በመጽሐፈ መሳፍንት ሷለኛ ከፍል እንዲህ የሚል ቃል እናገኛለን፡- «በዚያም ዘመን ከእስራኤል ዘንድ ንጉሥ አልነበረም፤ ሰው ሁሉ በፊቱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርግ ነበር» (መሳ. 21: 25)። እንደ ጸሐፊው አመለካከት፣ የእግዚአብሔር ሕዝብ የተሸነፉበትና በኃጢአት የወደቁበት አንዱ ምክንያት ጠንካራ መሪ ወይም የሚመራቸው ንጉሥ ስላልነበራቸው ነው። ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን የቃል ኪዳን ግንኙነት ለመጠበቅ የነገድ አመራር በቂ አልነበረም። መጽሐፈ መሳፍንት የተጻፈው ምናልባት በዳዊት ጊዜ ስለሆነ፣ ጸሐፊው እግዚአብሔርን የሚፈራ ጠንካራ መሪ፣ ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ታማኝ ሆኖ ይኖር ዘንድ የሚጫወተውን ከፍተኛ ሚናና የሚሰጠውን ጥቅም ታላቅነት ተመልክቶ ይሆናል። ከሷለኛው ታሪክ እንደምንገነዘበው፣ ንጉሥ እግዚአብሔርን የሚፈራ ካልሆነ ሕዝቡ ወዲያውኑ እግዚአብሔርን ይተዋሉ። መጽሐፈ ነገሥት የሚያሳየን እስራኤል ነገሥታትን ማግኘቷ ብቻ

ቃል ኪዳንን ለመጠበቅና ከእግዚአብሔር ፍርድ ለማምለጥ በቂ እንዳልሆነ ነው።

የእስራኤል ዋና ችግር ለሰማያዊ ንጉሥዋ አለመታዘዝዋ ነው። ምድራዊው ንጉሥ እግዚአብሔርን የሚፈራ ከሆነ፤ ሕዝቡ ለቃል ኪዳን ታዛዥ ሆኖ እንዲኖር ይረዳል። ንጉሡ ታዛዥ ባይሆንም እንኳ፤ እስራኤላውያን ለሰማያዊ ንጉሣቸው መታዘዛቸውን መቀጠል ነበረባቸው፤ ነገር ግን ልክ በመሳፍንት ዘመን እንደ ነበረው ፈጥነው በኃጢአት ይወድቁ ነበር።

5ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ሕዝቡ ለእግዚአብሔር እየታዘዙ እንዲኖሩ እግዚአብሔርን ስለሚፈራ መሪ አስፈላጊነት ይህ ምን ያስተምረናል? ለ) መሪው ወደየትኛውም አቅጣጫ ቢመራ፤ እያንዳንዱ ክርስቲያን ግን የግል ግንኙነቱን ከእግዚአብሔር ጋር መጠበቅ እንዳለበት ይህ ምን ያስተምረናል?

መጽሐፈ መሳፍንት የሚያስተምረን የእግዚአብሔር ሰዎች በትእዛዙ በማይመላለሱበት ጊዜ፤ ፍርድን ብቻ ሳይሆን፤ ጥፋትንም ጭምር በራሳቸው ላይ እንደሚያመጡ ነው። ከመሳፍንት 17-21 ያለው ክፍል ዋና ትምህርት ለቃል ኪዳን አለመታዘዝ በሚኖርበት ጊዜ ሕዝቡ እግዚአብሔርን በመተው ሐሰተኛ አማልክትን እንደሚያመልኩ ነው። እግዚአብሔርን በሚተዉበት ጊዜ የቅን ፍርድ ጉድለትና የእርስ በርስ መጠፋፋት ይከሰታል። ፈሪህ እግዚአብሔር በማይኖርበት ስፍራ፤ ፍትሐዊ ሕግጋት አይኖሩም፤ ውጤቱም የሕዝቡ ሁሉ መሠቃየት ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ መመሪያዎች በሕጎቻቸው ውስጥ እንዲሠሩ ያልፈቀዱ ሕዝቦች ያጋጠሟቸው መቅሠፍት፤ የፍርድ መዛባት፤ ጉባኝነት፤ ጦርነትና የመሳሰሉት ነገሮች ናቸው።

6ኛ ጥያቄ፡ ይህ በኢትዮጵያ እውነት መሆኑን እንዴት አየህ?

በመጽሐፈ መሳፍንት ውስጥ ሁለት ዋና ዋና የእግዚአብሔር ሥዕላዊ ሁኔታ እናያለን። የመጀመሪያው፤ የእግዚአብሔር የሥነ - ሥርዓት እርምጃ ነው። ሕዝቡ በኃጢአት በሚወድቁበት ጊዜ እግዚአብሔር አስቸጋሪ ነገሮችን ወደ ሕይወታቸው በማምጣት ሥነ

ሥርዓትን (ዲስፕሊን) ያስተምራቸው ነበር። የእግዚአብሔር ፍላጎት ሊያጠፋቸው አልነበረም፤ ነገር ግን ሕዝቡ ከኃጢአት እንዲርቁና እግዚአብሔርን በሚያስከብር መንገድ ለሕዝቡ ሁሉ የሚጠቅም ኑሮ እንዲኖሩ ነበር፤ (ዕብ. 12:4-11 ተመልከት)።

በሁለተኛ ደረጃ በምሕረት የተሞላውን የታጋሾን የእግዚአብሔር ሥዕላዊ ሁኔታ እናያለን። እግዚአብሔር ሕዝቡ በሚተዉት ጊዜ በጽድቅ በመፍረድ ወዲያውኑ ሊቀጣቸው ይችላል ነበር። ይህንንም ቢያደርግ ፍጹም ትክክል ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ለብዙ መቶ ዓመታት በትዕግሥት በመሥራት ይቅርታውንና በሕይወታቸው ላይ የሚደርሰውን ችግር ልባቸውን ወደ እርሱ ለመመለስ ይጠቀሙበት ዘንድ ሞክሮ ነበር። እግዚአብሔር ሕዝቡ ታማኝ ባልሆኑበት ጊዜ እንኳ ለእነርሱ ታማኝ ነበር። ወደ እርሱ በጮኹ ጊዜ ጸሎታቸውን በመመለስ፤ እነርሱን ከባርነት ነፃ ለማድረግ የሚያስፈልገውን ያደርግ ነበር። እግዚአብሔር በምሕረቱ ነቢያትን እየላከ ያስጠነቅቃቸውና ነፃ ለማውጣት መሳፍንትን ያስነሣላቸው ነበር።

7ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር በአሁኑ ዘመንም ምሕረቱንና ትዕግሥቱን እያሳየን ያለው እንዴት ነው? ለ) የእግዚአብሔር ምሕረት በሕይወትህ የታየው እንዴት ነው? ሐ) ለአንተ ሰላለው ትዕግሥት፤ ምሕረትና ጸጋ እግዚአብሔርን አመስግነው።

2ኛ ቀን፡ - መሳፍንት 1-16

ብዙ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን ችግር በእግዚአብሔር ላይ የሚደረግ ግልጥ ዓመፅ ሳይሆን ለእግዚአብሔር ሙሉ ለሙሉ አለመታዘዝ ነው። እግዚአብሔርን ሙሉ ለሙሉ አላመልከም ማለት ሳይሆን፤ ነገር ግን ለእግዚአብሔር ፈቃድ በከፊል ብቻ መታዘዝ የእግዚአብሔር ሕዝብ ችግር ነው።

8ኛ ጥያቄ፡ በቤተ ክርስቲያን ወይም በራስህ ሕይወት ውስጥ ይህ ነገር እውነት መሆኑን ያየኸው እንዴት ነው? ምሳሌዎችን ስጥ።

ለእግዚአብሔር በከፊል መታዘዝ፤ ቆይቶ ወዳለመታዘዝ ያመራል። እግዚአብሔር ልንከተለው የሚገባንን ትእዛዝ ወይም ልናደርገው

የሚያስፈልግ ነገር ሲሰጠንና ያንንም በከፊል ብቻ ስንከተል መንፈሳዊ ውድቀት በሕይወታችን ይጀምራል። በቤተ ክርስቲያንም ተመሳሳይ ነገር ይከሰታል። በከፊል መታዘዝ ከዓለም ጋር ጓደኝነት ወደ መፍጠር ነው የሚመራው። ቤተ ክርስቲያንም ሆነች ክርስቲያን በግሉ ዓለምን መምሰል ይጀምራል፤ ክርስቲያን ወይም ቤተ ክርስቲያን የሥነ ምግባር ንጽሕናቸውንና ልዩ መሆናቸውን እያጡ ይሄዳሉ። ይህም ነገር ወዲያውኑ ዓለምንና ቤተ ክርስቲያንን ወደ ቅልቅል አምልኮ ይመራል። በመጨረሻም እግዚአብሔርን ሙሉ ለሙሉ ወደ መከድና ወንጌልን ወደ መቃወም ያደርሳል።

መጽሐፈ መሳፍንት እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር እንዴት ሙሉ በሙሉ እንዳልታዘዙና እርሱ እንዳዘዘውም ከነፃናውያንን እንዳላባረሩ ያሳየናል። ስለሆነም እግዚአብሔርን የመቃወም ሂደታቸው ተጀመረ። በመጀመሪያ፣ እንደ ከነፃናውያን ማምለክ ጀመሩ። ይህም የእግዚአብሔርን ሕዝብ ወደ ከፍተኛ የሥነ - ምግባር ድቀት መራቸው። ወዲያውኑ ከነፃናውያን ይጨቁኗቸው ጀመር። እግዚአብሔር የእርሱ ወደሆነው ንጹሕ አምልኮ ሊመራቸው ጠላቶቻቸውን ድል ይነሡ ዘንድ ፈቀደ። ይህ ነገር ለጊዜው የሠራ ቢሆንም እንኳ እያንዳንዱ ተከታታይ ትውልድ እግዚአብሔርን በመተዉ እግዚአብሔር የሥነ - ሥርዓት እርምጃ ይወስድበት ጀመር።

9ኛ ጥያቄ፡ መሳ. 1-16 አንብብ። ሀ) እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር ያልታዘዙት እንዴት ነው? ለ) ሕዝቡ ባለመታዘዛቸው ምክንያት የጌታ መልአክ ያዘዘባቸው ፍርድ ምን ነበር? ሐ) በመሳ. 2:10-19 የምታየውን የክሕደትን ዑደት፣ ፍርድና ነፃ መውጣት ግለጥ። መ) ከመሳፍንት 1-16 የእስራኤልን ሕዝብ ያሸነፉ ጠላቶችና በእነዚህ ጠላቶች ላይ ድልን ይሰጣቸው ዘንድ እግዚአብሔር ያስነሣቸውን መሳፍንት ዘርዝር። ሰ) መንፈስ ወረደባቸው ተብሎ የተጻፈላቸውን ሰዎች ዘርዝር።

1. የዘመነ መሳፍንት መግቢያ (መሳ. 1-3:6)።

ሀ. እግዚአብሔር እስራኤላውያንን በጠላቶቻቸው ሁሉ ላይ ድልን እንዴት እንደሰጣቸው ለማሳየት የቀረቡ ምሳሌዎች (መላ. 1: 1-18)

አይሁዳውያን ጠላቶቻቸውን ለማሸነፍና ከምድረቱ ለማባረር ያልቻሉበት ምክንያት ምንድን ነው? ኃይል ስላነሳቸው ነው? ወይስ በጌታ ርዳታ ሊያባርሩአቸው ስላልሞከሩ ነው? ወይስ የጌታን ትእዛዝ በከፊል ብቻ በመታዘዝ ስለበደሉ? ወይስ እግዚአብሔር በከነዓናውያን ላይ ድልን እንደሚሰጣቸው የገባውን ተስፋ ስላጠፈ ነው?

በዚህ ክፍል የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ ሊያሳየን የፈለገው፣ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ስለ ነበር አይሁድን ለመቋቋም የቻለ ማንም ሰው እንዳልነበረ ነው። በይሁዳና በከነዓናውያን መካከል የተደረገውን ጦርነት በምሳሌነት በማቅረብ፣ አይሁድ በቀላሉ እንዴት ሊያጠፏቸው እንደቻሉ ያሳየናል። እንዲሁም አንድ ሰው በእግዚአብሔር እርዳታ አንድን ከተማ እንዴት እንዳሸነፈ አሳይቷል። የካሌብ ልጅ የሆነው የናትናኤል ታሪክ እግዚአብሔር ጠላቶቻቸውን ሁሉ ያሸንፋ ዘንድ ለማድረግ ፈቃደኛ እንደ ነበር የሚያሳይ ማረጋገጫ ነው።

ለ. አይሁድ ከነዓናውያንን ለማሸነፍና ለማጥፋት አልቻሉም ነበር (መላ. 1: 18-36)

አይሁድ ከነዓናውያንን ሊያሸንፉ ያልቻሉበትን ምክንያት በእግዚአብሔር ላይ ከማሳበብ ይልቅ እራሳቸው እግዚአብሔርን ሙሉ በሙሉ ለመታዘዝ አለመቻላቸው እንደሆነ መገንዘብ ነበረባቸው። ከእስራኤል ነገዶች ማናቸውም ቢሆኑ ለእግዚአብሔር ሙሉ በሙሉ ለመታዘዝ አልቻሉም ነበር! ስለዚህ በእያንዳንዱ ነገድ አካባቢ ያልተሸነፉና ያልጠፉ የከነዓናውያን ከተሞች ነበሩ።

ሐ. ሕዝቡ ሙሉ በሙሉ ባለመታዘዛቸው ምክንያት እግዚአብሔር ያመጣው ፍርድ (መላ. 1: 1-5)

አንድ ቀን እግዚአብሔር በእስራኤላውያን ላይ ለመፍረድ ተነሣ። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑ የሚታመነው የእግዚአብሔር መልአክ

መጥቶ ባለመታዘዛቸው ምክንያት ከነዓናውያንን ከእንግዲህ ማሸነፍ እንደማይችሉ ነገራቸው። ከነዓናውያንንና የአምልኮ ስፍራቸውን በሙሉ ስላላጠፉ፣ ከእንግዲህ እግዚአብሔር በከነዓናውያን ላይ ሙሉ ድልን እንደማይሰጣቸው ነገራቸው።

10ኛ ጥያቄ፡ ለእግዚአብሔር ሙሉ በሙሉ መታዘዝ እንዳለብን ይህ ነገር ብርቱ ማስጠንቀቂያ እንዴት ይሆነናል?

ለእግዚአብሔር በከፊል መታዘዝ ሙሉ በሙሉ አለመታዘዝ ነው። ያልታዘዝናቸው አንዳንድ ነገሮች መኖራቸውን እያወቅን፣ ለእግዚአብሔር በታዘዝንባቸው ነገሮች መመካት አንዳችም ረብ የለውም። በከፊል መታዘዝ አለመታዘዝ ስለሆነ፣ በእኛ ላይ የእግዚአብሔርን ፍርድ ያመጣል።

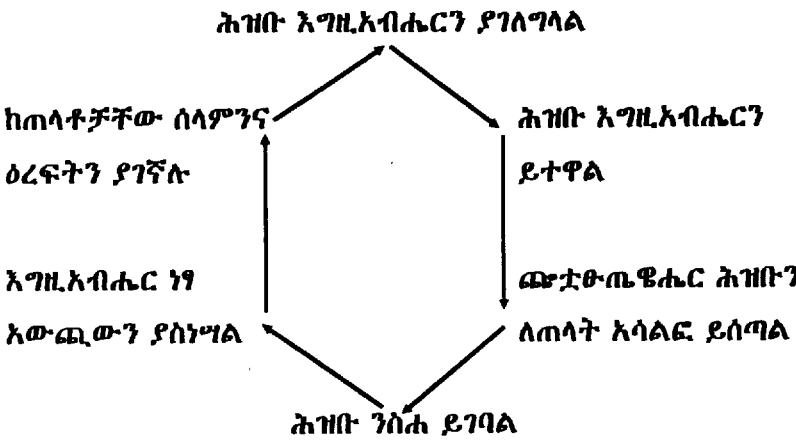
መ. የክሕደት፣ የፍርድና ነፃ የመውጣት ዑደት (መሳ. 2:6-3:6)

በመሳፍንት 3:1-6 ከነዓናውያን ሙሉ በሙሉ እንዲጠፉ እግዚአብሔር ያልፈቀደበትን ሌላ ምክንያት እናገኛለን። እግዚአብሔር የሚቀጥለው የእስራኤል ትውልድ ለቃል ኪዳን ይታዘዝና ይከተለው ወይም አይከተለው እንደሆነ ለመፈተን ይህንን ሕዝብ ሊጠቀምበት ፈለገ። የሚያሳዝነው፣ እያንዳንዱ ትውልድ ዓለምን (ከነዓናውያንን) ወደ መምሰል አዘነበለ፤ በአምልኮውና በሥነ ምግባሩም የተበላሸ ሆነ።

11ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬም እግዚአብሔር ለእርሱ ያለንን ፍቅር የሚመዝንባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው? ለ) ብዙ ክርስቲያኖች በዚህ ፈተና የሚወድቁት ለምንድን ነው?

በዚህ ክፍል፣ የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ በዚህ ዘመን ውስጥ የእስራኤል ሕዝብ ያለፈበትን የታሪክ ዑደት ያሳየናል። በመጀመሪያ፣ አይሁድ ሌሎች አማልክትን በማምለክ በእግዚአብሔር ላይ ዓመፁ። በሁለተኛ ደረጃ፣ እግዚአብሔር ሊቀጣቸውና ለእርሱ ወደሆነ አምልኮ ሊመልሳቸው ለጠላቶቻቸው አሳልፎ ሰጣቸው። ሦስተኛ፣ እስራኤላውያን ከጠላቶቻቸው ነፃ ያወጣቸው ዘንድ ወደ እግዚአብሔር

ጸለዩ። አራተኛ ከጠላቶቻቸው የጭቆና አገዛዝ ነፃ የሚያወጡአቸውን መሳፍንት አስነሣላቸው። አምስተኛ፥ እስራኤላውያን በሰላም ጊዜ ደስ እያላቸው ኖሩ። በዚህ የሰላም ጊዜ ነበር እስራኤላውያን እንደገና በእግዚአብሔር ላይ ያመፁትና እርሱም ለጠላቶቻቸው ቀንበር አሳልፎ በመስጠት የቀጣቸው። ይህንን ዑደት ለመገንዘብ የሚከተለውን መግለጫ ተመልከት፡-

በመጽሐፈ መሳፍንት ውስጥ ይህ ዑደት ስድስት ጊዜ ተደጋግሟል።

2. ዘመነ መሳፍንት (መሳ. 3:7-16)

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትን የተለያዩ መሳፍንት በሚቀጥለው ሠንጠረዥ ተመልከት። ሕዝቡ የት እንደነበሩ ለማወቅ ከዚህ መጽሐፍ በስተጀርባ የሚገኘውን ካርታ ተመልከት።

የመስፍኑ ስም	የእስራኤል ሕዝብ ጠላት	የጭቆና ዘመን	የግዛት የሰላም ዘመን	የመጽሐፉ ክፍል
1. ትጥያል	መስዴጦምያ	8 ዓመት	40 ዓመት	3:7-11
2. ናዖድ	አዋን፣ ሞዓብና አግሌቅ	18 ዓመት	80 ዓመት	3:12-30
3. ሰሜጋር	ፍልስጥኤም			3:31
4. ዲቦራና ባርቅ	ከነዓናውያን	20 ዓመት	40 ዓመት	4-5
5. ጊዴዎንና ልጆቹ	ምድያማውያን	7 ዓመት	40 ዓመት	6-9

6. ተላ			23 ዓመት	10:1-2
7. ኢያሱር			23 ዓመት	10:3-5
8. ዮናታሐ	ፍልስጥኤያና ለጥን	18 ዓመት	6 ዓመት	10:6-12:7
9. ኢብራን			7 ዓመት	12:8-10
10. ኤሉም			10 ዓመት	12:11-12
11. ዓብራን			8 ዓመት	12:13-15
12. ሰምሶን	ፍልስጥኤያ	40 ዓመት	20 ዓመት	13-16

ስማቸው ተጠቅሶ የምናገኘው 12 መሳፍንት ቢሆኑም፤ የተለየ ትኩረት የተሰጣቸው ስድስቱ ብቻ ናቸው።

1. ጎቶንያል፡- የካሌብ ልጅ ሲሆን በቅድሚያ የተጠቀሰ ነው። የሌሎች መሳፍንት ተግባር የተመሠረተው በዚህ ሰው ምሳሌነት ላይ ነው። በጎቶንያል ታሪክ የመጽሐፈ መሳፍንት ጸሐፊ የሚተርከው የኃጢአት፤ የፍርድ፤ የንስሐና ነፃ የመውጣት ዑደትን ነው። ይህ ዑደት በመጽሐፈ መሳፍንት ሌላ ክፍል አምስት ጊዜ ተጠቅሶ ይገኛል።
2. ናዖድ፡- የዚህ ሰው ታሪክ በዝርዝር ተዘግቧል። እስራኤልን ነፃ ማውጣቱን ልዩ የሚያደርገው ሞፃባውያንን ለማሸነፍ ራሱ የሠራው ሥራ በመኖሩ ነው። ሌላው መለያው እጅ ግራኝ መሆኑ ነው።
3. የዲቦራና የባርቅን ታሪክ ልዩ የሚያደርገው ሴቶች በድሉ ውስጥ በተጫወቱት ልዩ ሚና ነው። ዲቦራ የእስራኤል መንፈሳዊ መሪ የነበረች ነቢይት ናት። ኢያሄል ደግሞ የከነዓንን ንጉሥ ኢያቢስን በመግደል የዚህ ድል ተሳታፊ ነበረች።
4. በመጽሐፈ መሳፍንት ማዕከላዊ ታሪክ ላይ የጌዴዎንና የልጁን የአቤሜሌክን ታሪክ እናገኛለን። በዚህም ቦታ የጌታ መልአክ የተባለው (ክርስቶስ) ጌዴዎንን በመጥራትና በኃይል በማስታጠቅ ተግባር የተጫወተውን ሚና እንመለከታለን። በጌዴዎን ታሪክ ውስጥ ትኩረት የተሰጠው የእስራኤላውያንን ጦርነት እግዚአብሔር እንዴት እንዳሸነፈላቸው መናገር ነበር። ባደረጉት ነገር እንዳይመኩ፤ እግዚአብሔር ታላቅ ጦርን ለማሸነፍ 400 ሰዎችን ብቻ ተጠቀመ።

አይሁድ ለመጀመሪያ ጊዜ አንድን ሰው ንጉሥ ለማድረግ እንደሞከሩ እናያለን። ጌዴዎንን ንጉሣቸው እንዲሆን ጠየቁት፤ እርሱ ግን እምቢ አለ። ይህንን ያደረገው የሕዝቡ ንጉሥ መሆን ያለበት እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነና እርሱም ሆነ ሕዝቡ፣ ሰብዓዊ ንጉሥ ከመፈለግ ይልቅ ለእግዚአብሔር ሥልጣን መገዛት እንዳለባቸው ያውቅ ስለነበረ ነው (መላ. 8:22-23)።

በጌዴዎን ታሪክ ውስጥ ሦስት የሚያሳዝኑ ነገሮች ተፈጽመዋል፡-

ሀ. መጀመሪያ፡ ጌዴዎን ከጠላቶቹ በተዋጋሁ ጊዜ አልረዳችሁኝም ብሎ የሱኮትን ከተማ ሲቀጣ እናያለን።

ለ. ሁለተኛው ጌዴዎን የወርቅ ኤፋድ መሥራቱ ነበር። ኤፋድ ካህናት የሚለብሱት በተለያዩ ሕብር ያሸበረቀ ልብስ ነበር። ኤፋድ ብዙ ጊዜ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ የሚያገለግል መሣሪያ ነበር፤ (1ኛ ሳሙ. 23:6-12)። ጌዴዎን ኤፋድ ለምን እንደሠራ ግልጽ አይደለም። ምናልባት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ ተጠቅሞበት ይሆናል። በምንም መንገድ ይሁን ብቻ ወዲያውኑ ወደ አምልኮ ዕቃነት ተለወጠ። የእግዚአብሔር አምሳል ተደርጎ ተመልኳል፤ ወይም አንዳንድ ምሁራን እንደሚያስቡት፣ ኤፋድ በአንድ ጣዖት ላይ ይደረግና ሰዎች ወደዚያ በመምጣት ኤፋዱ የአማልክቶቻቸውን ፈቃድ እንደሚወስንላቸው ያምኑ ነበር።

እግዚአብሔር ጌዴዎንን በከፍተኛ ሁኔታ የተጠቀመበት ቢሆንም ይህ ነገር ለእርሱና ለቤተሰቡ የማሰናከያ ዓለት ሆነባቸው።

ሐ. የጌዴዎን ልጅ የሆነው አቤሜሌክ ራሱን አነገሠ። ይህም በእስራኤል ውስጥ የእርስ በርስ ጦርነት አስነሣ። አቤሜሌክንም አንዲት ሴት የወፍሬ ድንጋይ በራሱ ላይ ለቃ ገደለችው።

5. የፍታሔ፡- በኅብረተሰቡ ተንቆና ተጠልቶ የነበረ ሰው ሲሆን የሚቀጥለው ዋና መስፍን ሆነ። በእርሱም ጊዜ ሁለት የሚያሳዝኑ ነገሮች ሆኑ። በመጀመሪያ፣ ከጦርነት አሸንፎ በሚመጣበት ጊዜ

የሚያገኘውን የመጀመሪያውን ነገር ለእግዚአብሔር ለመሠዋት አደገኛ ስእለት ተላለ። ጦርነቱን አሸንፎ በመጣ ጊዜ ያገኘው የመጀመሪያ ነገር ሴት ልጁ ስለነበረች፤ ስእለቱን መፈጸም ነበረበት። በዮፍታሔ ሴት ልጅ ላይ ስለተፈጸመው ትክክለኛ ነገር ምሁራን ይከራከራሉ። አንዳንዶች ዮፍታሔ ልጁን ለእግዚአብሔር ስለሰጠ፤ ድንግል ሆኖ በመገናኛው ድንኳን ውስጥ የምታገለግል ሆነች ይላሉ። ሌሎች ደግሞ ዮፍታሔ ልጁን ለእግዚአብሔር ሠውቶ መሥዋዕት አቅርቧል ይላሉ። ሰውን በመሥዋዕትነት ማቅረብ በብሉይ ኪዳን የተከለከለ ቢሆንም (ዘሌ. 18:21፤ ዘዳ. 18:10-12)፤ ዮፍታሔ በልጁ ላይ ያደረገው ይህን ሳይሆን አይቀርም።

ሁለተኛ፤ በዮፍታሔና በኤፍሬም ነገዶች መካከል ጦርነት ተቀሰቀሰ። በዚህም ከኤፍሬም ነገድ 42000 ሰዎች ሞቱ።

6. በመጽሐፈ መሳፍንት ውስጥ የምናገኘው የመጨረሻው ትልቅ መስፍን ሶምሶን ነው። ሶምሶን ናዝራዊ ሆኖ እንደሚወለድ እግዚአብሔር ለወላጆቹ ስለነገራቸው ልደቱ ልዩ ነበር። ናዝራዊ ለተወሰነ ጊዜ ራሱን ለእግዚአብሔር አገልግሎት የለየ ሰው መሆኑን ታስታውሳለህ። የሶምሶን ናዝራዊነት ልዩ የሆነው የዕድሜ ልክ በመሆኑ ነው። ናዝራዊ በመሆኑም የወይን ፍሬ ውጤት የሆነ ማንኛውንም ነገር የማይበላ፤ ምንም ዓይነት ሬሳ የማይነካና ጠጉሩን የማይቆረጥ ነበር፤ (ዘኁ. 6:1-21 ተመልከት)። የሚያሳዝነው ግን ሶምሶን እነዚህን ትእዛዝት ሁሉ አፍርቧል። ከፍልስጥኤማውያን ጋር ወይንን ሳይጠጣ አልቀረም፤ የሞተ አንበሳ ሬሳ ነክቷል። ጠጉሩን በተቆረጠ ጊዜ ግን እግዚአብሔር የሰጠው ኃይል ከእርሱ ተወሰደ። ሶምሶን መንፈስ ቅዱስና ታላቅ ኃይል የነበረው ቢሆንም፤ የሥነ ምግባር ሕይወቱ ግን በጣም የተበላሸ ነበር፤ ስለዚህ እግዚአብሔር እስራኤልን ለማዳን በሶምሶን ለመጠቀም ያሰበውን ያህል አልተጠቀመበትም። ለዚህ ነው ሶምሶን በእስራኤል ሕዝብ ላይ የነበረው መሪነት ፍልስጥኤማውያንን ማሸነፍና እንደገና በእነርሱ እጅ መውደቅና

መገዛት የተደጋገመበት። ፍልስጥኤማውያን በእስራኤል ላይ የነበራቸው የበላይነት እስከ ዳዊት ዘመን ድረስ ቀጥሎአል።

12ኛ ጥያቄ፡ የእግዚአብሔርን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ መሪዎች ራሳቸውን በእግዚአብሔር ፊት በንጽሕና መጠበቃቸው አስፈላጊ እንደሆነ የሰምሶን ታሪክ እንዴት ያስጠነቅቀናል?

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከተለያዩ መሳፍንት የምናገኛቸው አንዳንድ መንፈሳዊ ትምህርቶች ምንድን ናቸው? ለ) በእነዚህ ምዕራፎች ስለ እግዚአብሔር ባሕርይ የምንማረው ነገር ምንድን ነው?

3ኛ ቀን መሳፍንት 17-21

14ኛ ጥያቄ፡ የሰው ልጅ ልብ በመሠረቱ መልካም ነው ወይስ ክፉ? ለምሳሌ፡ ሕግ እንዲሁም ሕግን የሚያስፈጽም የፖሊስ ኃይል ባይኖር ኖሮ የሰዎች ዝንባሌ መልካም ይሆን ነበር ወይስ ክፉ? መልስህን አብራራ።

የመጽሐፈ መሳፍንት የመጀመሪያ ዋና ክፍል (ከምዕ. 1-16 ያለው) በእነዚያ ዓመታት የነበሩ የአይሁዳውያን ዋና የፖለቲካ ችግሮችን ግልጽ በሆነ መንገድ ያሳየናል። ትኩረታቸውም ሕዝቡን ከውጭ ኃይል ወይም ከጠላት ቀንበር ነፃ ለማውጣት እግዚአብሔር ባስነሣቸው መሳፍንትነት አመራር ላይ ነው።

የመጽሐፈ መሳፍንት የመጨረሻው ክፍል (መሳፍንት 17-21) በመሳፍንት ዘመን የነበረውን ሃይማኖታዊና የሥነ - ምግባር ጉድለት የሚያንጸባርቅ ነው። የሰው ልብ በእግዚአብሔር ቁጥጥር ሥር እስካልሆነ ድረስ ሊኖር የሚችለውን ግልጽ ሥዕል ያሳያል። ሰው «በፊቱ መልካም መስሎ የታየውን» (መሳ. 21:25) ማድረግ ሲጀምር፡ ክፉ መሆኑ ወዲያውኑ ይረጋገጣል። ሕግ ወይም ሕግ አስፈጻሚ አካል በሌለበት ለሕገወጥነት መከሰት ጊዜ አይወስድበትም። ሕግና ሕግን የሚያስፈጽሙ የሕዝብ መሪዎች የሰው ኃጢአት በተወሰነ ቁጥጥር ሥር እንዲሆን ያደርጋሉ። እነዚህ ተከላካዮች ሲነሡ፡ የሰው ኃጢአተኝነት ወዲያውኑ ገሐድ ይወጣል።

15ኛ ጥያቄ፡ ሀ) አንተስ ይህ ነገር ሲፈጸም ያየኸው እንዴት ነው?
ለ) ይህ ስለ ሰው ክፉ ባሕርይ የሚያስተምርህ ምንድን ነው?
16ኛ ጥያቄ፡ መሳ. 17-21 አንብብ። በእነዚህ ምዕራፎች የሰው ልጅ ክፋት የታየው እንዴት ነው?

በመጽሐፈ መሳፍንት ምዕ. 17-21 የሚገኙት ታሪኮች የተፈጸሙበትን ጊዜ ማወቅ የማይቻል ነው። የዳን ነገዶች ገና ርስት በመፈለግ ላይ ስለሚገኙና የአርን ልጅ ፈንሐስ ሊቀ ካህን በመሆኑ፣ ታሪኮቹ የተፈጸሙት በመጀመሪያዎቹ የመጽሐፈ መሳፍንት ዘመን ላይሆን አይቀርም (መሳ. 18፡1፤ 20፡27-28)። የእነዚህ ታሪኮች ዓላማ በዘመን መሳፍንት የነበረውን አጠቃላይ የሥነ-ምግባር መመሪያ መጥፋት ለማሳየት ነው። የእግዚአብሔርን ቃል ሊያውቁና ሌሎችን ማስተማር ይገባቸው ለነበሩ ሌዋውያን ልዩ ትኩረት ተሰጥቶአል። ከቀሩት እስራኤላውያን ሁሉ በላይ፣ ለእግዚአብሔር ሕግ በመታዘዝ እንዲኖሩ የሚጠበቅባቸው ሌዋውያን ነበሩ። እነርሱም እንደቀረው ሕዝብ ሁሉ በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት አደረጉ። በኃጢአታቸውም ምክንያት የቀሩት ሕዝብ ወደ ክሕደትና ጣዖት አምልኮ ሄዱ። የእነርሱም ተግባር ሕዝቡን ወደ እርስ በርስ ጦርነት መራው።

1. የሌዋውያን ካህናትና የዳን ነገድ ታሪክ (መሳ. 17-18)

የእግዚአብሔር ሕዝብን ኃጢአተኝነት የሚያመለክተው የመጀመሪያው ታሪክ፣ ስለ አይሁድ ሃይማኖት መበላሸት ይናገራል። ይህ ብልሽት የተጀመረው ከኤፍሬም ነገድ የሆነች አንዲት ሴትና ልጇ ከብር የተሠራ ምስል ሠርተው በቤታቸው ባስቀመጡ ጊዜ ነው።

ወደ ደቡብ ብዙ ኪሎ ሜትር ራቅ ብሎ አንድ ሌዋዊ ነበር። እንደምታስታውሰው፣ ሌዋውያን የእስራኤላውያን ሃይማኖታዊ መሪዎች እንዲሆኑ በእግዚአብሔር የተመረጡ ነበሩ። ደግሞም ይኖሩባቸውም ዘንድ እግዚአብሔር 48 ከተሞችን ሰጥቷቸው እንደነበረ ታስታውሳለህ። ቤተሉም ከእነዚህ አንዷ አልነበረችም። ይህም የሚያሳየው በሙሴና በኢያሱ ዘመን ተጀምሮ የነበረው የአኗኗር ዘይቤ እየተጣሰ መሆኑን ነው። ሌዋዊ ቤተሉምን ትቶ ስለ መሄዱ የተነገረው እውነት፣ ጨርሶ ሊገኝባት የማይገባው ከተማ ስለነበረች፤

ሥራ አግኝቶ ወደሌላ ስፍራ መሄዱ ሊሆን ይችላል። ይህም እግዚአብሔር ያዋቀረው የአኗኗር ስልት እየተጣሰ መሆኑን ያሳያል። ሌዋውያን እስራኤላውያን ለጌታ ከሚሰጡት አሥራት በሚገኘው ገቢ ኮሮአቸውን መምራት ነበረባቸው።

17ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የእግዚአብሔር ሕዝቦች አሥራታቸውን በማይሰጡበት ጊዜ ይህ የእግዚአብሔርን ሥራ እንዴት ይጎዳል? ለ) ይህ የአንተ ቤተ ክርስቲያንም ችግር ነውን? ከሆነስ ለምን?

ሌዋዊው ሥራ ፍለጋ ወደ ሰሜን ተጓዘና ወደ ሚካ ቤት መጣ። ሚካም ላሠራው ጣዖት ካህን ሆኖ እንዲያገለግል ቀጠረው። ሚካ ቤቱን የአምልኮ ስፍራ ለማድረግ ፈልጎ ነበር። ይህንን ያደረገው ለእውነተኛው የእግዚአብሔር አምልኮ በኃላፊነት ማገልገል የነበረበትን አንዱን ሌዋዊ በመቅጠር ነበር። ሌዋዊው ስለ ግል ሕይወቱ እንጂ ለእግዚአብሔር ስለሚደረግ አምልኮ ግድ ስላልነበረው የተሳሳተውን አምልኮ ለመምራት ፈቃደኛ ሆነ። እውነተኛ አምልኮን ሳይሆን ገንዘብን ብቻ ፈለገ።

ከዚያ በኋላ ወዲያውኑ የዳን ነገድ አባሎች የሚኖሩበትን ስፍራ እየፈለጉ ወደዚህ ስፍራ ደረሱ። የዳን ነገዶች በሚዲትራኒያን ባሕረሠላጤ አጠገብ መሬት ተሰጥቶአቸው ነበር። መሬቱ በዚያ ስፍራ እጅግ ለም ቢሆንም፣ በከነዓናውያን ተይዞ ነበር፤ ስለዚህ የዳን ነገዶች ሌላ ስፍራ ይፈልጉ ዘንድ አምስት ወታደሮችን ላኩ። ወደ ሚካ ቤት በደረሱ ጊዜ ሌዋዊው ከደቡብ የእስራኤል ክፍል እንደመጣ ተገነዘቡ። በዚያ ስፍራ የሚካሄድ የጣዖት አምልኮ አለቃ መሆኑንም አወቁ። ከዚያ በኋላ አምስቱ ሰዎች ወደ ሰሜን 240 ኪሎ ሜትር ተጉዘው ሌላ ወደምትባል ስፍራ ደረሱ። የወደፊት ቤታቸውም በዚያ እንዲሆን ወሰኑ። የቀሩት የዳን ነገዶች ወደ ሌላ መጥተው ምድሪቱን ሲወሩ፣ አምስቱ ሰዎች ወደ ሚካ ቤት በመሄድ ሌዋዊውንና የሚካን ጣዖት ወደ ሌላ ይዘው ሄዱ። ለብዙ ዓመታት ይህ ሌዋዊና ቤተሰቡ የዚህ ጣዖት ካህናት ሆነው ቀሩ። ሌላ በኋላ «ዳን» ተብላ የተጠራች የእስራኤል የሩቅ ሰሜን ድንበር ናት።

18ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በዚያን ጊዜ እስራኤላውያን ስለ እግዚአብሔር የነበራቸውን ደካማ አስተሳሰብ በሚመለከት ምን እንማራለን? ለ) የአደሁዳውያን ሃይማኖት በከነዓናውያን ሃይማኖት በፍጥነት የተበከለው ለምንድን ነው? ሐ) ሃይማኖታችን በዓለማዊ ልምምድ ስለመበከሉ አደገኛነት ምን እንማራለን?

ከዚህ ትምህርት የምናገኛቸው በርካታ እውነቶች አሉ። በመጀመሪያ፡ የእግዚአብሔር ሕዝብ የከነዓናውያንን ባሕልና ሃይማኖት እንዴት በፍጥነት እንደለመዱ ማየት እንችላለን። ሁለተኛ፡ ሕዝቡ የእግዚአብሔር አምልኮ ከጣዖት አምልኮ ጋር ሊቀላቀል እንደሚችል እንዴት እንዳለበ ማየት እንችላለን። እግዚአብሔር ወደ ጣዖት ሊለወጥና ለራሳቸው ዓላማ ማስፈጸሚያና መጠቀሚያ ሊያደርጉት እንደሚችሉ አሰቡ። ሦስተኛ፡ የጣዖት አምልኮን ዋጋ ቢሰነት እናያለን። ጣዖት ራሱን ከመሰረቅ ለማዳን አለመቻሉና፡ ኃይል እንደሌለው ያሳየናል።

2. ሌዋዊውና ቁባቱ (መሳ. 19-21)

ከዘመነ መሳፍንት የምናገኘው ሁለተኛው ታሪክ የሕዝቡን የሥነ ምግባር ብልሹነት ያሳየናል። እንዲሁም የሃይማኖት መሪዎቹ ድካምና ኃጢአት እንዳያለባቸው ለሁለተኛ ጊዜ እንመለከታለን። የመጀመሪያው ሌዋዊ ከቤተልሔም ተነሥቶ ወደ ኤፍራም እንደሄደ፡ ሁለተኛው ሌዋዊ ደግሞ ወደ ቤተሰቦችዋ የተመለሰችውን ቁባቱን ፍለጋ ከኤፍራም ወደ ቤተልሔም መጣ። ከቤተልሔም ቁባቱን ይዞ ወደ ኤፍራም በሚመለስበት ጊዜ እግረ መንገዱን ጊብዓ በምትባል በብንያማውያን ከተማ መሸበትና አደረ። ልክ እንደ ሰዶምና ገሞራ ሰዎች፡ እስራኤላውያን እጅግ አስጸያፊ ተግባር ፈጸሙ። ለራሳቸው ሰዎች መስተንግዶ ማድረግ አልቻሉም። ግብረ ሰዶም ለመፈጸም ፈልገው ሰውዬውን ካደረበት ቤት ለማስወጣት ሞከሩ። ሌዋዊውን ያሳደረው ሰው ግን የገዛ ቤት ልጁንና የሌዋዊውን ቁባት አውጥቶ ሰጣቸው። ቁባቱም እስክትሞት ድረስ በመፈራረቅ ሌሊቱን ሙሉ አመነዘሩባት።

19ኛ ጥያቄ፡ ይህ ታሪክ የሴዋዊንና የእስራኤልን ሕዝብ ሃይማኖታዊና ሥነ-ምግባራዊ ክፋት እንዴት ያሳየናል?

ሴዋዊው የቁባቱን ሬሳ 12 ቦታ ቆራረጠና ለእያንዳንዱ የእስራኤል ነገድ አንዳንዱን ቁራጭ ላከ። ይህም ነገር የ12ቱን ነገዶች ቁጣ ቀስቀሰና ምን እንደተፈጸመ ለማየት መጡ። ታሪኩን በሰሙ ጊዜ፤ ይህንን ኃጢአት የፈጸሙትን ሰዎች አሳልፈው እንዲሰጧቸው የብንያም ነገዶችን ጠየቁ። ብንያማውያን ግን ስለተቃወሙ፤ የእርስ በእርስ ጦርነት ተነሣ። በጦርነቱም 40000 እስራኤላውያንና 25100 ብንያማውያን ሞቱ። የብንያማውያን ሴቶችና ልጆች በሙሉ ተገደሉ። ከብንያም ነገድ በሙሉ የተረፉት 600 ሰዎች ብቻ ነበሩ።

ሌሎች እስራኤላውያን፤ ከእስራኤል ነገዶች አንዱ የሆነው የብንያም ነገድ ሊጠፋ እንደሆነ ተገነዘቡ፤ ስለዚህ ለእነዚህ 600 ብንያማውያን 600 ሚስቶች የሚገኙበትን ዘዴ ፈጠሩ። በዚህም የብንያምን ነገድ ጨርሶ ከመጥፋት አዳኑት።

ሰዎች ራሳቸው የሚፈልጉትን ነገር ብቻ ሲያደርጉ፤ ኃጢአታቸው አድጎ በርካታ ሰዎችን እንደሚነካና እንደሚያጠፋ አይገነዘቡም። የጊብዓ ሰዎች ኃጢአት በሺህ የሚቆጠሩ የበርካታ እስራኤላውያንን ሞትና የብንያም ነገድን ወደ ውድመት የሚያደርስ ጥፋት አስከትሎ ነበር።

20ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህ ቁጥሮች ኃጢአት ስለሚሰፋፋበት መንገድና በምድሪቱ ስለ ሕግና ሥርዓት አስፈላጊነት ምን ያስተምሩናል? ለ) ከዚህ ታሪክ ለቤተ ክርስቲያኖቻችን የሚጠቅሙና ልናዛምዳቸው የምንችል አንዳንድ ትምህርቶች የትኞቹ ናቸው?

የመጽሐፈ መሳፍንት ዋና ዋና ትምህርቶች

21ኛ ጥያቄ፡ ከመጽሐፈ መሳፍንት እንዳንበብኸው በውስጡ የሚገኙ፤ ከሕይወትህና ከቤተ ክርስቲያንህ ጋር ልታዛምዳቸው የምትችለውን ዋና ዋና እውነቶች ናቸው ብለህ የምታስባቸውን ዘርዝር።

1. መጽሐፈ መሳፍንት ለእግዚአብሔር በከፊል የመታዘዝ ውጤት ምን እንደሆነ ያሳየናል። እግዚአብሔር ከነፃናውያንን በሙሉ እንዲያጠፋ የሰጠውን ትእዛዝ አይሁድ በከፊል ብቻ ስለታዘዙት፤ ወደ ባለ ኃጢአት የመውደቅን ሂደት ጀመሩ። ለእግዚአብሔር በከፊል መታዘዝ ብዙም ሳይቆይ፤ ለእርሱ በግልጽ ወዳለመታዘዝ ተለውጧል።

የዚህ ዓይነት ተመሳሳይ ነገር በክርስቲያን ሕይወትም ይፈጸማል። ግንም ሰው በድንገት ከኃጢአት ፈጥኖ አይወድቅም። ይልቁንም ይህ በሂደት የሚፈጸም ነው። በመጀመሪያ መጠነኛ ጅማራ ይኖረዋል። ይህ ጅማራ በከፊል መታዘዝ ነው። በአብዛኛው የሕይወት ክፍላችን ለእግዚአብሔር እንታዘዛለን፤ ነገር ግን ያልተናዘዘናቸው ኃጢአቶች በሕይወታችን እንዲቆዩ እንፈቅዳለን። እነዚህ ኃጢአቶች፤ ኩራት፤ ትዕቢት፤ ቁጣ፤ ወይም ቅንፃት ሊሆኑ ይችላሉ፤ ነገር ግን ብዙ ሳይቆዩ እነዚህ ኃጢአቶች አድገው ሕይወታችንን በመቆጣጠር ለእግዚአብሔር በግልጽ ወዳለመታዘዝ ያደርሱናል።

22ኛ ጥያቄ፤ ይህንን እውነት በራስህ ወይም በሌላው ክርስቲያን ሕይወት እንዴት አየኸው?

2. መጽሐፈ መሳፍንት ዓለም በክርስቲያን ላይ ተጽዕኖ ለማድረግ ያላትን ኃይልና እንዴት ወደ ኃጢአት እንደምትመራ ያሳየናል። በኢያሱ መሪነት እስራኤላውያን እግዚአብሔርን ለመከተልና እርሱን ብቻ ለማምለክ ቃል ኪዳን አደረጉ፤ ነገር ግን የእግዚአብሔር ጠላቶች የሆኑት ከነፃናውያን በመካከላቸው እንዲኖሩ ስለፈቀዱ፤ የከነፃናውያን ልምምድ ብዙም ሳይቆይ ችግር ያመጣባቸው ጀመር። ወዲያውኑ እንደከነፃናውያን ማሰብና ማምለክ ጀመሩ፤ በመጨረሻም እንደ ከነፃናውያን መኖር ጀመሩ። መጽሐፍ ቅዱስ ራሳችንን ከዓለምና ከልምምዷ እንድንለይ፤ እርሷንም ከመምሰል እንድንጠነቀቅ ያስተምረናል።

23ኛ ጥያቄ፡ 2ኛ ቆሮ. 6:14-18 ና 1ኛ ዮሐ. 2:15-17 አንብብ። ከዓለም ጋር ስለሚኖረን ግንኙነት በዚህ ክፍል የተሰጠን ትእዛዝ ምንድን ነው?

ክርስቲያኖች ሁሉ ከዓለም ጋር ያለንን ግንኙነት ሙሉ በሙሉ እንድናቋርጥ መጽሐፍ ቅዱስ አያስተምረንም። ኢየሱስም የጸለየው፡ በዓለም እንድንኖር እንጂ፡ ከዓለም እንድንወጣ አይደለም (ዮሐ. 17:14-19)። እግዚአብሔርን የማያምኑ ሰዎችን ጓደኛ እንድናደርግ፡ ወንጌልን እንድናካፍላቸው፡ በሚያስፈልጋቸው ነገር እንድንረዳቸው፡ ከጎናቸው ሆነን እንድንሠራ፡ ወዘተ. ይፈልጋል። ኢየሱስ ራሱ «የኃጢአተኞች ወዳጅ» ተብሎአል (ማቴ. 11:19)። ከማያምኑ ጋር ያለንን ማንኛውንም ጎብረት ማቆም አለብን የሚሉ ሰዎች ተሳስተዋል። ከእነርሱ ጋር ካልኖርን፡ ካላወቅናቸውና ፍቅርን ካላሰየናቸው በቀር፡ የዓለም ብርሃንና ጩኔ እንዴት መሆን እንችላለን? እንድንጠነቀቅ የተነገረን ነገር ቢኖር፡ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ላይ ዓለማዊ ተጽዕኖ እንዳይኖር ነው። እንደ እግዚአብሔር ልጆች የዓለም ፍልስፍና በሕይወታችን ላይ የማያስፈልግ ተጽዕኖ እንዳያደርግ መጠንቀቅ አለብን። ለምሳሌ፡- የትምህርት ፍላጎት፡ የገንዘብና የሥልጣን ፍቅር፡ ለራሳችን፡ ለቤተሰባችን ወይም ለጎሣችን በራስ ወዳድነት የተለየ ጥንቃቄ ለማድረግ መመኘት የለብንም።

24ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ክርስቲያን በዓለም ፍልስፍና ተጽዕኖ ሊደረግበት የሚችለው እንዴት ነው? ለ) ክርስቲያን ከማያምኑ ሰዎች ጋር እየኖረ በዓለም ፍልስፍና ተጽዕኖ የማይደረግበት እንዴት ነው?

3. እግዚአብሔር አማኞች ዓለምን እየመሰሉ ሲሄዱ፡ ያነጻቸው ዘንድ አስቸጋሪ ሁኔታዎችን ይጠቀማል። ይህ ማለት አስቸጋሪ ሁኔታዎች ሁሉ ስለ ኃጢአት ፍርድ ናቸው ማለት አይደለም፤ አንዳንድ ጊዜ ግን ናቸው። አንዳንዶች በችግር ውስጥ በሚሆኑበት ጊዜ ኃጢአተኞች ስለሆኑ ከእግዚአብሔር ፍርድ በታች ናቸው በማለት እንዳንፈርድ መጠንቀቅ አለብን። የእግዚአብሔር ሕዝብ በኃጢአት ውስጥ በሚሆኑበት ጊዜ እግዚአብሔር ብዙውን ጊዜ

በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ እንዲያልፉ የሚያደርግበት መንፈሳዊ መመሪያ አለ። ይህም በሽታ፣ የወዳጅ ሞት፣ ወይም በአገር ላይ የሚመጣ ችግር ሊሆን ይችላል። በዚህ ዓይነት ጊዜ የሚመጣው ችግር ዓላማ ሕዝቡ ንስሐ ገብተው ከክፉ መንገዳቸው ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ለማድረግ ነው። እውነተኛ ንስሐ ሰውን ጠባቱን እንዲለውጥ ያደርገዋል። እስራኤላውያን ግን በእውነት ንስሐ ገብተው እንደሆነ የሚያሳይ ምንም መረጃ የለም። ከጠላቶቻቸው ነፃ እንደወጡ ብዙም ሳይቆዩ፣ ወደ ቀድሞ ክፉ ተግባራቸው ይመለሱ ነበር። የእግዚአብሔር ፍላጎት ግን ንስሐ እንድንገባና መንገዳችንን እንድንለውጥ ነው። ወደ በረከት ስፍራ የሚመልሰን በዚያን ጊዜ ብቻ ነው።

25ኛ ጥያቄ፡ በግል ሕይወትህና በቤተ ክርስቲያንህ እግዚአብሔር ከኃጢአት ያነጻችሁ ዘንድ አስቸጋሪ ሁኔታዎችን እንዴት እንደተጠቀመ ተጨባጭ ምሳሌዎችን ስጥ።

4. የእግዚአብሔር ሕዝብ በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ ሲሆኑ ብዙውን ጊዜ እግዚአብሔር ታላቅ መሪን በማሰነዣት በእርሱ አማካይነት ነጻነትን ይሰጣቸዋል። እስራኤላውያን በጠላቶቻቸው በሚጨቁኑበት ጊዜ፣ የሕዝቡን ጸሎት በመስማት መሳፍንትን አሰነዣላቸው። በመጽሐፈ መሳፍንት ውስጥ የምናያቸው መሳፍንት ተቀዳሚ ተግባራቸው ወታደራዊ መሪነት ሆኖ ሕዝቡን ከባርነት ነፃ አውጥተዋል። እግዚአብሔር እነዚህን ሰዎች የመረጠው በመንፈሳዊነታቸው ለመሆኑ ምንም መረጃ የለንም። እንዲያውም አብዛኛዎቹ መሳፍንት በጣም መንፈሳዊ አልነበሩም። ሶምሶን ዘማዊ ነበር። ዮፍታሔ ልጁን ሠውቷል። ጌዴዎን ሕዝቡን ወደ ኤፋድ አምልኮ መርቷል። አብዛኛዎቹ መሳፍንት ልንከተለው የሚገባ መንፈሳዊ ምሳሌነት አልተዉልንም። ቢሆንም እግዚአብሔር ሕዝቡን ነፃ ለማውጣት ሰውን ከመንፈሳዊነቱ ውጭ እንዴት ሊጠቀምበት እንደሚችል የእነርሱ ታሪክ ያሳየናል።

ዛሬም ቢሆን እግዚአብሔር የሚሠራው በተመሳሳይ መንገድ ነው። እግዚአብሔር ሕዝቡን ከባርነት ነፃ ለማውጣት መሠረታዊ ፈሪህ

እግዚአብሔር ያለውን ሰው የመንፈሳዊ ሕይወት ደረጃውን ሳይመለከት ሊጠቀምበት ይችላል። ለምሳሌ፡- እግዚአብሔር፤ አማኝ ያልሆነን የፖለቲካ መሪን በማስነሣት፤ ለአማኞች እንዲራራና ከችግሮቻቸው ነፃ እንዲያወጣቸው ሊያደርግ ይችላል።

ነገር ግን እግዚአብሔር የራሱ ሕዝብ መሪዎች የተቀደሰ ሕይወት እንዲኖራቸው ይፈልጋል። የእስራኤል ልጆች በተደጋጋሚ በጋጢአት የወደቁበት ምክንያት፤ ምናልባት እነዚህ መሳፍንት ለሕዝቡ መልካም መንፈሳዊ ምሳሌ ስላልሆኑ ይሆናል። የሰዎች ሥነ - ምግባርና መንፈሳዊ ሕይወት ብዙ ጊዜ የሚወሰነው በመሪዎቻቸው መንፈሳዊ ሕይወት ላይ መሆኑ ከቅዱሳት መጻሕፍት መመሪያዎች አንዱ ነው። መሪዎች እግዚአብሔርን ሲወዱና በቅድስና ሊያገለግሉት፤ ሕዝቡም እንዲሁ ያደርጋሉ።

26ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ በቤተ ክርስቲያን እውነት ሲሆን ያየኸው እንዴት ነው? ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምርጫ መመሥረት ያለበት፤ በትምህርት፤ በዘር፤ ወይም በቤተሰብ ውርስ፤ ወዘተ. ሳይሆን በመንፈሳዊ መመዘኛ መሆን እንዳለበት ይህ ምን ያስተምረናል?

5. መጽሐፈ መሳፍንት የሚያተኩረው በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ላይ ነው።

27ኛ ጥያቄ፡ ከመጽሐፈ መሳፍንት የሚከተሉትን ጥቅሶች አንብብ፡- መሳ. 3:10፤ 6:34፤ 11:29፤ 14:6፤ 19፤ 15:14፤ 16:20። ይህ በዚያን ዘመን ስለነበረው የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ምን ያስተምረናል?

ከመጽሐፈ መሳፍንት ልዩ ገጽታዎች መካከል አንዱ በመንፈስ ቅዱስ ላይ የተደረገ ትኩረት ነው። ከዚህ መጽሐፍ በፊት ስለ መንፈስ ቅዱስ አገልግሎት የተነገረው በጣም ጥቂት ነገር ነው። በመጽሐፈ መሳፍንት ግን የጌታ መንፈስ ወይም መንፈስ ቅዱስ በተደጋጋሚ ተጠቅሷል። ከላይ የተሰጡትን ጥቅሶች በሚገባ ካጠናን የሚከተሉትን ነገሮች እንመለከታለን፡-

ሀ. አንድ የተለየ ተግባር ለመፈጸም በተጠሩ ውሱን መሪዎች ላይ መንፈስ ቅዱስ ይወርድ ነበር። የመንፈስ ቅዱስ በሰዎች ላይ መውረድ የተለመደ ነገር አልነበረም፤ ሆኖም እግዚአብሔር ሕዝቡን ለመምራት ወይም ነፃ ለማውጣት ይችሉ ዘንድ ለመረጣቸው ሰዎች መንፈስ ቅዱስን ይሰጣቸው ነበር። በዚህ ዓይነት እነዚህ መሳፍንት የእግዚአብሔርን ሕዝብ ከባርነት ነፃ ያወጡት በራሳቸው ኃይል ሳይሆን፤ እግዚአብሔር መንፈሱን ስለ ሰጣቸው እንደሆነ ግልጽ መሆን ነበረበት። እውነተኛው የእስራኤል ነፃ አውጭ እግዚአብሔር እንጂ መስፍኑ አልነበረም።

ለ. መንፈስ ቅዱስ ሰዎች የእርሱን ልዩ ኃይል በሚፈልጉበት ጊዜ በተደጋጋሚ ይመጣ ነበር። በመጀመሪያ አካባቢ ሶምሶን ከጠላቶቹ ጋር በሚገናኝበት ጊዜ ሁሉ የእግዚአብሔር መንፈስ በላዩ ላይ ይወርድ ነበር።

ሐ. መንፈስ ቅዱስ በሰው ደስ በማይሰኝበት ጊዜ ከዚያ ሰው ተለይቶ ይሄድ ነበር። ይህን እውነት እግዚአብሔር ከሶምሶን ተለየ ከሚለው ቃል መመልከት እንችላለን። በንጉሥ ሳኦል ታሪክ መንፈስ ቅዱስ ተወው የሚል ቃል ስናነብ (1ኛ ሳሙ. 16:14)፤ ይህ ነገር ግልጽ ይሆንልናል። ለጸሎቱ መልስን በመስጠት መንፈስ ቅዱስ ወደ ሶምሶን እንደተመለሰ ደግሞ የዳጎንን ቤተመቅደስ በመደርመሱ እንረዳለን፤ (መሳ. 16:28-30)።

ልናስታውሰው የሚገባን አንድ በጣም አስፈላጊ እውነት አለ። እግዚአብሔር እውነቱን ሁሉ በአንድ ጊዜ አልገለጠም። ነገር ግን ስለ እርሱ የሚናገር ተጨማሪ እውነትን በየጊዜው በዘመናት ሁሉ በዝግታ ይገልጥ ነበር። ይህ «እየጨመረ የሚሄድ መገለጥ» በመባል ይታወቃል። አይሁድ እግዚአብሔር አምላክ አብ፤ ወልድ፤ መንፈስ ቅዱስ ማለት ሥላሴ መሆኑን አያውቁም ነበር፤ ስለዚህ የእግዚአብሔርን መንፈስ የእግዚአብሔር ተቀጥያ፤ ወይም የእግዚአብሔር ኃይልና ሥልጣን፤ የመኖሩ ማረጋገጫ አድርገው ያስቡት ነበር። መንፈስ ቅዱስን ከሥላሴ አንዱ አድርገን

የምንመለከተው በአዲስ ኪዳን ብቻ ነው፤ ከእግዚአብሔር ጋር አንድ ነው፤ ሆኖም ከእግዚአብሔር የተለየ ነው።

ይህም ማለት ስለ መንፈስ ቅዱስ ያለንን መረዳት በብሉይ ኪዳን ላይ ብቻ ከመመሥረት መጠንቀቅ አለብን ማለት ነው። በኢዩሴል 2:28 እግዚአብሔር በመጨረሻው ቀን መንፈሱን በሰዎች ሁሉ ላይ እንደሚያፈስ አስቀድሞ ተናግሮ ነበር። የዚህ ትንቢት ፍጻሜ የጀመረው በጳንጠቆስጤ ቀን ነው፤ በዚያን ጊዜ ሕዝቡ በላይኛው ክፍል ሳሉ መንፈስ ቅዱስ በሁሉም ላይ ወርዶባቸው ነበር (የሐዋ. 2)። በአዲስ ኪዳን በሚገኙ የመንፈስ ቅዱስ ሥራዎች የሚከተሉት እውነቶች ግልጽ ናቸው።

ሀ. መንፈስ ቅዱስ እግዚአብሔር በጸጋው በሚያምኑበት ጊዜ ለልጆቹ በሙሉ የሚሰጠው እንጂ ለተወሰኑ የተመረጡ ሰዎች የሚሰጥ ብቻ አይደለም። በሮሜ 8:9 ጳውሎስ ማንም መንፈስ ቅዱስ የሌለው የክርስቶስ አይደለም ይላል። በሌላ አነጋገር፤ ይህ ማለት አማኝ አይደለም ማለት ነው። መንፈስ ቅዱስ ወደ እኛ የመጣው ባመንበትና የእግዚአብሔር ቤተሰቦች በሆንበት ጊዜ ስለሆነ፤ አሁን ወደ እኛ እንዲመጣ መጸለይ ስሕተት ነው፤ የእግዚአብሔርን መንፈስ ያለማቋረጥ እንድንሞላ መጸለይ ግን ተገቢ ነው፤ (ኤፌ. 5:18)። መንፈስ ቅዱስን እንዳናጠፋው ኃጢአታችንን መናዘዝ አለብን (1ኛ ተሰ. 5:19)።

ለ. እግዚአብሔር የመንፈስ ቅዱስን ሕልውና ከልጆቹ ላይ አይወስድም። ክርስቲያኖች ኃጢአት በሚያደርጉበት ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ሊወሰድባቸውና ደግሞ ተመልሶ ሊመጣ አይችልም። ኃጢአት የሚያደርግ ክርስቲያን እንኳ መንፈስ ቅዱስ አለው። እርስ በርሳቸው ይጋጩ የነበሩ የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያኖች እንኳ መንፈስ ቅዱስ እንደነበራቸው ከ1ኛ ቆሮ. 1:7 በግልጽ እንመለከታለን፤ ነገር ግን ኃጢአት በምናደርግበት ጊዜ በእኛ ውስጥ የሚሠራውን የመንፈስ ቅዱስ ኃይል እናጣለን።

ሐ. የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ቤተ ክርስቲያንን ያገለግሉበት ዘንድ እግዚአብሔር እንደፈለገ ለክርስቲያኖች ሁሉ ተሰጥተዋል (1ኛ ቆሮ. 12:11)። የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ዓላማቸው ለግል ጥቅም፣ መንፈሳዊነታችንን ለመግለጥ አይደለም፤ ነገር ግን ቤተ ክርስቲያን በአጠቃላይ በመንፈሳዊ ብስለትና እግዚአብሔርን በማገልገል እንድታድግ እርስ በርሳችን ማገልገል እንድንችል ለማድረግ ነው (1ኛ ቆሮ. 14:26)።

መ. የአንድ ሰው መንፈሳዊነት የሚመዘነው፣ በመንፈስ ቅዱስ ፍሬዎች እንጂ (ገላ. 3:22-23)፣ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎችን በመቀበል አይደለም።

ይህ ትምህርት ዛሬ ብዙ ክርስቲያኖች ከሚያስተምሩት የተለየ ቢሆንም፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶችን ሁሉ በጥንቃቄ በመመርመር ስለ መንፈስ ቅዱስ የሚናገሩትን ነገር ማወቅ አስፈላጊ ነው። በመጽሐፈ መሳፍንት ወይም በሐዋርያት ሥራ ውስጥ በሚገኝ አንድ ክስተት ላይ የሥነ - መለኮት ትምህርት መሥርተን፣ መንፈስ ቅዱስ የሚሠራበት መንገድ ምን ጊዜም ይኸው ነው ልንል አንችልም። በመንፈስ ቅዱስ ላይ ያለንን እምነት ከሁሉም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በተገኘ እውነት እንጂ በእነዚህ በጥቂት ጥቅሶች በተገኘ እውነት ላይ መመሥረት የለብንም።

** የዚህ ጥናት ክፍል የሆነ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥራ የሚናገር የትመማ መጽሐፍ ወደፊት ለማዘጋጀት ተስፋ እናደርጋለን።

28ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከላይ የተመለከትናቸው ጥቅሶች አንዳንድ ክርስቲያኖች ስለ መንፈስ ቅዱስ ከሚያስተምሩት ትምህርት ጋር እንዴት ይጋጫሉ? ለ) ሕይወትህን መርምር። የመንፈስ ቅዱስ ኃይል በሕይወትህ እንዳይሠራ የከለከሉህ ኃጢአቶች አሉን? ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ፍሬዎች በሕይወትህ እንዳሉ ማረጋገጫ የሚሆኑ ነገሮችን በምሳሌነት ጥቀስ።

4ኛ ቀን፡ - መጽሐፈ ሩት

በየትኛውም ዘመን፤ ምንም ያህል ጊዜው ጨለማ ቢሆን፤ እግዚአብሔር የራሱ የሆኑ የተመረጡ ሕዝቦች አሉት። አብዛኛው ሕዝብ የሚኖረውን ኑሮ እየተቃወሙ፤ እግዚአብሔርን የሚያስከብርና ከፍ ከፍ የሚያደርግ ሕይወት የሚኖሩ ጥቂት ታማኞች አሉ፤ በመጽሐፈ ሩት ውስጥ የምናየው ነገር ይህ ነው። ዘመነ መሳፍንት በአጠቃላይ ሲታይ እጅግ የከፋ ቢሆንም፤ በእስራኤል ውስጥ እግዚአብሔርን ያከበሩ ጥቂት ሰዎች ነበሩ። መጽሐፈ ሩት የእነዚህን ጥቂት ሰዎች እምነትና እግዚአብሔር እንዴት ለእነርሱ መልካም እንዳደረገላቸው የሚያሳይ ነው።

29ኛ ጥያቄ፡ በማንኛውም አስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ ለእግዚአብሔር የሆኑ ቅሬታዎች ወይም ጥቂት ታማኞች የመኖራቸውን እውነትነት በሕይወትህ እንዴት አየኸው?

30ኛ ጥያቄ፡ በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ መጽሐፈ ሩትን ተመልከት፤ ስለዚህ መጽሐፍ የሚናገራቸውን ዋና ዋና ነገሮች ዘርዝር።

የመጽሐፈ ሩት ስያሜ

መጽሐፈ ሩት የተሰየመው በመጽሐፉ ታሪክ ዋና ገጸ ባሕርይ በሆነችው በሩት ነው። አስቴርን ጨምሮ በሌት ስም ከተሰየሙ ሁለት መጻሕፍት መካከል መጽሐፈ ሩት አንዱ ነው።

የመጽሐፈ ሩት ጸሐፊ

የመጽሐፈ ሩት ጸሐፊ ማን እንደሆነ ከመጽሐፍ ቅዱስ የምናገኘው ምንም መረጃ የለም። የአይሁድ ትውፊት መጽሐፉን የጻፈው ሳሙኤል ነው ይላል። የመጽሐፉ የመጨረሻ ትኩረት በዳዊት ላይ ስለሆነ፤ ጸሐፊው ሳሙኤል አይመስልም። ስለዚህ በዳዊት ዘመነ መንግሥት፤ ወይም ከዚያ ጥቂት ራቅ ብሎ፤ እግዚአብሔር የዳዊትን የዘር ግንድ ለመጠበቅ እንዴት እንደሠራ ለመግለጽ የሚፈልግ አንድ ሰው እንደጻፈው ይገመታል። ሩት 1:1 የዘመነ መሳፍንት ፍጻሜን የሚያሳይ ይመስላል። የዳዊት ስም በመጽሐፉ መጨረሻ መጠቀሱ ሕዝቡ ዳዊትን ያውቁት እንደነበር ያሳያል።

የመጽሐፈ ሩት ታሪክ የተፈጸመበት ጊዜ

የመጽሐፈ ሩት ታሪክ የተፈጸመው በዘመነ መሳፍንት ነው። በዘመነ መሳፍንት በየትኛው ጊዜ እንደተፈጸመ የምናውቀው ነገር የለም። አንዳንድ ምሁራን የፍታሔ በነበረበት ዘመን አካባቢ የተፈጸመ ነው ብለው ይገምታሉ።

የመጽሐፈ ሩት አስተዋጽኦ

1. በአቤሜሌክ ቤተሰብ ላይ የደረሰው መከራና ኃዘን (1: 1-5)
2. ኑታሚንና ሩት ወደ ቤተልሔም ተመለሱ (1: 6-22)
3. ሩት በዔዝን በመከር መሰብሰቢያ ስፍራ አገኘችው (2)
4. ሩት ወደ በዔዝ የአውድማ ስፍራ በመሄድ እንዲያገባት ጠየቀችው (3)
5. በዔዝ ሩትን አገባ፤ ወንድ ልጅም ወለዱ (4: 1-17)
6. የዳዊት የዘር ሐረግ (4: 18-22)።

የመጽሐፈ ሩት ዓላማ

31ኛ ጥያቄ፡ እግዚአብሔር መጽሐፈ ሩት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንዲካተት ያደረገው ለምን ይመስልሃል?

መጽሐፈ ሩት ለምን እንደተጻፈና በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ እንደተካተተ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን ይከራከራሉ። ስለዚህ ጉዳይ ሦስት ዋና ዋና አመለካከቶች አሉ፡-

1. መጽሐፈ ሩት የተጻፈው የዳዊትን አያቶችና ቅድመ አያቶች በመናገር፤ እግዚአብሔር በታሪክ ውስጥ የዳዊትን የዘር ግንድ እንዴት እንደጠበቀ ለማሳየት ነው። አንዳንዶች የሩትና የበዔዝ ታሪክ ዳዊት ከእስራኤል ሕዝብ ጋር ያለውን ግንኙነት ለማሳየት የተጻፈ ነው ይላሉ። ኑታሚን ከባዶነት ወደ ሙላት (1: 2)፤ ከከፍተኛ ራብና ችግር (1: 1-5)፤ ወደ ደኅንነትና ተስፋ (4: 13-17) እንደተመለሰች ሁሉ፤ ራስ ወዳድ ባልሆነው በዳዊት

አመራር የእስራኤል ሕዝብ ከብሔራዊ አደጋ ወደ ሰላምና ብልጥግና ተመልሰዋል። በዚህ ዓይነት ዳዊት እውነተኛው የሩትና የባሕር ልጅ መሆኑ ታየ። ይህ የመጽሐፉ ዓላማ ሊሆን የሚችል ነው ቢባልም ዋናው የመጽሐፉ ዓላማ ግን አይደለም።

2. መጽሐፈ ሩት የተጻፈው አይሁድ አሕዛብን ወደ ይሁዲነት እምነት ለመለወጥ መሞከር እንዳለባቸው ለማስተማርና አሕዛብም እግዚአብሔርን በእውነተኛ እምነት ሊያመልኩ እንደሚችሉ ለማስተማር ነበር። ይህም ቢሆን የመጽሐፉ ዋና ዓላማ መሆኑ የሚያጠራጥር ነው።

3. መጽሐፈ ሩት የሚያስተምረው፡ አጠቃላይ የሆነ ክሕደት ባለበት ዘንድ በእግዚአብሔር ላይ እውነተኛ እምነት ያላቸው ጥቂት ሰዎች ሊኖሩ እንደሚችሉ ለማሳየት ነው። ብዙ ክፋት ባለበት ስፍራ እምነት ሊኖር ይችላል። እግዚአብሔር የእነዚህን ጥቂት ሰዎች እምነት ስለሚያከብር፡ እጅግ አስቸጋሪ በሆነ ሁኔታም ውስጥ ጠበቃቸው። ከሦስቱ አመለካከቶች መካከል የመጽሐፈ ሩት ዋና ዓላማ ይህ ሳይሆን አይቀርም።

መጽሐፈ ሩትን ለመረዳት፡ ከመጽሐፈ መሳፍንት ቀጥሎ መምጣቱንና ዘመነ መሳፍንት ደግሞ ከፍተኛ ክፋትና የሥነ - ምግባር ብልሽት የታየበት ዘመን መሆኑን ማስታወስ እጅግ አስፈላጊ ነው። ይህ መጽሐፍ ንጉሥ ያልነበረበትን የዚህ ዘመን አጠቃላይ ገጽታ የሚያሳይ ነው።

መጽሐፈ ሩት፡ አብዛኛው የእግዚአብሔር ሕዝብ ከነበረበት አላዛኝ ክሕደት ጋር በተነጻጻሪነት የቀረበ ታሪክ ነው። የመጽሐፈ ሩት ጸሐፊ፡ በታላቅ ክፋት መካከል ጨርሶ ባልተጠበቀ ስፍራ፡ ባልታሰቡ ሰዎች ልብ ውስጥ እምነት ሊኖር እንደሚችል በብዙ ንጽጽር ያሳያል። ጸሐፊው በርካታ የተለያዩ ምሳሌዎችን በመጠቀም እውነተኛ እምነት በጥቂት ታማኝ ሰዎች ሕይወት ውስጥ የሚያመጣውን ለውጥ ያሳያል። የሚከተሉትን ተመልከት፡-

ዘመን መሳፍንት

1. የእግዚአብሔር ሕዝብ የሆኑት አይሁድ የእግዚአብሔርን ንጉሥነት እምቢ ብለው ጣዖታትን አመለኩ።
2. ትኩረቱ በሕዝቡ ሕይወት በሚታየው ታላቅ ክፋት ላይ ነው።
3. ትኩረቱ በወንዶችና በኃጢአተኛነታቸው ላይ ነው።
4. እግዚአብሔር ሕዝቡን እንደሚቀጣ ያሳያል

መጽሐፈ ሩት

1. የተናቀቸው የአሕዛብ ወገን እውነተኛውን እግዚአብሔርን ለመከተል የጣዖት አምልኮን ተወች።
2. ትኩረቱ እንደ ሩትና ቦዓዝ ባሉት ጥቂት ገለሰቦች እምነት ላይ ነው።
3. ትኩረቱ በሌሎችና በእግዚአብሔር ባላቸው እምነት ላይ ነው።
4. እግዚአብሔር፣ እምነታቸውን በእርሱ ላይ ለሚያደርጉ ሰዎች ታማኝ መሆኑን ያሳያል።

መጽሐፈ ሩት የሚመደበው «አጭር ታሪክ» ተብሎ ከሚጠራ የሥነ-ጽሑፍ ዓይነት ነው። የታሪኩ ዓላማ ትልቅ የሃይማኖት መሠረታዊ ትምህርት ለማስተማር አይደለም፤ ነገር ግን በክፋት መካከል ሰዎች ሊኖራቸው የሚችለውን እምነትና በመታዘዝ ለሚከተሉት እግዚአብሔር ያለውን ታማኝነት ለማሳየት ነው። ታሪኩ፣ እውነተኛ እምነት ተራ በሆኑ በታማኝ የእግዚአብሔር ሰዎች ሕይወት ውስጥ ምን እንደሚመስል ይገልጣል።

32ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ቆሮ. 1፡18-31 አንብብ። ሀ) እነዚህ ጥቅሶች ተራ ሰዎችን በመጠቀም ውስጥ የእግዚአብሔር ዓላማ ምንድን ነው ይላሉ? ለ) እግዚአብሔር ይህንን የሚያደርገው ለምን ይመስልሃል? ሐ) ይህ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሲፈጸም የምታየው እንዴት ነው? መ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሀብታሞች ወይም በተማሩ ሰዎች ላይ ከፍተኛ ትኩረት ስለማድረግ ይህ ምን ያስተምረናል? ሠ) ብዙ ጊዜ ተራ ሰዎች እውነተኛ እምነት ታላቅ መንፈሳዊነት ለጥቂት የተማሩ ሰዎች ብቻ ነው ብለው የሚያስቡት በምን መንገድ ነው? ረ) እግዚአብሔር የተራ ሰዎችን እምነት እንደሚያከብር መጽሐፈ ሩት ምን ያስተምረናል?

33ኛ ጥያቄ፡ ሩት 1-4 እንብብ። ሀ) የአቤሜሌክ ቤተሰብ ወደ ሞዓብ የሄደው ለምን ነበር? ለ) የሩትን እምነት ከዖርፋ እምነት ጋር አወዳድር። የሩት እምነት ታላቅ የሆነው እንዴት ነው? ሐ) ሩት ለኑታሚን ታማኝ መሆኗን ያሳየችው እንዴት ነበር? መ) እግዚአብሔር ሩት ለኑታሚን ያሳየችውን ታማኝነት ያከበረውና ዋጋ የሰጠው እንዴት ነበር? ሠ) ከዚህ ታሪክ በእግዚአብሔር ላይ ሊኖረን ስለሚገባ ታማኝነትና እግዚአብሔር ለልጆቹ ስላለው ታማኝነት ልንማር የምንችለው ነገር ምንድን ነው?

1. የሩት ታሪክ የተፈጸመበት ጊዜና ቦታ (ሩት 1)

መጽሐፈ ሩት የሚጀምረው ታሪኩ በዘመነ መሳፍንት ወቅት የተፈጸመ መሆኑን በመናገር ነው። በይሁዳ ግዛት ራብ እንደተነሣ ይናገራል። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ራብን የተጠቀመበት በአቤሜሌክ ቤተሰብ ላይ ስለመጣው ችግር ለመናገር ብቻ ሳይሆን፤ ሕዝቡ ከእግዚአብሔር ፍርድ በታች ስለመሆናቸውም ለማጋለጥ ነበር። ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ባለመታዘዛቸው የራብን መርገም ጭምር እንደሚያመጣባቸው እግዚአብሔር አስቀድሞ ተናግሮአል (ዘዳ. 28:23-24)።

የአቤሜሌክ ቤተሰብ ራቡን በመሸሽ ወደ ሞዓብ ሄደ። በዚያም ለብዙ ዓመታት ስለኖሩ፤ ሁለቱ ወንዶች ልጆቻቸው ሞዓባውያን የሆኑ ሴቶችን አገቡ፤ ነገር ግን ብዙም ሳይቆይ አቤሜሌክና ሁለቱ ልጆቹ ሞቱ።

የታሪኩ ዋና ትኩረት ኑታሚን እንዴት ባዶና ድሀ እንደሆነች ለማሳየት ነው። ባልም ሆኑ ልጆቿን አጣች። በእርጅናዋ ወራት እንከብካቤ የሚያደርግላት አንዳችም ወራሽ፤ ወይም ራሷን የምትደግፍበት መሬት አልነበራትም፤ ስለሆነም እጅግ ተማርራ ወደ ይሁዳ ለመመለስ ወሰነች። አንደኛዋ ምራቷ በሞዓብ ስትቀር፤ ሌላኛዋ ግን ማለትም ሩት አማትዋን ለመከተል አማልከትዋን፤ ቤተሰብዋንና አገሯን ሁሉ ተወች። ሩት በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ የሚገለጥ የታማኝ ፍቅር ምሳሌ ናት። ወደ እስራኤል ምድር እንደ እንግዳ ከመሄድ ይልቅ በአገሯ መቅረት፤ ከገዛ ሕዝቧ ጋር መኖር በቀላላትም ነበር።

2. ለኮሥቲና ለሩት እንክብካቤ ለማድረግ እግዚአብሔር የሠራው ሥራ (ሩት 2-3)

በዚህ ታሪክ ውስጥ እግዚአብሔር የተጠቀሰበት ቦታ ብዙ ባይሆንም፤ በታሪኩ ሁሉ የእግዚአብሔርን እጅ እንድናይ ለማድረግ ጸሐፊው እንደሞከረ ግልጽ ነው። ሩት እንዴት ወደ አማቷ ዘመድ የእርሻ ቦታ እንደሄደች ተመልከት። የኮሥቲን ዘመድ የሆነው ቦዲዝ ለሩት ልዩ የሆነ ትኩረትና ጥንቃቄ እንዴት እንዳደረገ እንመለከታለን። እግዚአብሔር ቦዲዝ የቤተሰብ ግዴታውን ለመፈጸም ብሎ አሕዛብ የሆነች ሴት እንዲያገባ እንዴት እንደገፋፋው ተመልከት።

ታሪኩ የሚያተኩረው በሁለት ዋና ዋና ገጸ-ባሕርያት ታማኝነት በተሞላ ፍቅር ላይ ነው። በመጀመሪያ፤ ሩት ለኮሥቲን የነበራት በታማኝነት የተሞላ ፍቅር ነው። በሁለተኛው ደግሞ፤ ቦዲዝ ለሩትና ለኮሥቲን ያሳየው በታማኝነት የተሞላ ፍቅር ነው።

ነገር ግን ከሰው የታማኝነት ፍቅር ምላሌነት ሁሉ በላይ እግዚአብሔር ለሁለት ድሀና ምስኪን ሴቶች የነበረውን ፍቅርና እንክብካቤ እናያለን።

3. እግዚአብሔር የሩትንና የቦዲዝን ታማኝነት በማክበርና ለእርሱ ዋጋ በመስጠት ለኮሥቲን በረከቱን መለሰላት (ሩት 4)

ከሩት ታሪክ በስተጀርባ የአይሁድ ባሕል የሆነ «የመዋጀት» ተግባር እናያለን። መመሪያው በዘዳግ. 25:5-10 ይገኛል። በዚህ ስፍራ የእግዚአብሔር ሕግ የሚለው አንድ ሰው ልጅ ሳይኖረው ቢሞት፤ ወንድሙ የሞተውን ሰው ሚስት በመውሰድ ከሴቲቱ ልጅ መውለድ እንደነበረበት ነው። በዚህ መንገድ የሚገኘው ልጅ የሚች ወንድሙ ወራሽ ይሆን ነበር፤ ደግሞም በዘሌ. 25:25-31፤ 41-55 ሕጉ በተጨማሪ ድሀ የሆነ ሰው በድሀነት ምክንያት መሬቱን ቢሸጠው፤ የዚህ ድሀ ሰው ዘመድ ገንዘቡን በመክፈል መሬቱን ሊያስመልስና በባዕድ እጅ እንዳይገባ ሊከላከል ይገባ ነበር። የእነዚህ ሁለት ሕግጋት ዓላማ የአንድን ሰው የቤተሰብና የመሬት ወራሽነት ለመጠበቅ ነበር።

በመጽሐፈ ሩት፥ ይህ ሕግ በቅርብ ዘመድ ብቻ ሳይወሰን፤ በሩቅ ዘመድም ላይ የሚሠራ ሆነ። የመዋጀት ግዴታ የወደቀው በቅርብ ዘመድ ላይ ነበር። ይህ የቅርብ ዘመድ ግዴታውን ለመወጣት ፈቃደኛ ያልሆነ ወይም የማይችል ከሆነ ብቻ ኃላፊነቱ ወደ ሌላ ዘመድ ይተላለፍ ነበር። በዚሁ መሠረት ቦዴዝ ሩትን አገባና የአቤሜሌክና የልጆቹ ወራሽ የሚሆን ልጅ አሰገኘ። ልጁ የአቤሜሌክ ምድር ወራሽ ሆነ፤ ቦዴዝ ደግሞ የአቤሜሌክ ምድር የተያዘበትን ዕዳ ሁሉ የመክፈል ግዴታ ነበረበት።

ይህ ከሩት ምዕራፍ 4 ታሪክ በስተኋላ የሚገኝ ባሕላዊ ልማድ ክፍል ነው። ቦዴዝ የኑኃሚን የቅርብ ዘመድ የሆነውን ሰው ይፋ ፍርድ ወደሚሰጥበት ስፍራ አመጣው። በጥንት ዘመን የኅሣ ሽማግሌዎች በከተማይቱ በር ላይ ይገናኙና በጉዳዮች ላይ ውሳኔ በመስጠት ይፈርዱ ነበር። ወደዚህ የፍርድ ስፍራ የመጣው የቅርብ ዘመድ ለሩት ያለበትን ግዴታ ለመወጣት ፈቃደኛ አለመሆኑን ገለጠ። ይህንን ለማድረግ ያልፈለገው፤ የራሱ ልጆች ቢሞቱ ቀሪው ወራሽ ከሩት የሚወለደው ልጁ ስለሚሆን፤ የራሱንም ንብረት ለመቆጠብ ሳይሆን አይቀርም። ይህ ዘመድ ከቦዴዝ የሚለይበት ነገር ቢኖር ስለራሱ ብቻ የሚያስብ ስስታም ስለ ነበር ነው።

ቦዴዝ ሩትን የማግባት ግዴታውን ተወጣ። በዚህም ኢዮቤድ የተባለ ልጅ አገኘ። በኃዘኗ ምክንያት በብቸኝነት ተቆራምዳ የነበረችው ኑኃሚን፤ የተባረከች ኑኃሚን ሆነች። የልጅ ልጅ ማግኘቷ ብቻ ሳይሆን ምድሪቱ ለእርሷ ተመለሰችላት፤ በእርጅናዋ ወራት የሚጠራትንም አገኘች።

በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ጥበብ፤ የሩትና የቦዴዝ ልጅ የእስራኤል ታላቅ ንጉሥ የሆነው የዳዊት አያት ሆነ።

34ኛ ጥያቄ፡ ስለ እግዚአብሔርና ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ስላለው ግንኙነት ከዚህ ታሪክ የተማርካቸው ዋና ዋና ነገሮች የትኞቹ ናቸው?

የመጽሐፈ ሩት ዋና ዋና ትምህርቶች

በመጽሐፈ ሩት ውስጥ በተደጋጋሚ የተጠቀሱ ሁለት ቁልፍ ቃላት ይገኛሉ። እነርሱም የመጽሐፉን ዋና ዋና ትምህርቶች የያዙ ናቸው።

1. መዋጀት፡- በዚህ ታሪክ መዋጀት የሚለውን ትርጉም የሚሰጠውን የዕብራይስጥ ቃል በተለያዩ መልኩ 23 ጊዜ እናገኛለን። በመጽሐፈ ሩት «መዋጀት» የሚለው ቃል በተለይ ያገለገለው የአይሁድን የመቤዝት ባሕል ለመግለጥ ነው። ተቤገርው ለሟች ዘመዱ ወራሽ የሆነ ልጅ ለማሳደግ፣ ወይም ለችግረኛ ዘመዱ በችግር ምክንያት የሸጠውን መሬቱን ከፍሎ ለማስመለስ፣ ወይም በባርነት ሊወድቅ ላለ ዘመዱ ዋጋ ከፍሎ ከባርነቱ ለማስቀረት ወዘተ ፈቃደኛ የሆነ ነው። በዒዝ ለሩትና ለኑጋሚን ተቤገር ሆነ።

በዒዝ የእግዚአብሔርና የሕዝቡ የእስራኤል ግንኙነት ተምሳሌት ነበር። በዒዝ ኑጋሚንና ሩትን በድህነት ምክንያት ከነበረባቸው ባርነት ዋጃቸው (ተቤዣቸው)። ፍላጎታቸውን አሟላ። ልክ እግዚአብሔር እስራኤልን ከግብፅ ባርነት ነፃ እንዳደረገ ዓይነት ማለት ነው። እርሱ የእስራኤላውያንን ፍላጎት ሁሉ ያሟላ አምላክ ነው።

በዒዝ የክርስቶስ ኢየሱስ ተምሳሌት ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሆነ፣ በመሆኑም የእኛ ዘመድ ሆነ። እንደ ዘመድነቱ በመስቀል ላይ በመሞቱ፣ እያንዳንዳችንን ከኃጢአት ባርነት ዋጀን፤ (ዮሐዋ. 20:28)፤ በዚህም የተቤገርነቱን ዓላማ አሟላ። ተቤገርያችን ክርስቶስን እኛን ከባርነት፣ ከመንፈሳዊ ጉስቁልና ለመዋጀት የሚከፈለውን ዋጋ ከፈለ። በዚህም የእግዚአብሔር ቤተሰብ አባላት አደረገን።

35ኛ ጥያቄ፡ የተቤገህን ክርስቶስን ለማመስገን ጊዜ ይኑርህ።

2. በፍቅር የተሞላ ቸርነት፡- አይሁድ «ሂሴድ» የሚል ልዩ ቃል ነበራቸው። ይህ ቃል በብዙ ልዩ ልዩ መንገዶች ሊተረጎም ይችላል። አንዳንድ ጊዜ ለቃል ኪዳኑ ታማኝነት፣ አንዳንድ ጊዜ ርኅራኄ፣ ሌላ ጊዜ ፍቅር መሆን ይችላል።

የሩት ታሪክ እንዲህ ዓይነቱን በፍቅር የተሞላ ርኅራኄ ይገልጻል። ሩት እውነተኛ ተስፋ ባይኖርም እንኳ በፍቅር የተሞላ ርኅራኄና ቸርነት ለኮሯሚን ገለጠች። የኮሯሚንን ጉስቁልና በመካፈል በታማኝነት ለኮሯሚን የሚያስፈልገውን ነገር ሁሉ ለማድረግ ከእርሷ ላለመለየት መቁረጧን ገለጠች (2:11-12)። በዒዝ ሩትን በእርሻ ሰፍራው በመርዳት፣ ወራሾችን አደጋ ላይ የሚጥል ቢሆንም እንኳ፣ እርሷን ለማግባት በመፍቀድ እንዲህ ዓይነቱን በፍቅር የተሞላ ቸርነትና ርኅራኄ ለሩትና ለኮሯሚን ገለጠ።

ከሁሉም በላይ ግን በታሪኩ ውስጥ የእግዚአብሔርን በፍቅር የተሞላ ቸርነትና ርኅራኄ እንመለከታለን (2:20)። ከዚህ ታሪክ የምንመለከተው፣ እግዚአብሔር በእርሱ የሚታመኑትን ፍቅርን በተሞላ ቸርነትና ርኅራኄ እንደሚመለከታቸው ነው። በመጽሐፈ ሩት ውስጥ እግዚአብሔር በተለያዩ ስውር መንገዶች ለሕዝቡ ጥቅም ሲሠራ እንመለከታለን። ሩትን ወደ በዒዝ እርሻ መራት፣ በዒዝም እንዲራራላት አደረገ፣ በዒዝና ሩት እንዲጋቡም አደረገ። በዒዝ፣ ሩትንና ኮሯሚንን የታላቁ የአስራኤል ንጉሥ የዳዊት አያት በሆነ ልጅ ባረካቸው።

ምንም እንኳ የእግዚአብሔርን እጅ ሁልጊዜ በሥራ ላይ ባናየውም፣ እግዚአብሔር በማይታይ መንገድ ለእርሱ ታማኝ የሆኑ ሕዝቦችን ሁልጊዜ እንደሚረዳ እንመለከታለን። የሩት ታሪክ ሮሜ 8:28ን ይገልጻል። «እግዚአብሔርንም ለሚወዱት እንደ አሳቡም ለተጠሩት ነገር ሁሉ ለበን እንዲደረግ እናውቃለን።»

36ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ ሆነህ መከራን በምትቀበልበት ጊዜ፡ ይህ እውነት እንዴት ያጽናናል? ለ) ለእግዚአብሔርና ለሌሎች ባለህ ግንኙነት ታማኝ ስለመሆን አስፈላጊነት ይህ ታሪክ ምን ያስተምርሃል?

5ኛ ቀን፡-

የዚህን ሳምንት ትምህርት ከልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. ሳምንታዊ የአምልኮ ጊዜ

2. ጸሎት

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

1. ሀ) በመጽሐፈ መሳፍንት፡ እስራኤላውያን እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር በሲና ተራራ ላደረገው ቃል ኪዳን ያልታዘዙት እንዴት ነበር? ለ) እግዚአብሔርን ለማክበርና ለመታዘዝ የገቡትን የተስፋ ቃል ለመጠበቅ ዛሬም ክርስቲያኖች የሚቸገሩት እንዴት ነው? ሐ) ብዙ ክርስቲያኖች ለኢየሱስ የነበራቸውን የመጀመሪያ ፍቅር ጥለው በመንፈሳዊ ሕይወት እየቀዘቀዙ የሚሄዱት ለምንድን ነው? መ) ክርስቲያኖች ፍቅራቸውንና ለክርስቶስ ያላቸውን መታዘዝ ሕያው አድርገው ሊጠብቁ እንዲችሉ ቤተ ክርስቲያንህ ምን ማድረግ ትችላለች?
2. ሀ) እግዚአብሔር እስራኤላውያን እንዲጨቁኑ የፈቀደው ለምንድን ነው? እስራኤላውያን አብረዋቸው በሚኖሩ ከነዓናውያን የተጎዱት እንዴት ነበር? ለ) ብዙ ክርስቲያኖች ዓለምን የሚመስሉት ለምንድን ነው? ሐ) ክርስቲያኖች ዓለምን የሚመስሉባቸውን መንገዶች በምሳሌነት ጥቀስ። መ) ይህ ብዙ ጊዜ በክርስቲያኖች ላይ ምን ዓይነት ችግር ያመጣል? ሠ) ክርስቲያኖች ከማያምኑ ሰዎች ጋር ሲኖሩ በእነርሱ ሳይበክሉ ብርሃንና ጨው ሆነው ሊኖሩ የሚችሉት እንዴት ነው? ረ) ክርስቲያኖች ይህንን ዓለም እንዳይመስሉ ለማስተማር በመጽሐፈ መሳፍንት እንዴት ልንጠቀምበት እንችላለን?
3. ሀ) በመጽሐፈ መሳፍንት ያለው እስራኤላውያን ደጋግመው ያለፉበት ዑደት ምን ነበር? ለ) ይህ ዑደት በቤተ ክርስቲያን ይታያልን? ከታየስ እንዴት?

4. ሀ) በመሳፍንት ያየነው የእግዚአብሔር ባሕርይ ምንድን ነው?
ለ) ይህ እግዚአብሔርን የሚመለከት መግለጫ እግዚአብሔርን እንድንወድና እንድንፈራ እንዴት ያደርገናል?

5. ሀ) በዘመነ መሳፍንት የነበረውንና በዚህ ዘመን ያለውን የመንፈስ ቅዱስ ሥራ አወዳድር። የሚመሳሰለውና የሚለየው እንዴት ነው? ለ) ይህ መጽሐፍ ስለ መንፈስ ቅዱስ የሚሰጠው ትምህርት ዛሬ ብዙ ክርስቲያኖች ከሚያስተምሩት ትምህርት የሚለየው እንዴት ነው? ሐ) አንተም ሆንክ ቤተ ክርስቲያንህ ስለ መንፈስ ቅዱስ ያላችሁ አቋም ምንድን ነው? (መንፈስ ቅዱስ በሁሉም ክርስቲያኖች ውስጥ ይኖራልን? ራሱንስ በተለያዩ ስጦታዎች ይገልጣልን? ወዘተ.) ይህን አመለካከትህን ለማረጋገጥ ከመጽሐፍ ቅዱስ የምታቀርበው መረጃ ምንድን ነው?

6. ሀ) በችግር ጊዜ ስለሚኖር እውነተኛ እምነት ከሩት ምን እንማራለን? ለ) ቦጌዝ የተቤዣው ለክርስቶስ መቤዣት ተምሳሌት የሆነው እንዴት ነው?

5. ጸሎት

1ኛ ቀን፡ 1ኛ ሳሙኤል መግቢያ

የአንድ ሕዝብ፡ ወይም የአንድ ቤተ ክርስቲያን መሪ በተራ ሰዎች ሥነ - ምግባርም ሆነ መንፈሳዊ ዝንባሌ ላይ የሚጫወተው ሚና በጣም ከፍተኛ ነው። መሪው ብልሹ ከሆነ፡ ከሥሩ የሚተዳደሩ ሰዎችም የተበላሹ ይሆናሉ። መሪው አምላክ የለሽ ከሆነ፡ ሕዝቡም አምላክ የለሽ ይሆናሉ። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚሆነውም ልክ እንደዚሁ ነው። የቤተ ክርስቲያኒቱን መንፈሳዊ ሕይወት ደረጃ የሚወስነው የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪ ነው። መሪው ስግብግብ ከሆነ፡ ወይም ጠንካራ መንፈሳዊ ሰው ካልሆነ፡ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባሎችም ስግብግብና በመንፈሳዊ ሕይወታቸው የደከሙ ይሆናሉ። የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪ እግዚአብሔርን የሚፈራ የጸሎት ሰው፡ ደግሞም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ የእግዚአብሔርን ቃል የሚያጠና ሰው ከሆነ፡ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባሎችም የጸሎት ሰዎች፡ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅና ለማድረግ የሚፈልጉ ይሆናሉ። በማንኛውም ጊዜ የቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ሕይወት ዝቅ ሲል፡ ብዙ ጊዜ ችግሩ ያለው ከቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች መንፈሳዊ ሕይወት ላይ ነው። የእግዚአብሔርን ፈቃድ በሙሉ ለማወቅና ለማድረግ ወሳኝ የሆኑ መልካም መንፈሳዊ መሪዎች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እስከሌሉ ድረስ ቤተ ክርስቲያኖቻችን ደካማና ውጤት የማያስገኙ ይሆናሉ።

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የአንድ አገር መሪ የሥነ - ምግባር ሕይወት፡ በሚመራው አገር የሥነ - ምግባር ሕይወት ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? ለ) የአንዲት ቤተ ክርስቲያን መሪ ሥነ - ምግባርና መንፈሳዊ ሕይወት በአባላቱ ሥነ - ምግባርና መንፈሳዊ ሕይወት ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? ሐ) ይህ ነገር በቤተ ክርስቲያን መሪ የሚሆኑ ሰዎችን በከፍተኛ ጥንቃቄ ስለመምረጥ የሚያስተምረን ምንድን ነው?

2ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ጢሞ. 3፡17 እንብብ። ሀ) እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሕይወት ውስጥ ሊያይ የሚፈልጋቸውን የተለያዩያት ዘርዘር። እነዚህን ባሕርያት ለሦስት ክፍላቸው፡- ከመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት ጋር የሚያያዙትን፤ ከመሥራት ችሎታ ጋር የሚያያዙትንና ከሥነ - ምግባርና ከመንፈሳዊ ሕይወት ጋር የሚያያዙትን። ለ) ከእነዚህ ከሦስት ክፍሎች፤ በርካታ ባሕርያት ያሉት በየትኛው ሥር ነው? ሐ) እግዚአብሔር ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ካለን እውቀትና ከመሥራት ችሎታችን በላይ ሥነ - ምግባርና በመንፈሳዊ ሕይወታችን ላይ የሚያተኩረው ለምን ይመስልሃል? መ) የቤተ ክርስቲያን አባላት መሪዎቻቸውን በሚመርጡበት ጊዜ በአብዛኛው መመዘኛቸው ምንድን ነው? ሠ) እግዚአብሔርን ለሚፈራ አንድ መሪ እነዚህ መልካም ባሕርያት ናቸው ወይስ አይደሉም? ማብራሪያ ስጥ።

መጽሐፈ ሳሙኤል ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ መሪዎች የሚናገር መጽሐፍ ነው። በተለይ የሚያተኩረው የእግዚአብሔርን ሕዝብ በመልካም አመራር ስላልመሩ ሰዎች ነው። ልጆቹን በሚገባ ለመቆጣጠር ባለመቻሉ ምክንያት የእግዚአብሔርን አምልኮ ያበላሸው ካህኑ ዔሊ ነበር። መልካምና እግዚአብሔርን የሚፈራ ሰው ቢሆንም፤ ዳሩ ግን እንደ ዔሊ ልጆቹን መቆጣጠር ያልቻለ ሳሙኤል ነበር። በመጨረሻም ለእግዚአብሔር በሙላት ባለመታዘዙ ሕዝቡን ይመራ ዘንድ እግዚአብሔር የናቀውን የመጀመሪያውን ንጉሥ ሳኦልን እናያለን። ይህ መጽሐፍ በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ መሪ ለሆንን ሰዎች የእግዚአብሔርን ሕዝብ እንዴት መምራት እንዳለብንና እንዴትስ መምራት እንደሌለብን የሚያሳዩ በርካታ ምሳሌዎችን ይሰጠናል።

የመጽሐፉ ርእስ

ቀደም ሲል በነበረው የዕብራይስጡ መጽሐፍ ቅዱስ፤ መጽሐፈ ሳሙኤል ዛሬ በእጃችን እንዳለው 1ኛና 2ኛ ተብሎ የተከፈለ ሳይሆን፤ አንድ መጽሐፍ ነበር። ይህንን ታሪክ በተለያዩ ምክንያቶች የተነሣ ለመጻፍ የፈለገ አንድ ጸሐፊ ያለ ይመስላል። በኋላ የዕብራይስጡ ብሉይ ኪዳን ወደ ግሪክ ቋንቋ ሲተረጎም (ሴፕቱዋጀንት የሚለው ትርጉም ማለት ነው) አንድ የነበረው ሳሙኤል፤ 1ኛና 2ኛ ሳሙኤል

በመባል ለሁለት ተከፈለ። በዘመናችን ያሉ አብዛኞቹ መጽሐፍ ቅዱሶች አንድ ወጥ መጽሐፍ ከመሆን ይልቅ 1ኛና 2ኛ ሳሙኤል ተብለው የተከፈሉ ሁለት መጻሕፍት አሏቸው።

የ1ኛና 2ኛ ሳሙኤል ርዕስ የተሰጠው ታሪኩን በ1ኛ ሳሙኤል ከምናገኘው እግዚአብሔርን ከሚፈራ ከአንድ ሰው ነው። መጽሐፉ የተሰየመው ከመሳፍነት ወደ ነገሥታት ዘመን በነበረው የሽግግር ዘመን ይኖር በነበረ ሳሙኤል በተባለ ሰው ስም ነው። ሳሙኤል ካህን፣ ነቢይና ከዔሊ ጀምሮ እስከ መጀመሪያው የእስራኤል ንጉሥ፣ እስከ ሳኦል ድረስ በእስራኤል ላይ በመኖረድ ያገለገለ መስፍን ነበር። መጽሐፉ በሳሙኤል ስም የተሰየመው፣ ይህ ሰው በእስራኤል ታሪክ ውስጥ የሚቀጥለው ተከታይ የታሪክ ዘመን በሆነው፣ በሳኦል፣ በዳዊትና በሰሎሞን መሪነት ሥር የነበረውን አንድ የተባበረ የእስራኤል መንግሥት ታሪክ ጀማሪ መሆኑን ዕብራውያን ስላመኑበት ስለተገነዘቡ ነበር። ሳሙኤል የነገሥታትን ዘመን ለማስተዋወቅ በእግዚአብሔር የተመረጠ መሪ ነው።

3ኛ ጥያቄ፡ «ሳሙኤል» የሚለውን ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ ተመልከት። የሳሙኤልን የሕይወት ታሪክ ባጭሩ ጻፍ።

የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ፡ -

የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል መጻፍ በሁለት ደረጃዎች የተከናወነ ሳይሆን አይቀርም። አንደኛ፡ አንዳንድ ጸሐፊዎች የታሪክ መጻሕፍትን ወይም የነገሥታትን ዘገባ ድርጊቱ በተፈጸመበት ዘመን አካባቢ ጽፈዋል። ሁለተኛ፡ አንድ ያልታወቀ ጸሐፊ የተለያዩ የታሪክ መጻሕፍትን ከሰበሰበ በኋላ አንዳንድ ታሪኮችን መርጦ የአሁኖቹን የ1ኛና 2ኛ ሳሙኤል መጻሕፍት ጽፎአል።

አንዳንድ ሰዎች የነቢዩ ናታን ልጅ የነበረውና የንጉሥ ሰሎሞን የግል አማካሪ ሆኖ የሠራው ዛቡድ መጽሐፈ ሳሙኤልን ጽፏል ብለው ይገምታሉ (1ኛ ነገሥ. 4፡5)፤ ነገር ግን ከሁሉም የሚሻለው የ1ኛና 2ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ ማን እንደሆነ አይታወቅም ማለቱ ነው። ሳሙኤል ነው የጻፈው ለማለት አይቻልም፤ ምክንያቱም የ1ኛ ሳሙኤል

መጨረሻ አካባቢና የ2ኛ ሳሙኤል ታሪክ በሙሉ የተፈጸመው እርሱ ከሞተ በኋላ በመሆኑ ነው።

ጸሐፊው ማንም ይሁን ማን፣ የዳዊትንና በጥንት ዘመን የተፈጸሙ ታሪካዊ ድርጊቶችን ሁሉ ለማወቅ የሚያስችሉ የቤተ መንግሥት መዛግብትን ለማግኘት የቻለ ሰው ነበር። ማለትም ስለ እነዚህ ጊዜያት የተጻፉ ነገሮችን ሁሉ ለማግኘት ዕድል የነበረው ሰው ነው። ቢያንስ ቢያንስ ያሻር የተባለውን መጽሐፍ እንደምንጭ ለመጠቀሙ እርግጠኞች ነን (2ኛ ሳሙ. 1:18)። በዚያን ጊዜ ቢያንስ አራት መጻሕፍት እንደነበሩ መጽሐፍ ቅዱስ ይመሰክራል። እነርሱም የሳሙኤል፣ የናታን፣ የጋድና የንጉሥ ዳዊት መጻሕፍት በመባል የሚታወቁ ናቸው (1ኛ ዜና 27:24)። «ስለ ይሁዳ መንግሥት» (1ኛ ሳሙ. 27:6) ስለሚናገር፣ የመጽሐፈ ሳሙኤል ጸሐፊ ከሰሎሞን ሞት በኋላ የኖረ መሆን አለበት። ይህ ሐረግ «የይሁዳ መንግሥት የሚለው» ስሎሞን ከሞተና መንግሥቱ ለሁለት ከተከፈለ በኋላ ብቻ አገልግሎት ላይ የዋለ አጠቃቀም ነው።

መጽሐፈ ሳሙኤል የተጻፈበት ጊዜ

የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ ማን እንደሆነ ስለማናውቅ፣ እነዚህ መጻሕፍት የተጻፉት መቼ እንደሆነም አናውቅም። ጸሐፊው ኦሪት ዘዳግምን የጻፈው ሰው ነው ብለው የሚያምኑ ሰዎች (ስለ ኦሪት ዘዳግም ታሪክ ከዚህ ቀደም የተሰጠውን አሳብ ተመልከት) መጽሐፉ የተጻፈው የይሁዳ ሕዝብ ከተማረኩ በኋላ ነው ይላሉ።

ነገር ግን አብዛኛዎቹ ምሁራን መጽሐፉ የተጻፈው ከዚህ በጣም ቀደም ብሎ ነው ብለው ያምናሉ።

ስለዚህ 1ኛና 2ኛ ሳሙኤል የተጻፈው፣ ስሎሞን በ930 ዓ.ዓ. ከሞተና የእስራኤል መንግሥት ይሁዳና እስራኤል ተብሎ ለሁለት ከተከፈለ በኋላ ሳይሆን አይቀርም።

የመጽሐፈ ሳሙኤል ታሪክ የተፈጸመበት ጊዜ ሥረ - መሠረት

የ1ኛና 2ኛ ሳሙኤል ታሪክ በተፈጸመበት ጊዜ በደቡብ የሚገኘው የግብፅ መንግሥትም ሆነ፣ በሰሜን የሚገኘው የአሦር መንግሥት

በጣም ጠንካራ አልነበሩም። ከነዓንን ከ1113-1074 ዓ.ዓ. የተቆጣጠሩት አሦራውያን፣ በአሦር በተነሣው ዓመፅ ምክንያት በከነዓን ላይ የነበራቸውን የመቆጣጠር ኃይል አጥተው ነበር። ውጤቱም የከነዓን ምድር በውጭ ኃይሎች አለ መገዛት ሆነ። በእነዚህ ዓመታት ውስጥ በከነዓን ምድር በተለያዩ መንግሥታትና በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል የሚካሄድ የማያቋርጥ ጦርነት ስለነበረ፣ እስራኤላውያን ቀስ በቀስ በከፍተኛ ደረጃ ምድሪቱን ተቆጣጠሩ።

የ1ኛ ሳሙኤል ታሪክ በተፈጸመበት ጊዜ የነበሩት ጠንካራ ሕዝቦች ፍልስጥኤማውያን ነበሩ። እንደምታስታውሰው፣ ፍልስጥኤማውያን «የባሕር ሰዎች» በመባል የሚታወቁ ከሚዲትራኒያን ባሕር ደሴቶች የመጡ ሰዎች ነበሩ። የፍልስጥኤም ምድር አምስት ከተሞች በነበራቸው አምስት የተለያዩ ክፍሎች የተከፈለ ነበር። እያንዳንዱም የራሱ ዋና ከተማ ነበረው። እነርሱም አዛዎን፣ ጋዛ፣ አስቀሎና፣ ጌትና አቃርን በመባል የሚታወቁ ነበሩ (1ኛ ሳሙ. 6: 17)። እያንዳንዱ ከተማ ከሌሎች የፍልስጥኤም ከተሞች ተለይቶ ራሱን ችሎ በአንድ ጌታ ወይም ንጉሥ ይተዳደር ነበር። እነዚህ ከተሞች በመተባበር በአንድነት ይዋጉ የነበሩት የጋራ የሆነ ጠላታቸውን በጦርነት በሚገጥሙበት ጊዜ ብቻ ነበር። ፍልስጥኤማውያን ኃያል የሆኑበት ምሥጢር የእስራኤል ሕዝብ የማያውቀውን የብረት ሥራ ስለሚያውቁ ነበር (1ኛ ሳሙ. 13: 19-22)፤ ስለሆነም እስራኤላውያን ለብረት መሣሪያዎች (ለምሳሌ ማረሻ) በፍልስጥኤማውያን ላይ ይደገፉ ነበር፤ በዚህ ምክንያት ለውጊያ የሚሆን እንደሰይፍና የመሳሰሉት አልነበራቸውም በዔሊ፣ በሳሙኤልና በሳኦል ዘመን የእስራኤላውያን ዋነኛ ጠላቶች ፍልስጥኤማውያን ነበሩ። እነርሱም አብዛኛውን የከነዓንን ምድር ተቆጣጥረው ነበር። ዳዊት እስኪነሣና እስራኤላዊያን የራሳቸውን የጦር መሣሪያ ማበጀት እስከሚማሩበት ጊዜ ድረስ የፍልስጥኤማውያንን ኃይል ለመበተን አልተቻለም ነበር።

ፍልስጥኤማውያን እስራኤላውያንን መጨቆናቸውን እየቀጠሉ ስለሄዱ በዔሊና በሳሙኤል ዘመን ሁለት ነገሮች ተፈጸሙ። የመጀመሪያው የተለያዩ የእስራኤል ነገዶች የበለጠ መተባበር በመጀመራቸው፣ በመጨረሻ በአንድ ንጉሥ ወደ መመራት

መራቸው። ይህ አንድነት የሆነው በሳኦል፣ በዳዊትና በሰሎሞን ዘመን መንግሥት ነበር። ከሰሎሞን ሞት በኋላ መንግሥቱ ለሁለት ተከፈለችና የሰሜኑ መንግሥት እስራኤል የደቡብ መንግሥት ይሁዳ ተባለ። ሁለተኛው፣ ነገዶቹ ሁሉ በአንድነት የሚተባበሩበትና ከጠላቶቻቸው ጥበቃን የሚያገኙበት ሁኔታ የሚፈጥር አንድ የተለየ ሰው ማለትም ንጉሥ አስፈላጋቸው (1ኛ ሳሙ. 8:20)።

ሊቋቋማቸው የሚችል አንዳችም ታላቅ መንግሥት በሌለበት በዳዊትና በሰሎሞን አመራር፣ የእስራኤል ሕዝብ ከግብፅ ድንበር ጀምሮ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ያለውን ክልል በሙሉ በመቆጣጠር፣ እጅግ በጣም ሰፋ። ይህም እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠው ተስፋ ክፍል ነበር (ዘፍ. 15:18-21)።

4ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠውን ተስፋ ለመፈጸም የዓለምን ክስተቶች የተቆጣጠረው እንዴት ነው? ለ) ከዚህ ነገር ስለ እግዚአብሔር ምን እንማራለን? ሐ) ይህ ዛሬ የሚያጽናናን እንዴት ነው?

የ1ኛ ሳሙኤል አራት ዓላማዎች

1. የእስራኤል መንግሥት በአንድ ንጉሥ የሚተዳደርበት ሁኔታ እንዴት እንደተፈጠረ ለማሳየት ነው። 1ኛ ሳሙኤል ከተጻፈባቸው ምክንያቶች አንዱ የእስራኤል ሕዝብ ጊዜያዊ በሆኑ መሳፍንት መገዛቱ ቀርቶ በአንድ ንጉሥ የሚተዳደርበት ሁኔታ እንዴት እንደተፈጠረ ለመመዝገብ ነው።

እንደምታስታውሰው፣ መጽሐፈ መሳፍንት የሚያተኩረው የእስራኤል ሕዝብ ያለማቋረጥ የተገዙበትና ለእግዚአብሔር ሕዝብ የሥነ - ምግባር ብልሹነት አንዱ ምክንያት ንጉሥ ባለመኖሩ እንደ ነበር ለማሳየት ነው (መሳ. 21:25)።

1ኛ ሳሙኤል ሕዝቡ በላያቸው የሚሠለጥን ንጉሥ ማግኘት እንዴት እንደጀመሩ ያሳየናል። በተጨማሪ አንድ ንጉሥ እንደ እግዚአብሔር ልብ ካልሆነ፣ ጠላቶቹን ሊያሸንፍና የእግዚአብሔርን ሕዝብ የሥነ - ምግባርና መንፈሳዊ ሕይወት ሊያሳድግ እንደማይችል ያሳየናል።

5ኛ ጥያቄ፡ ይህ ዛሬም በቤተ ክርስቲያን እውነት የሆነው እንዴት ነው?

2. የዳዊት ንጉሥነት ሕጋዊ እንደ ነበረና በሳኦል ላይ በተደረገ ዓመፅ፡ ወይም ዳዊት ከሳኦል ላይ የቀማው መንግሥት እንዳልሆነ ለማሳየት ነው።

የመጽሐፈ ሳሙኤል ጸሐፊ ዳዊትን በዙፋን ላይ በማስቀመጥ በእስራኤል ሁሉ እንዲነግሥ ያደረገ እግዚአብሔር እንደሆነ ለማሳየት ከፍተኛ ጥንቃቄ አድርጓል። የዳዊት ወደ ሥልጣን መውጣት ሳኦልን ለማስወገድ ባደረገው የትኛውም ዓይነት ጥረት አልነበረም። በ1ኛ ሳሙኤል ታሪክ እግዚአብሔር ዳዊትን እንደመረጠው በተደጋጋሚ እናነባለን። በተጨማሪም ሳኦል ሊገድለው የሚችልበት ብዙ ሁኔታ በተፈጠረ ጊዜ እንኳ፡ ዳዊት የመንግሥቱን ሥልጣን ከሳኦል በኃይል ለመውሰድ በፍጹም እንዳልፈቀደ በተደጋጋሚ እናነባለን።

3. እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር እንዴት ቃል ኪዳን እንደመሠረተ ለማሳየት ነው። ይህ የ2ኛ ሳሙኤል ትኩረት ቢሆንም፡ የቃል ኪዳኑን አመሠራረት መነሻ የምናገኘው በ1ኛ ሳሙኤል ነው። እነዚህ ሁለት መጻሕፍት ቀድሞውኑ በአንድነት ያሉ፡ አንድ መጽሐፍ መሆናቸውን አስታውሰ። የጋራ ትኩረታቸው እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር ባደረገው ቃል ኪዳን ላይ ሲሆን፡ ቃል ኪዳኑም ዳዊትና ዘሩን የእስራኤል ሕዝብ ሕጋዊ ነገሥታት ለመሆን የሚያበቁ እንደነበሩ የሚገልጥ ነው።

4. እግዚአብሔርን ያሳዘነውንና ለእግዚአብሔር ክብር ያመጣውን ሁለት ዓይነት ንግሥና ለማወዳደር ነው። መጽሐፈ ሳሙኤል የሕዝቡ እውነተኛ ንጉሥ የመሆን ሥልጣን ያለው እግዚአብሔር እንደሆነ ይናገራል (1ኛ ሳሙ. 8፡7፤ 12፡12)። እግዚአብሔር የሕዝቡ እውነተኛ መሪ ስለነበር፡ እስራኤላውያን እርሱን በመታዘዝ ሊኖሩ ይገባ ነበር። ከእውነተኛ ንጉሥ (ከእግዚአብሔር) ይልቅ፡ የሰዎችን ነገሥታት ለእርዳታ መፈለግ በእግዚአብሔር ላይ የሚደረግ ዓመፅ ነበር። ምድራዊ ንጉሥ በሰማያዊው ንጉሥ

በእግዚአብሔር ሥልጣን ሥር ሊገዛ እንጂ የእግዚአብሔርን የአመራር ስፍራ ሊተካ አልተፈቀደም፤ ደግሞም አይችልም።

እግዚአብሔር ምድራዊ ንጉሥ እንዳይኖር አልከለከለም። ከብዙ ዓመታት በፊት ነገሥታት ከአብርሃም የዘር ግንድ እንደሚመጡ ተስፋ ሰጥቷል (ዘፍ. 17:6)። ሙሴም ስለ እስራኤል ነገሥታት ግልጽ የሆኑ ትእዛዛትን ሰጥቷል (ዘዳ. 17:14-20)። እስራኤላውያን ንጉሥ በመፈለጋቸው ሂደት ውስጥ፤ እግዚአብሔር ያልወደዳቸው የፈለጉበት ምክንያት ስሕተት ስለሆነ ነበር። ሰማያዊ የሆነውን ንጉሥ ሳይታዘዙ ምድራዊው ንጉሥ ነፃ የሚያወጣቸው መስሎአቸው ነበር። እንደዚሁም ንጉሥ የፈለጉት፤ ዓለምን ለመምሰል ነበር።

6ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬም በዚህ ዘመን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መሪዎች ያስፈልጋሉ የሚያስበሉት የተሳሳቱ ምክንያቶች የትኞቹ ናቸው? ለ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስላለ አመራር በዓለም በተሳሳተ መንገድ ተጽዕኖ ሊደረግበን የሚችልባቸውን መንገዶች ዘርዘር (ለምሳሌ፡- ትምህርት፤ የዘር ውርስ፤ የቤተሰብ ውርስ)።

የመጀመሪያው የእስራኤል ንጉሥ፤ ሳኦል በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ የተሾመ የተሳሳተ ዓይነት መሪ ወይም ንጉሥ ምሳሌ ነው። ሳኦል ጅማሬው መልካም ነበር። በእግዚአብሔር ተመርጦ በመንፈስ ቅዱስ ተቀብቶ ነበር። በእግዚአብሔር ሕዝብ ጠላቶች ላይ ድልን አግኝቶ ነበር፤ ነገር ግን በሰማያዊው ንጉሥ ትእዛዝ ስላልሄደ፤ በሌላ ንጉሥ ተተካ። አለመታዘዙም ለቤተሰቡ መፍረስ፤ ለራሱም ሞት አመጣበት።

ሁለተኛው የእስራኤል ንጉሥ ዳዊት፤ በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ የተሾመ የመልካም መሪ ምሳሌ ነበር። ስለሆነም በ1ኛና 2ኛ ነገሥት በተደጋጋሚ፤ ፈለጉን መከተል የሚያስፈልግ የእስራኤል ንጉሥ እንደነበረ ተጠቅሷል (2ኛ ነገ. 14: 3፤ 22:2፤ 2ኛ ዜና 13:3፤ 28:1 ተመልከት)። ዳዊትም የተመረጠው በእግዚአብሔር ነበር። በእግዚአብሔር ላይ የነበረው የማያቋርጥ እምነት በእግዚአብሔር ጠላቶች ላይ ታላቅ ድልን እንዲቀዳጅ አደረገው። በ2ኛ ሳሙኤል ወደፊት እንደምንመለከተው ግን፤ በኋላ በሕይወቱ በተከሰተው አለመታዘዝ ለእስራኤልና ለቤተሰቡ ታላቅ ቅጣትን አስከትሏል።

በሳኦልና በዳዊት መካከል የነበረው ዋና ልዩነት ዳዊት መታዘዙና ሳኦል አለመታዘዙ አልነበረም፤ ነገር ግን ዳዊት አለመታዘዙን በተገነዘበ ጊዜ ፈጥኖ ንስሐ መግባቱ ሲሆን፤ ሳኦል ግን ለፈጸመው ተግባር ሁልጊዜ ማመካኛ ለመስጠት መሞከሩ ነበር።

7ኛ ጥያቄ፡ መሪዎች ኃጢአት ወይም አንድ የተሳሳተ ነገር በሚፈጽሙበት ጊዜ ለስሕተታቸው ማመካኛ ከመስጠት ይልቅ ይቅርታ ስለመጠየቃቸው አስፈላጊነት ይህ ምን ያስተምረናል?

የ1ኛ ሳሙኤል ዋና ትኩረት በሳኦል ላይ ሳይሆን በዳዊት ላይ ነበር። አብዛኛው ታሪክ በሳኦልና በዳዊት መካከል የነበረውን ተቃርኖ የሚያሳይ ነው። 2ኛ ሳሙኤል በሙሉ ስለ ዳዊት የሚናገር ነው። ከእስራኤል ነገሥታት ሁሉ መጽሐፍ ቅዱስ የበለጠ የሚናገረው ስለ ዳዊት ነው፤ ምክንያቱም ዳዊት ሌሎች ነገሥታት ሁሉ ምሳሌነቱን ሊከተሉት የሚገባ እግዚአብሔርን የሚፈራ መሪ ነበር። በተጨማሪ ዳዊት የእርሱ ልጅ የሆነው በፍጹም ጽድቅና ቅድስና የሚገዛው፤ ሊመጣ ያለው መሢሕ፤ የንጉሡ የኢየሱስ ክርስቶስ አምሳያ ነበር።

የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል መዋቅር

የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ አንድ እንደሆነ ተመልክተናል፤ ስለዚህ በመጽሐፉ ውስጥ ተመሳሳይ የሆኑ ዓላማዎችና የአጻጻፍ ስልቶችን መጠበቃችን ትክክል ነው። የሳኦልና የዳዊትን ታሪክ ማወዳደር ትኩረትን የሚሰብ ነው፤ በ1ኛ ነገሥት ውስጥ የሚገኘው የሰሎሞን ታሪክም እንደዚሁ ነው። መጻሕፍቱን በቅርበት በምንመረምርበት ጊዜ፤ ጸሐፊዎቹ ሕይወታቸውንና የእርሱንም ውጤት በማወዳደር ለማመልከት እንዴት ተመሳሳይ መዋቅር እንደተጠቀሙ እንረዳለን። ሕይወታቸውን የሚያነጻጽረውን የሚቀጥለውን ሠንጠረዥ ተመልከት፡-

	ሳኦል	ዳዊት	ሰለሞን
እንዴት እንደተቀቡ(አ ንደተሾሙ)	1. በሰሙኤል አቀባበል 2. ሕዝቡ ፈጣን አቀባበል አደረገለት 3. በመንፈስ ቅዱስ በአሞናውያን ላይ ድልን አገኘ	1. በሰሙኤል 2. ሕዝቡ እስኪቀበለው ረጅም ጊዜ ወሰደበት 3. በመንፈስ ቅዱስ 1. አየሩሳሌምን ወሰደ 2. ፍልስጥኤማውያንን አሸንፈ 3. ታቦቱን ወደ ኢየሩሳሌም ወሰደ 4. ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን አደረገ 5. መንግሥቱን አስፋፋ	1. በዳዊት 2. በካህኑ ሶዶቅና በነቢዩ ናታን 3. ሕዝቡ ወዲያውኑ ተቀበለው
ስኪታማነት	በአሞናውያን ላይ ድልን አገኘ	1. አየሩሳሌምን ወሰደ 2. ፍልስጥኤማውያንን አሸንፈ 3. ታቦቱን ወደ ኢየሩሳሌም ወሰደ 4. ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን አደረገ 5. መንግሥቱን አስፋፋ	1. ጥበብን ለመነሻ 2. ብልህ አስተዳደርን አደረገ 3. ቤተ መቅደስና ቤተ መንግሥቱን ሠራ
ውድቀት	1. ያልተፈቀደለትን መሥዋዕት አቀረበ 2. ሕዝቡን በተሳሳተ መሐላ ውስጥ እንዲገባ አደረገ 3. ስለ አማሌቃውያን እግዚአብሔር የሰጠውን ትእዛዝ ሳይፈጽም ቀረ	1. ዝሙት ፈጸመና ነፍሱ ገደለ 2. በተሳሳተ ምክንያት የሕዝብ ቆጠራ አስደረገ 3. ልጆቹን አልተቆጣጠረም	1. ብዙ ባዕዳን ሚስቶችን አገባ 2. ጣዖትን አመለከ 3. ሕዝቡን በከባድ ሥራና በከፍተኛ ቀረጥ (ግብር) አስጨነቀ
የውድቀቶቹ ውጤት	1. ንጉሥነቱን ተቆማ 2. በፍልስጥኤማውያን ተሸንፈ 3. የቤተሰብ ሞት አጋጠመው 4. ራሱን ገደለ	1. በልጆቹ መካከል ደም መፍሰስ ሆነ (አምናን፤ አቤሌሎምና አዶንያስ በሙሉ ሞቱ) 2. ልጆቹ አመፁበት 3. በሕዝብ ቆጠራው ምክንያት ብዙ እስራኤላውያን ሞቱ	1. በዳዊት ተሸንፈው የተገዙትን ሕዝቦች መቆጣጠር አቃተው 2. ከሞተ በኋላ የእሥራኤል መንግሥት ለሁለት ተከፈለ

ከሠንጠረዥ እንደምትመለከተው፤ የሦስቱም ነገሥታት ታሪክ የሚጀምረው ሦስቱም ወደ ሥልጣን የመጡበትን ወይም የተመረጡበትን ሁኔታ በመግለጥ ነው። ቀጥሎም የሠሯቸው አንዳንድ መልካም ነገሮች ተጠቅሰዋል። ታሪኮቹ ሁሉ ደግሞ የሚያጠቃልሉት ኃጢአት በሕይወታቸው ስላመጣው ነገር በመናገር ነው።

8ኛ ጥያቄ፤ ከዚህ ሠንጠረዥ ስለ አመራር የምንማረው ነገር ምንድን ነው?

የ1ኛ ሳሙኤል አስተዋጽኦ

1. የዔሊና የሳሙኤል ታሪክ (1-7)

ሀ. የሳሙኤል መወለድ (1-2:11)

ለ. በዔሊና በቤተሰቡ ላይ የተፈጸመ ፍርድ (2:12-4:22)

ሐ. ነቢይና ፈራጅ የሆነው ሳሙኤል (5-7)

2. የንጉሥ ሳኦል ታሪክ (8-15)

ሀ. ሕዝቡ ንጉሥ እንዲያነግሥላቸው እግዚአብሔርን ጠየቁ (8)

ለ. ሳኦል ለንጉሥነት ተመረጠ (9-10)

ሐ. በአዋናውያን ላይ የተገኘ ድል (11:1-13)

መ. እስራኤላውያን ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን ቃል ኪዳን አደሱ (11:14-12:25)

ሠ. የሳኦል አለመታዘዝና እግዚአብሔር እንደናቀው (13-15)

3. የዳዊት መነሣትና የሳኦል ዘመነ መንግሥት ፍጻሜ (16-31)

ሀ. ዳዊት በሳሙኤል ተቀባ (16)

ለ. ዳዊት በሳኦል መንግሥት ውስጥ አገለገለ (17-20)

ሐ. ሳኦል ዳዊትን ለመግደል ሞከረ (21-26)

መ. የሳኦል ሽንፈትና ሞት (27-31)

የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል የጊዜ ቀደም ተከተል

የዒሊ፥ የሶምሶን፥ የሳኦልና የዳዊትን የጊዜ ቅደም ተከተል በእርግጠኝነት ማወቅ አስቸጋሪ ነው፤ ምክንያቱም ስለ ጊዜያት የሚናገሩ ጥቅሶች በጣም ጥቂት ናቸው። አንዳንዶቹ በእነዚህ መጻሕፍት የተጻፉ ታሪኮች ለጸሐፊው ዓላማ ሲባል በአንድነት የቀረቡ እንጂ የጊዜ ቅደም ተከተላቸው የተጠበቀ አይደለም ይላሉ። አንዳንዱም ምሁራን ዒሊ የሞተው ሶምሶን መሥራት በጀመረበት ጊዜ አካባቢ በ1075 ዓ.ዓ. ነው ይላሉ። ሶምሶን የሠራው ከ1075-1055 ዓ.ዓ. ነው ይላሉ። ሳሙኤል የተወለደው በ1105 ዓ.ዓ. ሲሆን እስከ 1022 ዓ.ዓ. ድረስ ኖሯል። ይህ ማለት ሶምሶንና ሳሙኤል የኖሩትና ያገለገሉት በተመሳሳይ ጊዜ ነው ማለት ነው። የሳሙኤል፥ የሳኦልና የዳዊት ሕይወትን በሚመለከት ስለኖሩበት ዘመን ቀጥሎ አንድ አሳብ ቀርቦአል። እነዚህ በምሁራን የተሰጡ ግምታዊ የሆኑ ጊዜያት ናቸው፤ ምክንያቱም ትክክለኛውን ጊዜ ለመናገር በቂ የሆነ መረጃ ባለመኖሩ።

1105 ዓ.ዓ. ሳሙኤል ተወለደ።

1080 ዓ.ዓ. ሳኦል ተወለደ።

1050 ዓ.ዓ. ሳኦል ለንጉሥነት ተቀባ።

1040 ዓ.ዓ. ዳዊት ተወለደ።

1025 ዓ.ዓ. ዳዊት በሳሙኤል ተቀባ።

1010 ዓ.ዓ. ሳኦል ሞተ፤ ዳዊት በይሁዳ ላይ መንገሥ ጀመረ።

1003 ዓ.ዓ. ዳዊት በእስራኤል ሁሉ ላይ ነገሠ።

970 ዓ.ዓ. ዳዊት ሞት።

9ኛ ጥያቄ፡ ስለ 1ኛ ሳሙኤል ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ አንብብ። በዚያ ስፍራ የተጠቀሱትን ዋና ዋና እውነቶች ዘርዝር።

2ኛ ቀን 1ኛ ሳሙኤል 1-12

1ኛ ሳሙኤል ስለ መሪነት የሚናገር መጽሐፍ ነው። እግዚአብሔር በአንዳንድ መሪዎች ለምን እንደሚጠቀምና ሌሎችን ደግሞ ለምን እንደሚተው ይናገራል። መልካም ወይም ክፉ መሪ የሚያደርጉ ነገሮች ምን እንደሆኑ ይናገራል። ይህም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሁሉ ይህን መጽሐፍ ማጥናታቸው አስፈላጊ እንደሆነ ያሳያል። መጽሐፉን የምንመለከተው ታሪኮችን ለመረዳት ብቻ ሳይሆን፤ እግዚአብሔርን የሚፈራ መሪ ምን እንደሚመስልም ለመረዳት ነው።

የ1ኛ ሳሙኤል የመጀመሪያ ክፍል ዔሊና ሳሙኤል የተባሉ የሁለት ግለሰቦችን ታሪክ የምናገኝበት ነው። በአንዳንድ መንገዶች በጣም ተመሳሳይ ነበሩ። ለምሳሌ፡- ሁለቱም ሕዝቡን በአምልኮ የሚመሩ ካህናት ነበሩ። ደግሞም ሕዝቡን በምክር የሚረዱ መሳፍንት ነበሩ። ሁለቱም ተመሳሳይ የሆነ ደካማ ጎን ነበራቸው። ዔሊም ሆነ ሳሙኤል ልጆቻቸውን መቆጣጠር አልቻሉም ነበር።

ነገር ግን በዔሊና በሳሙኤል ሕይወት አንዳንድ ልዩነቶችን እንመለከታለን። ለምሳሌ፡- ዔሊ ለመንፈሳዊ ነገር ንቁ አልነበረም። የሐናን ጸሎት መገንዘብ ስላልቻለ፤ እንደሰከረች ቆጥሯት ነበር። ዔሊ የእግዚአብሔርን ድምፅ መለየት አልቻለም ነበር። በታቦቱ የተመሰለው የእግዚአብሔር ሕልውና ለሕዝቡ ነፃነትን ለማምጣት እግዚአብሔርን ለማስገደድ እንደማይጠቅም አልተገነዘበም ነበር።

ሳሙኤል መንፈሳዊ ንቃት ነበረው። የሚኖረው ከዔሊ ልጆች ጋር ቢሆንም እንኳ የእግዚአብሔርን አምልኮ ባበላሸው ክፉ ተግባራቸው ለመሳተፍ ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ። ለእግዚአብሔር ድምፅ ንቁ የነበረና የሚያዳምጥ ነበር። ሳኦልን ለንጉሥነት መቀባት ማለት የእስራኤልን ሕዝብ ለመምራት ሥራ አሳልፎ መስጠት ቢሆንም፤ ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ሳኦልን ቀባው። እንደ መሪ ያልተቀበሉት ቢሆንም ለእስራኤል ለመጸለይ ቃል ገባ። ሌሎች ሰዎች እርሱን በመተው ከእግዚአብሔር ጋር ያለው ኅብረት እንዲበላሽና ሕዝቡን ያገለግል ዘንድ ከእግዚአብሔር ለተቀበለው ጥሪ ታማኝ እንዳይሆን ተጽዕኖ ለማሳደር ያደረጉትን ሙከራ አከሸፈ።

10ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ለመንፈሳዊ መሪ መንፈሳዊ ንቃት የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? ለ) ዛሬ አንድ እግዚአብሔርን የሚፈራ መሪ በመንፈሳዊ ነገር ንቁ መሆን እንዴት እንደሚችል ምሳሌዎችን ዘርዘር ሐ) ዛሬም ቢሆን አንድ እግዚአብሔርን የሚፈራ መሪ መንፈሳዊ ንቃት እንዴት ሊጎድለው እንደሚችል የሚያሳዩ ምሳሌዎችን ጥቀስ።

በእነዚህ ታሪኮች ውስጥ እግዚአብሔርን ስለሚፈራ መሪ የሚከተሉትን ነገሮች መመልከት እንችላለን፡-

1. የእግዚአብሔርን ድምፅ ለመስማት ንቁና ፈጣን ነው።
2. ለራሱም ሆነ ለቤተሰቡ ፍላጎት ምቹ በማይሆንበት ጊዜ እንኳ ለእግዚአብሔር ይታዘዛል።
3. የእግዚአብሔር ሕዝብ ባልተቀበሉት ጊዜ እንኳ ለእነርሱ የሚጸልይ የጸሎት ሰው ነው።
4. በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ቂም አይዝም።
5. ቤተሰቡን በመቆጣጠር፡ ከእግዚአብሔር ጋር ወዳለው ትክክለኛ ግንኙነት ይመራቸዋል።

11ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህ አምስት ነገሮች በዚህ ዘመን ለሚገኙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሚያስፈልጓቸው ለምንድን ነው? ለ) እነዚህ አምስት ነገሮች በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሕይወት ውስጥ ሊታዩ የሚችሉት እንዴት እንደሆነ የሚያሳዩ ተጨባጭ ማስረጃዎችን ስጥ። ሐ) እነዚህ አምስት ነገሮች በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሕይወት ውስጥ ብዙ ጊዜ እንዴት እንደሚጎድሉ ተጨባጭ መግለጫዎችን ስጥ። ለምንስ ይጎድላሉ?

12ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ሳሙኤል 1-12 አንብብ። ሀ) የሳሙኤል እናት ማን ነበረች? ለ) ሳሙኤል ጡት በጣለ ጊዜ ለመኖር የሄደው ወደየት ነበር? ሐ) አንዳንዶቹን የዔሊ ልጆች ኃጢአት ዘርዘር። መ) እግዚአብሔር በዔሊ ላይ የፈረደው እንዴት ነበር? ሠ) ከጦርነቱ በኋላ ታቦቱ የተወሰደው ወዴት ነበር?

ረ) እግዚአብሔር ኃይሉን ለፍልስጥኤማውያን ያሳየው እንዴት ነው? ሰ) እስራኤል ምድራዊ ንጉሥን የጠየቀችው ለምንድን ነው? ሸ) እስራኤላውያን ንጉሥ እንዲያነግሥላቸው በጠየቁ ጊዜ እግዚአብሔር ምን እያደረጉ ናቸው አለ? ቀ) ሳኦል መጀመሪያ በተቀባ ጊዜ የነበረውን ባሕርይ አስረዳ። በ) በሕይወቱ የእግዚአብሔር ሕልውና እንዴት ተገለጠ?

1. የሳሙኤል መወለድና ጥሪ (1ኛ ሳሙ. 1-3)

የ1ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ በሳሙኤል ሕይወት ላይ ከፍተኛ ትኩረት አድርጓል። ይህ የሆነበት ምክንያት፣ ሳሙኤል በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ ቁልፍ ሰው ስለነበር ነው። በእግዚአብሔር ትእዛዝ በእስራኤል ሕዝብ መካከል ንጉሣዊ አስተዳደር እንዲጀምር አደረገ። ደግሞም ከሙሴ ዘመን በኋላ በእስራኤል ሕዝብ መካከል የኖረ ታላቅ ነቢይ ነው።

በሌላ አንጻር መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ዳዊትና ስለ ሳኦል መወለድ አንጻችም ነገር ሳይናገር፣ አስደናቂው የሳሙኤል አወላለድን ገልጧል። ይህ ታሪክ የቀረበው ሳሙኤል በእስራኤል ታሪክ ውስጥ በሚጫወተው እጅግ ጠቃሚ ሚና ላይ ትኩረት ለመስጠት ነው። የሳሙኤል አገልግሎት በነገሥታት ዘመን የነበረው የነቢይነት አገልግሎት ምሳሌ ስለሆነ፣ በዚህም አንጻር እጅግ ጠቃሚ ነው። «የነቢያት ትምህርት ቤት ወይም ጉባኤ» በመባል (1ኛ ሳሙ. 10:5፤ 19:18-24) የሚታወቀውን ተቋም ለመቆርቆሩ አንጻችም ጥርጣሪ የለንም። ይህ የነቢያት ቡድን በአንድ ስፍራ አብሮ ለመኖር የተሰባሰበ የእግዚአብሔር ሰዎች ስብሰብ ነበር። እነዚህ ሰዎች ልዩ በሆነ በእግዚአብሔር ኃይል የተሞሉ ነበሩ። በኋላ የምናያቸው እንደ ናታንና ጋድ ወዘተ. ያሉ ነቢያት ከዚህ የነቢያት ጉባኤ የወጡ ሳይሆኑ አይቀሩም፤ ስለዚህ የነቢያት ጉባኤ ከብዙ መቶ ዓመታት በኋላ በኤልያስና በኤልሳባ ጊዜም እንደነበረ እንመለከታለን (ምሳሌ፡- 2ኛ ነገሥት 2:3-15)፤ ስለዚህ የነቢያት ጉባኤ የሚባለው በሳሙኤል መሪነት ነቢያት በአንድነት የሚሰባሰቡበት ኅብረት፣ ከሳሙኤል በኋላም ለብዙ መቶ ዓመታት ሳይቀጥል አልቀረም። ይህ ኅብረት

እንዴት እንደተደራጀና ግለሰቦችም ወደዚህ ጎብረት የሚገቡት እንዴት እንደነበረ የምናውቀው ነገር የለም።

ሳሙኤልን ልዩ የሚያደርገው ሌላው ተጨማሪ ነገር ፡ ሦስት ዋና ዋና የመሪነት ተግባራትን አጣምሮ መያዙ ነው። እርሱ ካህን፣ ነቢይና የፖለቲካ ገዥ ወይም መስፍን ነበር። በኋላ እነዚህ ሦስት ዋና ዋና የመሪነት ተግባሮች ለሦስት የተለያዩ ሰዎች የሚሰጡ ሆነዋል። ካህናት ከኦርን ዝርያ የሚመጡ ሆኑ፤ ነቢያት የእግዚአብሔርን መልእክት ወደ ሕዝቡ ይዘው የሚመጡ ከየትኛውም ነገድ ልዩ በሆነ መንገድ በእግዚአብሔር የተመረጡ ሰዎች ሲሆኑ፣ በኋላ በነገሥታት የተቀየሩት መሳፍንት ደግሞ የፖለቲካ መሪዎች ነበሩ። እነዚህን ሦስት የመሪነት አገልግሎቶች እንደገና አጠቃሎ የያዘው ክርስቶስ ኢየሱስ ብቻ ነው። እርሱ ካህን (ዕብ. 9: 11) ነቢይ (ሉቃ. 1: 76) እና ንጉሥ (ራእይ 17: 14፤ 19: 16) ነው።

ሳሙኤል የተወለደው ለብዙ ዓመታት መካን ሆኖ ከኖረች ከአንዲት ሐና ከምትባል ሴት ነበር። ይህች ሴት ከብዙ ጸሎት በኋላ እግዚአብሔር የሰጣትን ልጅ መልሳ ለእርሱ ሰጠችው። ልጁ ባደገም ጊዜ፣ በዚያን ጊዜ የእስራኤል ሕዝብ የአምልኮ ማእከል ወደ ሆነው በሴሎ ወደሚገኘው የመገናኛ ድንኳን ለአገልግሎት ተላከ። በዚያም በዔሊ እጅ አደገ።

ሳሙኤል በመገናኛ ድንኳን ውስጥ በሚያገለግልበት ጊዜ፣ የዔሊ ልጆች ግን በእግዚአብሔር ላይ ዓመፁ። የካህንነት መብታቸውን እጅግ ተገቢ ባልሆነ መንገድ በመጠቀም፣ ለስስታምነት ዓላማቸው ተጠቀሙበት። መሥዋዕት በሚያቀርቡበትም ጊዜ እግዚአብሔርን አላከበሩትም። እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር ሊያቀርቡ ከሚገባቸው መሥዋዕቶች አንዱ የደኅንነት መሥዋዕት ነበር። በዚህ መሥዋዕት የእንሰላው የተወሰነ ክፍል በእግዚአብሔር መሠዊያ ላይ ይቃጠል ነበር። የቀረው የመሥዋዕት ክፍል ግን ይቀቀልና ከፊሉ ለካህናት፣ ከፊሉ ደግሞ አምልኮውን ለሚፈጽመው ሰው ቀርቦ በጎብረት ይበሉ ዘንድ የተፈቀደ ነበር። በእግዚአብሔር ፊት በጎብረት ይበሉት ነበር፤ የዔሊ ልጆች ግን በጣም ስስታም ስለነበሩ ለራሳቸው የሆነውን የመሥዋዕት ክፍል ብቻ አይወስዱም። አምልኮውን የሚፈጽመው ሰው

የተወሰነውን ክፍል ለእግዚአብሔር እስኪሰጥ ድረስ እንኳ አይጠብቁም። የፈለጉትን የእንስሳውን ክፍል ይወስዳሉ። በሥነ-ምግባር እጅግ የተበላሹ ስለነበሩም ወደ አምልኮው ስፍራ የሚመጡትን ሴቶች አስገድደው የግብረ ሥጋ ግንኙነት ይፈጽሙ ነበር። ዓሊ ሊገሥጻቸው ቢሞክርም እንኳ አልሰሙትም። ልጆች በነበሩ ጊዜ በሚገባ በሥርዓት አላሳደጋቸውም። ስለዚህ በዕድሜ በገፋ ጊዜ እግዚአብሔርን ረሱ፤ ይከተሉትም ዘንድ እምቢ አሉ።

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ልጆቻቸውን በልጅነት ወራት በሚገባ ባለማሠልጠናቸው፡ ዕድሜያቸው በገፋ ጊዜ ከእግዚአብሔር ፊታቸውን የመመለስ ችግር በጣም የተለመደው እንዴት ነው? ለ) ልጆች ካሉህ አሁን፡ ከሌሉህ ወደፊትም ቢሆን፡ እግዚአብሔርን እንዲከተሉና እንዲታዘዙ እነርሱን ልታስተምርባቸው ያሰብካቸውን ዘዴዎች ግለጽ፤ (ምሳ. 22፡6)።

ልጆቹ የእግዚአብሔርን እውነተኛ አምልኮ በማበላሸታቸውና ለእርሱ ክብር ባለመስጠታቸው ምክንያት እንደሚያጠፋቸው እግዚአብሔር ዓሊን ባልታወቀ ነቢይ አስጠነቀቀው። የሊቀ ካህንነትን መብት ለሌላ፡ ማለት በእግዚአብሔር ፊት በታማኝነት ላለው ለሳሙኤል እንደሚሰጠው ቃል ገባ።

ገና በልጅነቱ ወራት እግዚአብሔር ሳሙኤልን ይናገረው ጀመር። ሳሙኤል እየተናገረው ያለው እግዚአብሔር መሆኑን ለመረዳት ጥቂት ጊዜ ወስዶበታል። በቀረው ዘመኑ ግን እግዚአብሔር ሳሙኤልን ይናገረው ነበር። ወጣት ቢሆንም እንኳ ሰዎች እግዚአብሔር ሳሙኤልን እንደመረጠውና ለሕዝቡ የእግዚአብሔርን መልእክት የሚናገር ነቢይ እንደሆነ ለማወቅ ጊዜ አልወሰደባቸውም።

2. የዓሊ ቤት መጥፋትና የቃል ኪዳኑ ታቦት ታሪክ (1ኛ ሳሙ. 4፡6)

14ኛ ጥያቄ፡ የቃል ኪዳኑ ታቦት ምን እንደሆነ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ውስጥ ተመልከት።

የእስራኤል ሕዝብ ለረጅም ጊዜ ከከነዓናውያን ጋር ስለኖሩት ከነዓናውያን በእግዚአብሔር ላይ ባላቸው አመለካከት ተጽዕኖ ሥር ወደቁ። ስለሆነም የእግዚአብሔርን ታቦት ወደ ጦር ሚዳ በመውሰድ፣ በጦርነቱ ድልን እንዲሰጣቸው እግዚአብሔርን ማስገደድ እንደሚችሉ ገመቱ። እንደም ታስታውሰው፣ የቃል ኪዳን ታቦት በመገናኛው ድንኳን ውስጥ የሚገኝ ከሁሉም የሚበልጥ የተቀደሰ ዕቃ ነው። በቅድስተ ቅዱሳን ውስጥ በመቀመጥ፣ እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር የመኖሩ ምልክት ሆኖ ያገለግል ነበር። በምድር ላይ ያለው የእግዚአብሔር ሰማያዊ ዙፋን ምልክት ተደርጎ ይቆጠር ነበር።

አንዳንድ ክርስቲያኖች እግዚአብሔር የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ በመንግሥት ሲፈርስ ዝም ብሎ አያይም የሚል ግምት እንዳላቸው ሁሉ፣ እስራኤላውያንም እግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦት በጠላት እንዲጠፋ አይፈቅድም የሚል የተሳሳተ ግምት ነበራቸው። የቃል ኪዳንን ታቦት ወደ ጦር ሚዳ ይዘውት ቢሄዱ፣ እግዚአብሔር ድልን እንደሚሰጣቸው እርግጠኞች ነበሩ። እግዚአብሔር ለእነርሱ ይሠራ ዘንድ በተሳሳተ መንገድ ሊጠቀሙበት ሞከሩ። ይገዟቸው ዘንድ፣ እግዚአብሔር ፍልስጥኤማውያንን የላከባቸው፣ በኃጢአታቸው ምክንያት እንደሆነ ዘነጉ። በእውነት በንስሐ ቢመለሱ እግዚአብሔር ይቅር እንደሚላቸውና ከጠላቶቻቸው ነፃ እንደሚያወጣቸው ሊገነዘቡ ይገባቸው ነበር። እግዚአብሔር ግን ለእነርሱ በመሰላቸው መንገድ አልሠራም፤ ስለዚህ የቃል ኪዳን ታቦት ይማረክ ዘንድ ፈቀደ።

15ኛ ጥያቄ፡ ዛሬ ክርስቲያኖች አንዳንድ ነገሮችን እንዲያደርግላቸው እግዚአብሔርን በዘዴ ሊጠቀሙበት የሚፈልጉባቸው መንገዶች ምንድን ናቸው?

ከፍልስጥኤማውያን ጋር ያደረጉት ጦርነት በእስራኤላውያን ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ አሳደረባቸው። የመጀመሪያው፡- እግዚአብሔር ለዓሊ የላከውን የትንቢትን ቃል አከበረ። የዓሊ ልጆች በጦርነቱ ተገደሉ። ዓሊ ራሱ የጦርነቱን ውጤት በሰማ ጊዜ ሞተ። የዓሊ ልጅ ሚስት ላትቀር በወሊድ ሞተች። የእግዚአብሔር ክብር ከእነርሱ መወሰዱን

በመገንዘብ ልጇን «ኢካቦድ» ብላ ጠራችው። ትርጉሙም «ክብር ለቀቀ» ማለት ነው።

ሁለተኛው፡- የእግዚአብሔር መንቀፍ ነበር። በጥንት ዘመን አንድ ሕዝብ ሌላውን በሚያሸንፍበት ጊዜ፤ ሕዝቡ የእነርሱ አምላክ ከተሸነፈው ሕዝብ አምላክ ስለበለጠ እንደሆነ ያስቡ ነበር፤ ስለዚህ የእስራኤላውያን አለመታዘዝ፤ በአሕዛብ መካከል የእግዚአብሔር ስም እንዲሰደብ አደረገ። ፍልስጥኤማውያንም የቃል ኪዳኑ ታቦት ዳጎን ወደሚባለው አምላካቸው ወሰዱት።

ሦስተኛ፡- እግዚአብሔር ለፍልስጥኤማውያን ኃይሉን አሳያቸው። ፍልስጥኤማውያን አምላካቸው የእስራኤልን አምላክ እንዳሸነፈ ቆጥረው ነበር፤ እግዚአብሔር ግን ይህ እንዳልሆነ አሳያቸው። በመጀመሪያ ልክ እግዚአብሔርን የሚያመልክ ሰው እንደሚያደርገው፤ ዳጎን በቃል ኪዳኑ ታቦት ፊት በፊቱ እንዲደፋ አደረገ። ሁለተኛ፤ በፍልስጥኤም ምድር ሁሉ መቅሠፍት እንዲሆን አደረገ። ሦስተኛ፤ እግዚአብሔር ፍልስጥኤማውያንን የቃል ኪዳኑ ታቦት ወደ እስራኤል እንዲመልሱ አደረገ። ከተለመደው ነገር በተቃራኒ፤ ላሞች የሚያጠባቸውን ጥጆቻቸውን ትተው ታቦቱን የተሸከመውን ሰረገላ ወደ እስራኤል ምድር እየጎተቱ ሄዱ።

አራተኛ፡- እግዚአብሔር ስላላከበሩት አንዳንድ እስራኤላውያንን ቀጣ። ይኸውም እነኝህ እስራኤላውያን ስለ ታቦቱ ያልተፈቀደላቸውን ለማወቅ ስለፈለጉ ተገደሉ።

አምስተኛ፡- የሴሉ ከተማና የመገናኛው ድንኳን ተደመሰሱ። አስቀድሞ ከነበረው የመገናኛ ድንኳን ውስጥ የዳነው ብቸኛው ነገር የቃል ኪዳኑ ታቦት ነው። የእስራኤላውያን የአምልኮ ማዕከል ሴሉ መሆኑ ቀረና ኖብ ሆነ (1ኛ ሳሙ. 21:1)። ታቦቱም ወደ ተለያዩ ቦታዎች ይንቀሳቀስ ጀመር። ታቦት በነበረበት ሰፍራ ሁሉ እስራኤላውያን እግዚአብሔርን ያመልኩ ነበር። ከብዙ ዓመታት በኋላ ዳዊት የቃል ኪዳኑን ታቦት ወደ ኢየሩሳሌም በመውሰድ በድንኳን ውስጥ አኖረው። በኋላ ደግሞ ሰሉሞን የቃል ኪዳኑ ታቦት ይኖርበት ዘንድ እጅግ ታላቅ ቤተ መቅደስ አሠራ።

ከዘመናት በኋላ እግዚአብሔር ኢየሩሳሌምና ቤተመቅደሱ እንዲደመሰሱ አይፈቅድም፤ ምክንያቱም ቤተ መቅደሱ የእርሱ ነውና ብለው እስራኤላውያን አሰቡ (ኤር. 7:1-15 ተመልከት)። ሰዎች የራሳቸውን የሰግብግብነት ዓላማዎች ለማሳካት እግዚአብሔርን በዘዴ ሊጠቀሙበት እንደማይችሉ አሳያቸው። ሕዝቡ ወደ ምርኮ እንዲሄዱ ፈቀደ። እግዚአብሔር መንፈስ ስለሆነ፤ በአንድ ሕንጻ ውስጥ ሊገደብና ሰዎች ሊጠቀሙበት ወይም አንድ ነገርን እንዲያደርግ በዘዴ ሊያስገድዱት አይችሉም። ለእግዚአብሔር አንድ ታላቅ ነገር በማድረግ፤ አንድን ነገር እንዲያደርግልን ለማስገደድ አንችልም። አንድ ሰው በኢየሱስ ስም ተፈውሷል ብለን በማወጃችን፤ ወይም በመጸለያችን ብቻ እግዚአብሔር ያንን ሰው እንዲፈውሰው ልናስገድደው አንችልም። ደግሞም የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ባለቤት መሆናችን ስደት እንደማይደርስብን ማረጋገጫ ሊሆንልን አይችልም ወይም ቤተ ክርስቲያን እንደማይዘጋ ሞስትና ሊሆን አይችልም። እግዚአብሔር ሉዓላዊና የሚፈልገውን ነገር በሚፈልገው ጊዜ የሚያደርግ አምላክ ነው። በምንም ነገር ልናስገድደው ወይም ልንቆጣጠረው አንችልም።

16ኛ ጥያቄ፡ ሀ) አንዳንድ ሰዎች ለእግዚአብሔር በዘዴ ለመጠቀም ሲሞክሩ ያየኸው እንዴት ነው? ለ) ምን አደረጉ? ሐ) ይህ ስሕተት የሆነው ለምንድን ነው? መ) አንዳንድ ክርስቲያኖች፤ እግዚአብሔር የማደራያውን ሕንጻ እንዲደመሰስ ከቶ አይፈቅድም ብለው ለምን ያስባሉ?

3. ሳሙኤል ለእስራኤል ሕዝብ እንደ መስፍን ነበር (1ኛ ሳሙ. 7)። ከብዙ ዓመታት በኋላ፤ ሳሙኤል ሕዝቡን በምጽጳ ሰበሰበ። በዚያ እግዚአብሔር የሰዎችን ልብ መለወጥ ጀመረ። በፍልስጥኤማውያን የባርነት ቀንበር ሥር መኖራቸው አሰልችቶአቸው እንደ ነበር አንዳችም ጥርጥር የለም። ሳሙኤል ሕዝቡ ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱና ለእግዚአብሔር ቃል ኪዳን እንዲታዘዙ ለመምከርና ለማሳመን ሞከረ።

ሕዝቡ ወደ እግዚአብሔር ሲመለሱና ንስሐ በመግባት እግዚአብሔርን ሲያመልኩ፡ ፍልስጥኤማውያን ሊያጠቋቸው ወሰኑ። ዳሩ ግን ሳሙኤል ወደ እግዚአብሔር ጸለየና ፍልስጥኤማውያን ተሸነፉ። በሳሙኤል ዘመነ መንግሥትን እስራኤላውያን ከፈሉን የፍልስጥኤም መንግሥት ለማሸነፍ ችለው ነበር።

4. ሳኦል የእስራኤል ንጉሥ ይሆን ዘንድ ተመረጠ (1ኛ ሳሙ. 8-11)።

ይህኛው የ1ኛ ሳሙኤል ክፍል ከዘመነ- መሳፍንት ወደ ነገሥታት ዘመን የተደረገውን የሽግግር ጊዜ ያሳያል። ሳሙኤል የመጨረሻው መስፍን ነበር።

ሳሙኤል፡ ዕድሜው በገፋ ጊዜ የእስራኤልን ሕዝብ የመምራት ኃላፊነት ለልጆቹ ለማስተላለፍ አሰበ።

ሆኖም እንደ ዔሊ ልጆቹን በሚገባ ስላላሳደገ፡ ሊያከብሩትና ሊታዘዙት አልቻሉም፤ ስለዚህ እግዚአብሔር የሳሙኤል ልጆች የፖለቲካም ሆነ የመንፈሳዊ መሪ መሆናቸውን ሳይደግፍ ቀረ። ይልቁንም እግዚአብሔር የመጀመሪያውን የእስራኤል ንጉሥ ለመምረጥ ሳሙኤልን ተጠቀመበት።

የእስራኤል ሕዝብ የእግዚአብሔር ተወካይ ወደሆነው ወደ ሳሙኤል በመምጣት ንጉሥ ያነግሥላቸው ዘንድ ይጠይቁታል። ሕዝቡ ንጉሥ የፈለጉባቸው ሁለት ምክንያቶች ነበሩ። የመጀመሪያው፡ ልክ በአካባቢያቸው የሚኖሩ አሕዛብ ነገሥታት እንደነበሯቸው ሁሉ፡ እነርሱም ንጉሥ ይኖራቸው ዘንድ ፈለጉ። ምኞታቸው ልክ እንደቀረው ዓለም ለመሆን ነበርና እግዚአብሔር ንጉሣቸው እንደሆነ ዘነጉ። ለቃል ኪዳን በመታዘዝ ቢኖሩ ኖሮ ሰብአዊ ንጉሥ አያስፈልጋቸውም ነበር (1ኛ ሳሙ. 8:5-7)። በሁለተኛ ደረጃ፡ ንጉሥን የጠየቁበት ምክንያት ከጠላቶቻቸው ነፃ ያወጣቸው ዘንድ ነው (1ኛ ሳሙ. 8:20)።

ጥያቄአቸው ሳሙኤልን አስቆጣው። ያስቆጣውም ሕዝቡ እርሱንና ልጆቹን እንደ መሪ አለመቀበላቸው ሊሆን ይችላል፤ ነገር ግን

እግዚአብሔር፤ ሕዝቡ ንጉሥ እንዳይሆን የናቁት እርሱን ሳይሆን እግዚአብሔርን እንደሆነ ለሳሙኤል አሳየው።

ሕዝቡ የጠየቁት ጥያቄ እግዚአብሔርን ደስ እንዳላሰኘውና በእርሱ ላይ እንደተደረገ ዓመፅ መቆጠሩ ግልጥ ቢሆንም፤ እግዚአብሔር ጥያቄአቸውን በመመለስ ንጉሥ ለመስጠት ለምን እንደተሰማግ (1ኛ ሳሙ. 8:7፤ 22፤ 10:9፤ 12:12፤ 17) የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን ተደንቀዋል። እስራኤል ንጉሥ ይኖራት ዘንድ በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ እንደነበረ ከመጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ እንመለከታለን። ከ800 ዓመታት በፊት ነገሥታት ከአብርሃም እንደሚወጡ ተናግሮ ነበር። እስራኤላውያን ወደ ከነዓን ከመግባታቸው ከ400 ዓመታት በፊት እግዚአብሔር ለሕዝቡ ስለ ንጉሥ ትምህርት ሰጣቸው (ዘዳ. 17)።

የእግዚአብሔር ዕቅድ በሕዝቡ ላይ ራሱ እንደ ዋና ንጉሥ ሊነግሥና ምድራዊ ተወካይ የሚሆን ንጉሥ እንዲኖራቸው ለማድረግ ነበር። እስራኤላውያን፤ ንጉሥ እንዲሰጣቸው እግዚአብሔርን የጠየቁት ከተሳሳተ ዓላማ ነበር። ይህ ውስጣዊ ዓላማቸው የእግዚአብሔርን ንጉሥነት አለመቀበላቸውን የሚያሳይ ነበር። እግዚአብሔር በጥያቄአቸው ያልተደሰተበት ሦስት ምክንያቶች ነበሩት። አንደኛ፤ ሕዝቡ በጠላት እጅ የወደቁበት ብቸኛው ምክንያት ንጉሥ ስለሌላቸው እንደሆነ አድርገው ያቀረቡት የተሳሳተ አሉባልታ ነበር። በጠላቶቻቸው የተሸነፉበት እውነተኛ ምክንያት ኃጢአታቸው መሆኑን አውቀው በእግዚአብሔር ፊት ንስሐ የመግባት ኃላፊነታቸውን ለመወጣት ፈቃደኞች አልነበሩም። ሁለተኛ፤ ንጉሥ የፈለጉበት ውስጣዊ አነሣሽ ምክንያታቸው የተሳሳተ ነበር። እንደሌላው የዓለም ሕዝብ ለመሆን መፈለጋቸው ነበር፤ በመሠረቱ ግን ከሌላው የዓለም ሕዝብ ሊለዩ እንጂ ሊመሳሰሉ አይገባም ነበር። ሦስተኛ፤ በጠላቶቻቸው ላይ ስለሚያገኙት ውጤታማነት በተሳሳተ መንገድ ዋስትናቸውን በእነርሱ ብጤ ሰው ላይ አደረጉ። ንጉሥ ቢኖራቸው በጠላቶቻቸው ላይ ድል እንደሚያገኙ አሰቡ። በጠላቶቻቸው ላይ ድልን የሚሰጥ እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ዘነጉ። ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ቢኖሩ እንደሚጠበቃቸው የገባላቸውን የተስፋ ቃል ረሱ።

በመታዘዝ ለመኖር ስላልፈለጉ እግዚአብሔር እንደሚጠበቃቸው ግሰብ አልሆነላቸውም። ስለዚህ ንጉሥ ጠየቁ።

ሕዝቡ ንጉሥ ያገኙ ዘንድ እግዚአብሔር ፈቀደ። ሆኖም ይህ ንጉሥ በአካባቢያቸው እንደሚኖሩ ሕዝቦች ያለ ንጉሥ እንዳልሆነ አሳያቸው። ይልቁንም የሕዝቡ መሪ ለእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ራሱን አስገዝቶ የሚኖር ሰው መሆን ነበረበት። በምድሪቱ እውነተኛ ሰላምና ደኅንነት የሚኖረው ምድራዊው ንጉሥ ለሰማያዊው ንጉሥ ራሱን ሲያስገዛ ብቻ ነበር። በኋላ ሳኦል ለንጉሡ ለእግዚአብሔር ራሱን አላስገዛም በማለቱ ሰላም ጠፍቶ በጠላቶቻቸው እንደተሸነፉ እናያለን፤ ዳዊት ግን ራሱን ለእግዚአብሔር በማስገዛቱ የተከናወነለት መሪ ሆነ።

17ኛ ጥያቄ፡ በተሳሳተ ውስጣዊ አሳብ ተነሣስተን የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን በመምረጥ፡ እግዚአብሔርን የማያስከብር ድርጊት እንዴት መፈጸም እንችላለን?

እግዚአብሔር ሳኦልን ለንጉሥነት እንዲመርጥ ሳሙኤልን ሲያዝ፡ ሳኦልን ደግሞ በሉዓላዊነቱ ወደ ሳሙኤል መራው። በመጀመሪያ፡ እግዚአብሔር ሳኦልን በግሉ ቀብቶት ነበር፤ ከዚያ በኋላ ደግሞ፡ በታላቅ ደስታ በተቀበሉት በሕዝቡ ሁሉ ፊት ንጉሥ መሆኑ ታወጀ። የሚገርመው ግን ሳኦል ከሳሙኤል ርቆ የሚኖረው 8 ኪሎ ሜትር ብቻ ሆኖ እያለ ሳሙኤልን አያውቀውም ነበር። ከመጀመሪያው ጀምሮ ሳኦል መንፈሳዊ ረሀብ አልታየበትም። ሳሙኤል በሠራው መሠዊያ አጠገብ እንኳ አምልኮ አልፈጸመም። ሳኦል በእስራኤል ላይ ንጉሥ ይሆን ዘንድ በእግዚአብሔር እንደተመረጠ በሁለት መንገድ አሳይቶ ነበር። የመጀመሪያው፡ በመንፈስ ቅዱስ ቁጥጥር ሥር ሆኖ ከነቢያት ጋር ትንቢት መናገርን መጀመሩ ነበር። ሁለተኛው ደግሞ፡ አምናውያንን ለማሸነፍ መቻሉ ነበር። የሚያሳዝነው ግን የሳኦል ታሪክ በድል ሊቀጥል አለመቻሉ ነው። ሳኦል ለንጉሡ ለእግዚአብሔር ከመታዘዝ እንዴት እምቢ እንዳለና እግዚአብሔር እንደናቀው እንመለከታለን።

ሳኦል፡ ንጉሥ ሆኖ በሚገባ ከተደላደለ በኋላ፡ ሳሙኤል በእስራኤል ሕዝብ ላይ የነበረውን የካህንነትና የነቢይነት አገልግሎት

ቀጠለ፤ ነገር ግን የፖለቲካ መሪያቸው ሳኦል ሆነ። ስለዚህ ሳሙኤል የእስራኤልን ሕዝብ በአንድነት ሰበሰበ። በእግዚአብሔር ላይ የነበራቸውን ዓመፅና አጠቃላይ ታሪካቸውን አስታወሳቸው። እግዚአብሔር በኃጢአታቸው ምክንያት ለጠላቶቻቸው አሳልፎ በመስጠት እንደፈረደባቸው አስታወሳቸው። አሁን ንጉሥ በመፈለጋቸው ባላዩት የተሳሳተ ዓላማ እግዚአብሔር ደስ አለመሰኘቱን ድንገተኛ ዝናብና የመብረቅ ነጎድጓድ በማውረድ አሳያቸው። እግዚአብሔር ሕዝቡ በእርሱ ላይ የነበራቸውን እምነት ለማደስ ሳሙኤልን ተጠቀመበት። ሳሙኤል እንደገና ከእግዚአብሔር እንዳይርቁና የወሸት አማልክትን እንዳያመልኩ አስታወሳቸው። በእግዚአብሔር ፊት በጸሎት ሊያቀርባቸውና የእግዚአብሔርን ቃል ያለማቋረጥ ሊያስተምራቸው ቃል ገባላቸው።

18ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከሳኦል ሹመት በኋላ፡ ሳሙኤል የቀጠለው የእግዚአብሔርን ቃል የማስተማርና የጸሎት አገልግሎት፡ አንድ መሪ ለሕዝቡ ሊያደርገው የሚገባ ከሁሉ የተሻለ አገልግሎት የሆነው እንዴት ነው? ለ) እነዚህ ሁለት አገልግሎቶች በሕይወትህ የሚታዩት እንዴት ነው? በእነዚህ ሁለት አገልግሎቶች መሻሻል ልታሳይ የምትችልባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው?

3ኛ ቀን 1ኛ ሳሙኤል 13-20

በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ እጅግ አሳዛኝ ከሆኑ ታሪኮች አንዱ የሳኦል ታሪክ ነው። እግዚአብሔርን ለማክበር ታላቅ ኃይል ነበረው። በግሩም ሁኔታ ሥራውን ለእግዚአብሔር መሥራት ጀመረ፤ ነገር ግን ብዙም ሳይቆይ ችግሮች መፈጠር ጀመሩ። በመሆኑም አንድ ቀን እግዚአብሔር ሳኦልን እውነተኛ የእስራኤል ንጉሥ እንዳይሆን ናቀው። ሳኦል ዛሬም ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በሚወድቁበት ኃጢአት ወደቀ።

በመጀመሪያ፡ ሳኦል በከፊል ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ኃጢአት ውስጥ ወደቀ። ማቅረብ ያልተፈቀደለትን መሥዋዕት አቀረበ። ደግሞም የአማሌቃውያን ነገሥታትና መንጎቻቸውን ሙሉ በሙሉ እንዲያጠፋ ታዞ ሳለ ሕዝቡ የሚሉትን ሰማና አንዳንዶቹን በሕይወት ይኖሩ ዘንድ ተዋቸው።

ዛሬም በተመሳሳይ ኃጢአት የሚወድቁ በርካታ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አሉ። በሕዝቡ ፊት ቆመው የእግዚአብሔርን ቃል ቢያስተምሩም እንኳ፣ በሚያስተምሩት መልክ አይኖሩም። የሚሉትና የሚኖሩት ፈጽሞ የተለያዩ ነው። አሥራትን ስለማውጣት ያስተምራሉ፤ እነርሱ ግን አሥራታቸውን አይከፍሉም። ስለመመስከር ያስተምራሉ፤ ነገር ግን አይመስከሩም። ሕይወታቸውን በእግዚአብሔር ፊት በንጽሕና አይጠብቁም። ኃይሉን ለመቀበል እግዚአብሔርን ከመፈለግና ለእርሱ ክብር ከማገልገል ይልቅ በራሳቸው ኃይል በመመራት ክብርን ለራሳቸው ይፈልጋሉ።

19ኛ ጥያቄ፡ ይህ በቤተ ክርስቲያንህ ሲፈጸም ያየህባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

ሁለተኛ፡- የእግዚአብሔርን ሕዝብ ጠላቶች ለማሸነፍ እግዚአብሔር ዳዊትን በአስደናቂ ሁኔታ በተጠቀመበት ጊዜ ሳኦል ቀና። ሳኦል በዳዊት ላይ በመቅናቱ ምክንያት ቀሪውን የሕይወት ዘመኑን በሙሉ ዳዊትን ለመግደል በመሞከር አሳለፈ። ቅንዓት አሁንም ቢሆን ከእግዚአብሔር ሕዝብ መሪዎች ዋነኛ ጠላቶች አንዱ ነው። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሥልጣናቸውንና ክብራቸውን እንደያዙ መቆየት ይፈልጋሉ። ከእነርሱ በተሻለ ሁኔታ የታወቀ ወይም እግዚአብሔር ከእነርሱ በበለጠ ሁኔታ የሚጠቀምበት ሰው ሲነሣ ቀናተኞች ይሆናሉ። ዋና ሥራቸው የበለጠ ስጦታ ያላቸውን ሰዎች ወደ መሪነት ሥልጣን እንዳይወጡ መከላከል እንደሆነ በማሰብ የሌሎችን መሪዎች ሥራ የሚከላከሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አሉ።

20ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ነገር በቤተ ክርስቲያን ሲፈጸም ያየኸው እንዴት ነው? ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች መቅናት እጅግ የሚቀላላቸው ለምንድን ነው? ሐ) በሚቀኑበት ጊዜ ስለ ቤተ ክርስቲያን መሪነት የሚረሱት ነገር ምንድን ነው?

በሌሎች መሪዎች ላይ መቅናት በምንጀምርበት ጊዜ፣ መሪዎች እንሆን ዘንድ የጠራን እግዚአብሔር መሆኑን ረሳን ማለት ነው። እናገለግለው ዘንድ ችሎታን የሰጠንና ሊኖረን የሚያስፈልገው ምን

ዓይነት አገልግሎት እንደሆነ የሚወሰነው እግዚአብሔር ራሱ ነው። ቅንዓት በውስጣችን በሚያድርበት በማንኛውም ጊዜ፤ እግዚአብሔር ተስማሚ ነው ብሎ በሚያስበው ቦታ እንድናገለግል ሊያደርግ፤ ከእኛ በሚበልጥ ሁኔታ በሌሎች ሊጠቀም መብቱ እንደሆነ ዘንጋን ማለት ነው። በምንቀናበት ጊዜ ደግሞ የምናገለግለው እግዚአብሔርን ሳይሆን ለራሳችን ክብር ነው ማለት ነው።

21ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ሳሙ. 13-20 አንብብ። ሀ) ሳኦል ከፍልስጥኤማውያን ጋር ከመዋጋቱ በፊት እግዚአብሔርን የሚያሳዝን ምን ነገር አደረገ? ለ) ሳኦል፡ ፍልስጥኤማውያንን በሚወጋበት ጊዜ ወንድ ልጁን ሊያጠፋት በነበረ ጊዜ ምን ሞኝ ነገር አደረገ? ሐ) ሳኦል በእስራኤል ላይ ንጉሥ እንዳይሆን እግዚአብሔር እንዲንቀው ያደረገውን ምን ክፉ ነገር ሠራ? መ) መታዘዝ ከመሥዋዕት የሚበልጠው ለምንድን ነው? ሠ) ዳዊት ንጉሥ ይሆን ዘንድ በተመረጠ ጊዜ ሥራው ምን ነበር? ረ) ዳዊት ከጎልያድ ጋር በገጠመ ጊዜ እግዚአብሔርን ያከበረው እንዴት ነው? ሰ) ከቅንዓት የተነሣ ሳኦል በዳዊት ላይ ሊያደርገው የሞከረው ነገር ምን ነበር? ሸ) በዳዊትና በዮናታን መካከል የነበረውን ግንኙነት ግለጥ።

ሳኦል፡ የእስራኤል ንጉሥ የሆነባቸው የመጀመሪያ ጊዜያት መልካም ቢሆኑም ብዙም ሳይቆይ ከጌታ ፊቱን መለሰ። ጥልቅ የሆነ መንፈሳዊ መረዳት እንደሌለው አሳየ። በአመራሩ ላይ የሚያደርጋቸው ውሳኔዎች በጥበብ የተሞሉ አልነበሩም። የ1ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ፡ ሳኦል ጥበብና መንፈሳዊ መረዳት የጎደለው እንደነበር ለማሳየት በርካታ ምሳሌዎችን ጠቅሷል።

1. ሳኦል፡ ሳሙኤል እስኪመጣና መሥዋዕቱን እስኪያቀርብ ድረስ በትዕግሥት መጠበቅ አቃተው። በዚህ ፈንታ እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን በፍልስጥኤማውያን ላይ ድል እንዲሰጣቸው ለመጠየቅ እንስሳ ሠዋ። ሳሙኤል፡ እንደሚመጣና ለእግዚአብሔር እንደሚሠዋ ቃል ገብቶ ነበር። ሳኦል፡ የእግዚአብሔር ነቢይ የሚናገረው እግዚአብሔርን ወክሎ ስለሆነ አንዳንድ ነገሮች እርሱ እንደ ጠበቀው ባይሆኑም እንኳ ለእግዚአብሔር መታዘዝ ነበረበት።

ይህ የሳኦል ተግባር ለሳሙኤል ብቻ ሳይሆን፤ ለእግዚአብሔርም አለመታዘዝ ነበር። ውጤቱም ፡- የሳኦል መንግሥት ብዙ እንደማይቆይና እግዚአብሔርም ሕዝቡን የሚመራ ሌላ ሰው እንደሚመርጥ ሳሙኤል ለሳኦል ነገረው።

22ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ለዚህ አነስተኛ ያለመታዘዝ ተግባር እግዚአብሔር ሳኦልን በከፍተኛ ሁኔታ የቀጣው ለምን ይመስልሃል? ለ) ዛሬ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በተመሳሳይ ሁኔታ ሊፈጽሟቸውና እግዚአብሔርን ሊያሳዝኑ የሚችሉ ነገሮች ምንድን ናቸው?

2. ሳኦል የልጁን የዮናታንን ሕይወት ሊያጠፋ የነበረ የሞኝነት ትእዛዝ ሰጠ። ከፍልስጥኤማውያን ጋር በተደረገ ጦርነት ማንም ሰው እስከዚያ ቀን ምሽት ድረስ ምንም ነገር እንዳይበላ አዘዘ። ዮናታን ግን ትእዛዙን ስላልሰማ ማር በላ። ዮናታን በእግዚአብሔር ላይ በነበረው እምነት ምክንያት ፍልስጥኤማውያንን ለመግጠም የመጀመሪያውን እርምጃ ወሰደ። እስራኤላውያን በዚህ ጦርነት ድል ቢያገኙም እንኳ ዮናታን ለሳኦል ስላልታዘዘ ሳኦል ሊገድለው ወሰነ፤ ሌላው ሠራዊት ግን ዮናታንን ከሞት አዳነው።

23ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ሳሙ. 14:6፤ 10፤ 12 አንብብ። ዮናታን በፍልስጥኤማውያን ላይ ድልን ለማግኘት የተረጋገጠ እምነቱን ያደረገው በማን ላይ ነበር?

የዮናታንን መንፈሳዊ ሕይወት ከአባቱ ከሳኦል ጋር ማወዳደር በጣም አስደናቂ ነው። ዮናታን በእግዚአብሔር ላይ ተማምኖ ሲዋጋ፤ ሳኦል ግን ጦርነቱን ያደረገው በራሱ ብርታት ተመክቶ ነበር። ዮናታን ድሉ የተገኘው ከእግዚአብሔር እንደሆነ አስተዋለ። ሳኦል ግን ድሉን ያገኘው ራሱ እንደሆነ አሰበ፤ ደግሞም ከእግዚአብሔር ፈቃድ ይልቅ ወደ በቀል አዘነበለ (14:24)።

3. ሳኦል አማሌቃውያንና ያላቸውን ከብቶች በሙሉ እንዲያጠፉ እግዚአብሔር በሳሙኤል በኩል የሰጠውን ትእዛዝ ሳይፈጽም ቀረ። ሳኦል ከዚህ ትእዛዝ ያልፈጸመው ነገር በጣም ጥቂት ብቻ ነበር። ዳሩ ግን የአማሌቃውያንን ንጉሥና ከሁሉ የተሻሉትን

እንሰሳት መግደል ሲገባው አዳነ። ሳኦል እንሰሳቱን ከመግደል የተዋቸው ለራሱ ፈልጎአቸው ይሁን ወይም እርሱ እንደሚለው ሕዝቡን በመስማት ብቻ እንደሆነ ግልጥ አይደለም፤ ምክንያቱም የትኛውም ይሁን ለእግዚአብሔር ሙሉ በሙሉ ሳይታዘዝ ቀርቷል። በከፊል መታዘዝ እንደ አለመታዘዝ የሚቆጠር ነው፤ ስለዚህ እግዚአብሔር ጽኑ የሆነ ፍርድ ፈረደበት።

24ኛ ጥያቄ፡ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት፡- ኢሳ. 1፡11-17፤ ሆሴዕ 6፡6፤ አዎጽ 5፡21-27። ሀ) እነዚህ ጥቅሶች ለእግዚአብሔር ስለ መታዘዝ አስፈላጊነት የሚናገሩት ነገር ምንድን ነው? ለ) እነዚህ ጥቅሶች ለዚህ ዘመን አምልኮአችን የሚያስተምሩን ነገር ምንድን ነው?

1ኛ ሳሙ. 15፡22-23 በ1ኛ ሳሙኤል ውስጥ ከሚገኙ በጣም አስፈላጊ ከሆኑ ጥቅሶች ሁለቱ ናቸው። እነዚህ ጥቅሶች የቀድሞ እስራኤላውያንም ሆኑ የዚህ ዘመን ክርስቲያኖች ያላቸውን የተሳሳተ አስተሳሰብ ያስተካክላሉ። አይሁድ ብዙ ጊዜ የእግዚአብሔር ትኩረት በውጫዊ የአምልኮ ሥነ ሥርዓት ላይ እንደሆነ ያስባሉ። መሥዋዕት በሚያቀርቡበት ጊዜ እግዚአብሔር ስለ ልባቸው ዝንባሌና የራሳቸውን ዕለታዊ ሕይወት ስለሚኖሩበት የአኗኗር ስልት ምንም ግድ የለውም ብለው ያስቡ ነበር። ዛሬም ብዙ ክርስቲያኖች ዋናው አስፈላጊው ነገር መሰብሰባችን፣ መዝሙር መዘመራችን፣ ወዘተ. ነው ብለው ያስባሉ። ከቤተሰቦቻቸው፣ ከጎረቤቶቻቸው ጋር ስላላቸው ግንኙነት፣ ወይም በሥራ ገበታቸው ላይ በሚታየው ተግባራቸውና በዝንባሌያቸው ላይ እግዚአብሔር ምንም ትኩረት የማያደርግ ይመስላቸዋል።

እግዚአብሔር ግን በሳሙኤልና በሌሎች ነቢያት እንደገለጠው አምልኮ የሚጀምረው አምልኮውን በሚፈጽመው ሰው ዕለታዊ ሕይወት ነው። እውነተኛ አምልኮን ለመፈጸም ትክክለኛ ዝንባሌ ያስፈልጋል። በትክክለኛ ዝንባሌ ውስጥ ለእግዚአብሔር ትእዛዝ የመገዛትና የመታዘዝ ዝንባሌ አለ። ለእግዚአብሔር ካልታዘዘን፣ ሳምንቱን በሙሉ እግዚአብሔርን ደስ በሚያሰኝ ነገር ካልተመላለስን፣ እሑድ በምናመልከው ብቻ እግዚአብሔር ደስ አይሰኝም። አምልኮ

የሚጀምረው ሳምንቱን በሙሉ በምናደርገው ድርጊት ነው። እሁድ የምናደርገው ነገር ለእግዚአብሔር በመታዘዝና እርሱን በማከበር ሳምንቱን በሙሉ ያሳለፍነው ነገር ማጠቃለያ ነው።

ሳሙኤል መታዘዝ ከመሥዋዕት ይበልጣል ብሏል። በተጨማሪ፣ በእግዚአብሔር ላይ የሚፈጸም ዓመፅ፣ ለእግዚአብሔር አለመታዘዝና መሰል አድራጎች ሁሉ የሰቅተት አግልክትን የማምለክ ያህል የከፋ ናቸው ብሏል። ለእግዚአብሔር አለመታዘዝ ማለት ፈቃዳችንን የሕይወታችን አምላክ አድርገናል ማለት ነው፤ ስለዚህ ለእግዚአብሔር በማንታዘዝበት ጊዜ በስህተት ማምለክ ጀመርን ማለት ነው። የሕይወታችን አምላክ ሆንን ማለት ነው። እግዚአብሔር በሕይወታችን ላይ ሙሉ በሙሉ የሚያደርገውን የተቆጣጣሪነት መብት እኛው ወሰድን ማለት ነው።

25ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ጊዜ ክርስቲያኖች ለእግዚአብሔር ትእዛዛት በመጠኑ አለመታዘዝ ብዙ ጉዳት አያመጣም ብለው እንዴት እንደሚያስቡ የሚያሳዩ መግለጫዎችን ሰጥ። ለ) በማይታዘዙበት ጊዜ እውነተኛ የጣዖት አምልኮ የሆነ በልባቸው ያደረጉት ነገር ምንድን ነው? ሐ) ከዚህ ታሪክ ትንሽ ኃጢአት ስለሚያመጣው ጉዳት ምን እንግራለን?

እግዚአብሔር ለሳኦል የእስራኤል ንጉሥ እንዳይሆን የተናቀ መሆኑን ነገረው። መንግሥቱ ለልጆቹ እንደማያልፍ እግዚአብሔር ለሳኦል ከመናገሩ በፊት፣ ሳኦል ራሱ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ በሕይወት እያለ እንኳን የእስራኤል ንጉሥ መባሉ እንደቀረ ይነግረዋል። እርግጥ ከዚህ በኋላ ሳኦል ለብዙ ዓመታት የእስራኤል ንጉሥ ሆኖ ቢቆይም፤ ነገር ግን የእግዚአብሔር ሕዝብ ራስ (መሪ) ሆኖ በእግዚአብሔር ተወክሎ መሥራቱ ቀርቶ ነበር። እግዚአብሔር መንፈሱን ከሳኦል ላይ ወስዶ ነበር። ሳሙኤልም ከዚያ በኋላ ተመልሶ መጥቶ የእግዚአብሔርን ቃል ነግሮት አያውቅም።

26ኛ ጥያቄ፡ ሀ) መሪዎች እንደመሆናችን መጠን እግዚአብሔርን በሚያሳዝኑ ትናንሽ በሚመስሉ ነገሮች እንኳ ለእርሱ ለመታዘዝ ተጠንቅቀን መኖር እንዳለብን ይህ ታሪክ ምን ያስተምረናል? ለ) ያለ እግዚአብሔር ሕልውናና ኃይል በመሪነት ስለ መቀጠል ይህ ታሪክ ምን ያሳያል?

4. በዳዊትና በሳኦል መካከል የቀረበ ንጽጽር (1ኛ ሳሙ. 16-20)

ሀ. ዳዊት የእግዚአብሔርን መንፈስ ሲቀበል፡ ሳኦል ግን ክፉ መንፈስ ተቀበለ። እግዚአብሔር ሳኦልን ከናቀ በኋላ፡ የሚቀጥለው የእስራኤል ንጉሥ ይሆን ዘንድ ዳዊትን መረጠው። እግዚአብሔር ዳዊትን የመረጠው በውጫዊ መመዘኛ ሳይሆን በልቡ ስለነበረው ነገር ነው (1ኛ ሳሙ. 16፡7)። ዳዊት ትሑትና በእግዚአብሔር ላይ የሚታመን ሰው ነበር። በእጅጉ ኃጢአት ቢያደርግም እንኳ ለኃጢአት ሰበብ ከመስጠት ይልቅ ይቅርታ ለመጠየቅ ፈጣን ነበር። በእስራኤል ከነገሡት ነገሥታ ሁሉ ጨርሶ ተወዳዳሪ የሌለው ታላቅ ንጉሥ የሆነው ለእግዚአብሔር በነበረው ፍቅር፡ ለእግዚአብሔርና ለሕዝቡ በፍጹም ትሕትና በሰጠው አገልግሎትና ለእግዚአብሔር በነበረው መታዘዝ ነው።

የእግዚአብሔር መንፈስ ከሳኦል ከተለየ በኋላ በዳዊት ላይ መጣ፡- በሳኦል ሕይወት ግን በእግዚአብሔር መንፈስ ፈንታ በቀሪው የሕይወት ዘመኑ ሁሉ ያሠቃየው ክፉ መንፈስ አደረበት። ሳኦል ለእግዚአብሔር መታዘዝን እምቢ ስላለ እግዚአብሔር የጥበቃ እጁን ከሳኦል ላይ አነሣ፤ ስለዚህ ሰይጣን በሳኦል ቀሪ የሕይወት ዘመን ሁሉ ወደ እርሱ እየመጣ ያሠቃየው ዘንድ ሙሉ ችሎታ አገኘ። ለሰይጣንና ለክፉ መናፍስት ተጽዕኖ ራሳችንን የምናጋልጠው ለእግዚአብሔር ባለመታዘዝ በምንኖርበት ጊዜ ነው። ለእግዚአብሔር በመታዘዝ በምንኖርበት ጊዜ ግን ከሰይጣንና ከክፉ መናፍስት እንጠበቅና የእግዚአብሔር መንፈስ ይቆጣጠረናል። የሰይጣንን ሥራዎች የሚወስንና ከልካቸው እንዳያልፉ የሚያደርገው እግዚአብሔር ነው። እግዚአብሔር ሳይፈቅድለት ሰይጣን ጫፋችንን ሊነካ አይችልም።

ለ. ዳዊት የሳኦልን መንፈስ ለማረጋጋት ይችላል ዘንድ ወደ ቤተ መንግሥት መጣ። ዳዊት ሙዚቀኛ ስለነበር ሙዚቃው ሳኦልን ደስ ያስኘው ነበር፤ ስለዚህ ሳኦል ከሚታመንባቸው ሰዎች አንዱ ሆኖ የሳኦል የጦር መሣሪያ ተሸካሚ (ጋሻ ጃግሬ) ሆነ። (** የእነዚህን ተግባራት አፈጻጸም ትክክለኛ ቅደም ተከተል መረዳት አስቸጋሪ ነው። በ1ኛ ሳሙ. 17 ያለው ታሪክ የተፈጸመው በ1ኛ ሳሙ. 16 ላይ ከሚገኘው በፊት ሳይሆን አይቀርም።) ሳኦል ያገለግለው ዘንድ ወደ ቤተ መንግሥቱ የጋበዘው ሰው በእርሱ ምትክ ይነግሥ ዘንድ እግዚአብሔር የመረጠው ሰው መሆኑን መገንዘብ በጣም የሚገርም ነው። ዳዊት በዚህ መልክ ወደ ቤተ መንግሥቱ በመምጣት ያገኘው ልምምድ በእስራኤል ላይ መሪ በሆነ ጊዜ እንደ ጠቀመው አንዳችም ጥርጥር የለንም።

ሐ. ዳዊት በጎልያድና በፍልስጥኤም ሕዝብ ላይ ድልን ተቀዳጀ (1ኛ ሳሙ. 17)።- ሳኦል በፍልስጥኤማውያን ላይ ድልን ለመቀዳጀት በእግዚአብሔር አልታመነም። ዳዊት ግን ልጅ ቢሆንም እንኳ በእግዚአብሔር ላይ ጥልቅ የሆነ እምነት ነበረው። ፍልስጥኤማውያን የእግዚአብሔርን ስም በመሳደባቸው በውስጡ በተፈጠረው ቁጣ ድልን እንደሚሰጠው በእግዚአብሔር ላይ ተደገፈ። እግዚአብሔርም በጎልያድ ላይ ድልን ሰጠውና እስራኤላውያን ፍልስጥኤማውያንን እንዲያሸንፉ አስቻላቸው።

27ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ታሪክ ለእግዚአብሔር ክብርን መስጠት የሚገባን መሆኑን በሚመለከት ትኩረት ስለመስጠት ምን ያስተምረናል? ለ) በእርሱ ከታመንን የእግዚአብሔር ኃይል ውጤታማ እንደሚያደርገን ምን ያስተምረናል?

መ. የሳኦል ቅንዓትና ዳዊትን ለማጥፋት ያደረገው ሙከራ (1ኛ ሳሙኤ. 18-26)። የቀሩት የ1ኛ ሳሙኤል ታሪኮች በአብዛኛው የሚያሳዩን ሳኦል በቅንዓት የተነሣ ዳዊትን ለመግደል ያደረጋቸውን የተለያዩ ሙከራዎችን ነው።

በተቃራኒው ግን ዳዊት ሳኦልን ለመግደል ልዩ ልዩ አመቺ ሁኔታዎች ቢያጋጥሙትም እንኳ እምቢ በማለት ታላቅ የእግዚአብሔር ሰው መሆኑን አስመሰክረ። ዳዊት በእስራኤል ውስጥ እጅግ ከታወቀ በኋላ ሳኦል በተለያዩ መንገዶች ዳዊትን ለመግደል ሞከረ። ዳዊት ሁለት ጊዜ ያህል የሳኦልን ልብ ለማረጋጋት የሙዚቃ መሣሪያውን በሚጫወትበት ጊዜ ሳኦል ሊገድለው ሞክሯል። በተጨማሪ በጦር ሜዳ እንዲገደል ለማድረግ ፍልስጥኤማውያንን በተለያዩ መንገድ በመዋጋት ሁለት መቶ ሸለፈቶች እንደ እጅ መንሻ (ጥሎሽ) ይዞ እንዲመጣ አበረታታው። ዳዊትም ይህ ነገር ተሳክላትና በውጤቱ ሜልኮል የተባለችውን የሳኦልን ልጅ ከንጉሣዊ ቤተሰብ ለማግባት ቻለ። ዳዊት የተከናወነለት የሳኦል ጦር አዛዦ ሆነ።

ሳኦል በዳዊት ላይ ከነበረው ቅንፃትና ጥላቻ በተቃራኒ፣ የሳኦል ልጅና የእስራኤል ዙፋን ወራሽ መሆን የነበረበት ዮናታን ለዳዊት የነበረው አመለካከት የፍቅር ነበር። በዳዊትና በዮናታን መካከል የነበረው የፍቅር ግንኙነት፣ በቅርብ ጓደኛዎች መካከል ሊኖር የሚገባ የፍቅር ምሳሌ ነው። ዮናታን ዳዊትን ጓደኛ አድርጎ ተቀበለው። እንደ ሳኦል አባባል፣ ዳዊት የሳኦልን መንግሥት የመገልበጥ አሳብ አለው የሚለውን ነገር ዮናታን ለማመን አልፈለገም። በመጀመሪያ ሳኦል ዳዊትን ለመግደል እንደሚፈልግም አላመነም ነበር። ሳኦል እርሱን ለመግደል በሞከረ ጊዜ ግን፣ ሳኦል ዳዊትን ለመግደል እንደሚፈልግ ዮናታን አመነ። ከዚያም ከሳኦል ፊት በመሸሽ እንዲሰወር ዳዊትን አስጠነቀቀው። ዮናታን ከዳዊት ጋር ከገባው ቃል ኪዳን በግልጥ እንደምንመለከተው (1ኛ ሳሙ. 20:12-17)፣ የቀጣዩ የእስራኤል ንጉሥ ዳዊት መሆኑን ዮናታን ተረድቶ ነበር። በዳዊት ላይ ከመቅናት ይልቅ በእርሱና በዳዊት መካከል ያለውን ጓደኝነት እንዲቀጥልና ዳዊትም የእርሱን ዝርያዎች በርኅራኄ እንዲመለከት ብቻ ጠየቀ። ዳዊትም ይህንን ቃሉን በመጠበቅ ከሳኦልና ከዮናታን ሞት በኋላ ለቤተሰቦቻቸው መልካም አደረገ (2ኛ ሳሙ. 9)።

28ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ሳኦል ለዳዊት የነበረውንና የናታን ለዳዊት የነበረውን አመለካከት አወዳድር። የናታን ከሳኦል ይልቅ መንፈሳዊ ብስለት የታየበት እንዴት ነው? ለ) በዳዊትና በየናታን መካከል የነበረው ኅብረት፡ ለእኛም የቅርብ ጓደኝነት ኅብረት ስለማስፈለጉ ምን ያስተምረናል? ሐ) እግዚአብሔር አንድን ሰው መርጦ መሪ ይሆን ዘንድ ቢባርከው መቅናት እንደሌለብን ይህ ምን ያስተምረናል?

4ኛ ቀን 1ኛ ሳሙኤል 21-31

29ኛ ጥያቄ፡ ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ብንኖር ከማንፈልገው ነገር ሁሉ ይጠብቀናልን? ይህስ ማለት የሚያጋጥሙን መልካም ነገሮች ብቻ ናቸው ማለት ነውን? መልስህን አብራራ።

ብዙ ክርስቲያኖች እግዚአብሔርን ከታዘዝንና በእግዚአብሔር ከተባረከን ነገሮች ሁሉ በሕይወታችን በመልካም ሁኔታ ይከናወናሉ ብለው ያስባሉ። ለእግዚአብሔር እየታዘዝን የመኖራችን ምልክት ያላችግሮችና ያለምንም ሳንካ መኖራችን እንደሆነ ይመስላቸዋል። አንታመምም፤ ልጆቻችን አይሞቱም፤ ሰብላችንም አይበላሽም፤ ወዘተ. ይላሉ፤ ነገር ግን ይህ ስሕተት ነው። እንዲያውም ብዙ ጊዜ ነገሮች ሁሉ ያለምንም ችግር መከናወናቸው ለእግዚአብሔር ያለመታዘዛችን ምልክት ነው። ጌታ ኢየሱስ እንዳለው በመታዘዝ በምንኖርበት ጊዜ ስደትና ችግር ይገጥመናል (ዮሐ. 15:18-21 ተመልከት)፤ ስለሆነም በሕይወታችን ችግር የመኖሩ ነገር፡ እግዚአብሔር እንደሚወደንና በእምነታችን እንድንጎለምስ ለማድረግ አስቸጋሪ ሁኔታዎችን እንደሚጠቀም ነው (ያዕ. 1:2-4 ተመልከት)፤ ስለዚህ ማንኛውም ዓይነት ችግር ያለመታዘዝ ውጤት ነው በማለት ፈጥነን ከመፍረድ ልንቆጠብ ይገባናል።

የ1ኛ ሳሙኤል የመጨረሻው ክፍል በመሠረቱ በሳኦልና በዳዊት መካከል ያለውን ግጭት የሚተነትን ክፍል ነው። ዳዊት ንጉሥ እንዲሆን በእግዚአብሔር ተመርጦ ነበር። በእግዚአብሔር ዓይን የእግዚአብሔር ሕዝብ ትክክለኛ ንጉሥ ዳዊት ነበር፤ ነገር ግን ዳዊት በበርካታ ዓመታት ኮብላይ (ተሳዳጅ) ሆኖ በዋሻ ተደብቆ ኖረ። ከሳኦል

የግድያ ሙከራ ለማምለጥ ከቦታ ወደ ቦታ ይዘዋወር ነበር። ንጉሥ ለመሆን ምንም ዓይነት ኃይልን ለመጠቀም ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ። ጥላቻና ብቀላ ወደ ሕይወቱ እንዲገባ አልፈቀደም። ይልቁንም እግዚአብሔር ራሱ በሳኦል ላይ እስኪፈርድና መንግሥቱን እስኪሰጠው ድረስ ለመጠበቅ ወሰነ። ይህ ለእኛ ብርቱ ማስጠንቀቂያ ሊሆንን ይገባል። ነገሮችን በራሳችን እጅ በማከናወን የጎበጠውን ለማቃናት ከመፍጨርጨር ይልቅ እግዚአብሔርን በትዕግሥት ልንጠብቀው ይገባል። በተጨማሪ ከእግዚአብሔር ጋር በፍጹም ታዛዥነት በምንኖርበት ጊዜ እንኳ በብዙ አስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ ማለፍ እንደምንችል ያስተምረናል።

30ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ሳሙ. 21-31 አንብብ። ሀ) በእነዚህ ምዕራፎች ውስጥ የምታገኘውን የሳኦልና የዳዊት ሕይወት አነጻጽር። ሳኦል ለመሪነት የማይገባ መሆኑ የታየው እንዴት ነው? ዳዊት በእስራኤል ላይ መንገሥ የሚገባው መሪ መሆኑ የታየው እንዴት ነው? ለ) በእነዚህ ምዕራፎች፡ የእግዚአብሔር እጅ በዳዊት ሕይወት ውስጥ የታየው እንዴት ነው? ሐ) እግዚአብሔርን የሚያስደስቱ ዳዊት ያደረጋቸው ወይም ሊያደርጋቸው የሞከራቸው ነገሮች ምንድን ናቸው? መ) ዳዊት የሠራዊት አዛዥ እንደመሆኑ መጠን ኃይሉ የታየው እንዴት ነው? ሠ) ሳኦል ያለማቋረጥ ለእግዚአብሔር ሳይታዘዝ መኖሩ በእግዚአብሔር፣ በራሱና በልጆቹ ሕይወት ያመጣው ውጤት ምንድን ነው?

መጽሐፍ ቅዱስ የሰዎችን ስሕተት ከመደበቅ ይልቅ ያደረጉትን መልካምም ሆነ ክፉ ወይም የሞኝነት ነገር ሁሉ በግልጽ ይናገራል። በእነዚህ ምዕራፎች በሳኦልና በዳዊት መካከል ያሉ በንጽጽር የቀረቡት ጉዳዮችን እናያለን። በአንድ ወቅት በእስራኤል ላይ ታላቅ መሪ የነበረው ሳኦል በቅንዓት ዳዊትን ለመግደል በመሞከር ጊዜውን ሁሉ ሲያጠፋ እንመለከተዋለን። ፍልስጥኤማውያንን ከመውጋት ይልቅ ሳኦል ከዳዊት ጋር ተዋጋ፤ ደግሞ የዳዊትን ድካምና ጥንካሬ የሚገልጡ ነገሮችን እንመለከታለን።

የሳኦል ሕይወት ፍጻሜ በጣም አሳዛኝ ነው። ከእግዚአብሔር ጋር አንዳችም ግንኙነት ሳያደርግና ከእርሱም እርዳታ ሳያገኝ ከሞተው ከሳሙኤል ጋር ለመገናኘት ሞከረ። ሙታንን የማናገር ችሎታ እንዳላት ወደሚነገርላት አንዲት ጠንቋይ ዘንድ ሄደ። ጥንቆላና ጠንቋዮች በእግዚአብሔር ዘንድ ፈጽሞ የተከለከሉ መሆናቸውን ታስታውሳለህ። ሳኦል ግን የሳሙኤልን ምክር ፈለገ፤ ስለዚህ ይህች ሴት ከሳሙኤል ጋር እንድታገናኘው ፈለገ። ከዚህ በኋላ የተፈጸመው ነገር ምን እንደሆነ በትክክል ማወቅ አስቸጋሪ ነው። አንዳንድ ሰዎች የሳሙኤል መንፈስ መጥቶ ከሳኦል ጋር እንዲነጋገር እግዚአብሔር ፈቅዶ ይሆናል ይላሉ። ሌሎች ሰዎች ደግሞ በሳሙኤል መንፈስ ቅርጽ የተገለጠ ርኩስ መንፈስ ነው ይላሉ። ለዚህ ጉዳይ የምንሰጠው ምላሽ ምንም ይሁን ምን፣ እግዚአብሔር ይህንን ክፉ ሁኔታ ሳኦል የሚሞትበት ጊዜ የቀረበ መሆኑን ለመናገር ተጠቀመበት። ለጠንቋይዋ ሳይቀር አንድ ያልተለመደ ነገር እንደተፈጸመ የሚያሳየው ሳሙኤልን ባዮች ጊዜ በታላቅ ፍርሃት መሸበሯ ነው። በመጀመሪያ ያልተለመደውን የሳሙኤልን መንፈስ ፈራች። በሁለተኛ ደረጃ ጠንቋዮችን ለመግደል የሞከረውን ሳኦልን ፈራች። በዚህ ታሪክ ውስጥ ዋናው ነገር ይህ እንዴት ተፈጸመ የሚለው አይደለም፤ ነገር ግን አለመታዘዝ የሚያስከትለውን ውጤት ነው። እግዚአብሔር በብዙ መንገድ ያልታዘዘውን የሳኦልን ሞት ተንብዮአል።

ሳኦል ለእግዚአብሔር መታዘዝ እምቢ ስላለ፣ ብዙ አሳዛኝ ነገሮች ተፈጸሙ። በመጀመሪያ፣ የእስራኤል ሕዝብ ስለተሸነፈ፣ ብዙ እስራኤላውያን በጦርነት ሞቱ። ሁለተኛ፣ አብዛኛዎቹ የሳኦል ልጆች ሞቱ። ሦስተኛ፣ ሳኦል በፍልስጥኤማውያን እጅ ከመሞት ይልቅ ራሱን ገደለ።

አንድ መሪ ለእግዚአብሔር አለመታዘዝ ሲጀምር፣ ነገሩ ቀላል መስሎ ሊታይ ይችላል፤ ዳሩ ግን የእርሱ አለመታዘዝ ወዲያውኑ ሌሎች በርካታ ሰዎችን መንካት ይጀምራል። ሕዝቡን የሚመራው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል መሆኑ ቀርቶ በራሱ የግለኝነትና የስስት ኃይል ስለሚሆን፣ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባላት በችግር ላይ ይወድቃሉ፣ ብዙዎች ቤተ ክርስቲያንን ይተዋሉ። እንዲያውም የሐሰት ትምህርት

ይቀበላሉ፤ በቤተሰቡም ላይ ችግር ይደርሳል። ልጆቹም የእርሱን ግብዝነት በማየት፤ የክርስቶስን ስም እያሰደቡ፤ ቤተ ክርስቲያንን ትተው ይሄዳሉ። በመጨረሻም አገልግሎቱ በሙሉ ይጠፋል።

31ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ነገር በቤተ ክርስቲያን ሲፈጸም እንዴት አይተሃል? ለ) ቤተ ክርስቲያንን ለመምራት ከሳኦል ሕይወት የምንማራቸው አንዳንድ ማስጠንቀቂያዎች ምንድን ናቸው? ሐ) ለእግዚአብሔር ክብርን ለማምጣትና ለብዙ ሰዎች በረከትን ለማስገኘት በሚያስችል ሁኔታ ለመምራት ውሳኔ የምናደርግባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው?

እነዚህ ምዕራፎች ዳዊትን ኃጢአት ያልነካው ፍጹም ሰው አድርገው አያቀርቡትም። ስላለፉት የእግዚአብሔር ሰዎች በምናስብበት ጊዜ፤ ፍጹም እንደነበሩና ከኃጢአት ጋር እንዳልታገሉ አድርገን እንገምታለን፤ ይህ ግን እውነት አይደለም። በእነዚህ ምዕራፎች፤ ዳዊትም ራሱ ኃጢአተኛና እንደ እኛው ፍጹምነት የሌለው ሰው እንደነበር እናያለን። ይህም ቢሆን እንኳ ዝንባሌው እግዚአብሔርን ደስ ስላሰኘው፤ እግዚአብሔር በመሪነት አከበረው። ከእነዚህ ምዕራፎች ስለ ዳዊት የሚከተሉትን ነገሮች አስተውል፡-

1. ዳዊት ሳይፈልግ ለበርካታ ሰዎች ሕይወት መጥፋት ምክንያት ሆነ (1ኛ ሳሙ. 21)። ዳዊት ከሴሉ በኋላ የአምልኮ ማዕከል ወደሆነችው ወደ ኖብ በሚሄድበት ጊዜ ንጉሥ ሳኦል እንደሚከታተለው ያውቅ ነበር። እርሱን የረዱትን ሰዎች ሳኦል እንዳይገድላቸው ወደ ሌላ ስፍራ መሄድ ነበረበት። ዳዊት ግን ወደ ካህኑ ስለ ሄደ፤ 85 ካህናት በሳኦል ተገደሉ።
2. ዳዊት ከፍልስጥኤማውያን ጋር በሚኖርበት ጊዜ እግዚአብሔር እንደሚጠበቀው ባለማመኑ ራሱን እንደ ዕብድ አስመሰለ (1ኛ ሳሙ. 21:13)።
3. ዳዊት የሳኦልን ሕይወት ሁለት ጊዜ አዳነ። ዳዊት የእስራኤልን ዙፋን ለማግኘት ሲል ነፍስ ለማጥፋት አልፈለገም፤ ነገር ግን

እግዚአብሔር የተሰፋ ቃሉን በጊዜው እንዲፈጽም ታግሦ ጠበቀ (1ኛ ሳሙ. 24 እና 26)።

4. ዳዊት በበቀል አንድን ቤተሰብ ሊያጠፋ ምንም ያህል አልቀረውም ነበር (1ኛ ሳሙ. 25)። የአቢግያ ባል ዳዊት ስላደረገለት ነገር ሁሉ ስላላመሰገነ፤ ዳዊት ቤተሰቡን ሊያጠፋ ነበር። ይህ ቢደረግ ኖሮ ለራስ ጥቅም በስግብግብነት ሥልጣንን አላግባብ መጠቀም እንደ መሆኑ፤ ከፍተኛ የፍርድ መዛባት ይሆን ነበር። እግዚአብሔር ግን በአቢግያ የብልህነት ተግባር በመጠቀም የዳዊት እጅ አንዳችም ጥፋት በሌለባቸው ሰዎች ደም እንዳይበክል ጠበቀው። ጓላም እግዚአብሔር ራሱ የአቢግያን ባል ቀጣው። የእስራኤል ዙፋን አንድ ቀን በዳዊት እጅ እንደሚገባ አቢግያ ቀድሞ ተርድታ እንደ ነበር ማየት የሚገርም ነው።

የ1ኛ ሳሙኤል ዋና ዋና ትምህርቶች

ቀደም ሲል እንደ ጠቀስነው፤ 1ኛ ሳሙኤል በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ስለሚሆን መንፈሳዊ መሪነት የሚናገር መጽሐፍ ነው። የመጽሐፉ መግቢያ ዓሊና ሳሙኤል የተባሉትን ሁለት ካህናት ያነጻጽራል። የእግዚአብሔርን አምልኮ በንጽሕና ባለመጠበቁ እግዚአብሔር ዓሊን ናቀው። ሳሙኤል ደግሞ ሕዝቡን ከእግዚአብሔር ጋር አስቀድመው ወደገቡት ቃል ኪዳን ለመመለስ በመወሰኑ አከበረው። ሳሙኤልን ልዩ የሚያደርገው በእስራኤል ላይ ሊቀ ካህን፤ ሕዝቡን የሚያስተዳድር መስፍንና የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለሕዝቡ የሚያሳውቅ ነቢይ መሆኑ ነው። እንዲያውም ሳሙኤል የእስራኤልን ሕዝብ ከግብፅ ባርነት እንዲያወጣ ካደረገው ነቢይ ከሙሴ በኋላ የመጣ ተወዳዳሪ የሌለው ነቢይ ነበር።

ቀጥሎም 1ኛ ሳሙኤል ሳኦልና ዳዊት የተባሉት ሌሎች ሁለት መሪዎችን ያወዳድራል። ሁለቱም በእግዚአብሔር የተመረጡ ነበሩ። ሁለቱም ሰዎች የእግዚአብሔርን ቅዱስ መንፈስ ተቀብለዋል። እግዚአብሔር ሁለቱንም ጠላቶቹን ለማሸነፍ ተጠቅሞባቸዋል። እግዚአብሔር ግን የተከበረው በአንዱ ብቻ ሳይሆን በሌላውም ነበር። ሳኦል የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ስላልተከተለና በመንፈሳዊ ነገርና በልቡ ንቁ ስላልነበረ፤ በእስራኤል ላይ ንጉሥ እንዳይሆን እግዚአብሔር

ናቀው። በእግዚአብሔር ፊት ኃጢአቱን አምኖ ከመቀበልና ከመናዘዝ ይልቅ፤ ሁልጊዜ ለድርጊቱ ምክንያት ያቀርብ ነበር። በራሱ ኃይል ለመዋጋት ሞክሮ ነበር። ትኩረቱ በራሱ ዝኝነት ላይ ብቻ ነበር። በመጨረሻም ሳኦል በእስራኤል ሕዝብ ላይ ጥፋትን በራሱና በልጆቹም ላይ ሞትን አመጣ። በቅንዓቱ ምክንያት የመሪነት ችሎታው በሙሉ ተወሰደበት።

ዳዊት ግን ተራ የከብቶች ጠባቂ (እረኛ) ቢሆንም እንኳ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለመምራት እግዚአብሔር የሚፈልገው ዓይነት ልብ ነበረው። ዳዊት ድል የሚገኘው በእግዚአብሔር መሆኑን ስለ ተገነዘበ በጦርነት ድልን እንደሚሰጠው በእግዚአብሔር በመታመን ይዋጋ ነበር። ዳዊት እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ንጉሥ ይሆን ዘንድ በቀባው በማንኛውም መሪ ላይ የበቀል እጁን ላለማንሣት ወሰነ። ሳኦልን በመገደል የእርሱን ሞት ለግል ጥቅሙ ሊጠቀምበት ሳይፈቅድ ቀረ። በኋላም እንደምንመለከተው፤ ኃጢአትን በሚያደርግበት ጊዜ ልቡን ወደ እግዚአብሔር የሚያቀናና ከእግዚአብሔር ዘንድ ይቅርታን የሚጠይቅ እንደ ነበር እናያለን። የዳዊት ታላቅነት በታላቅ ተግባሩ ወይም ያለ ኃጢአት በመሆኑ አይደለም፤ ነገር ግን እግዚአብሔርን ለመከተል፤ ለእግዚአብሔር ለመታዘዝና በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት በሚሠራበት ጊዜ ንስሐ ለመግባት በነበረው ጽኑ ፍላጎት ነው።

32ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ልክ እንደ ሳኦል የሚሆኑት እንዴት ነው? ለ) ልክ እንደ ዳዊት ያሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ጥቂት የሆኑት ለምንድን ነው? ሐ) ከሳኦልና ከዳዊት ሕይወት ስለ መንፈሳዊ አመራር የምንማራቸውን አንዳንድ መመሪያዎች ዘርዝር። መ) እነዚህን ነገሮች ከሕይወትህ ጋር የምታዛምደውና በቤተ ክርስቲያንህ ላሉ ሌሎች መሪዎች የምታስተምረው እንዴት ነው?

33ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ሳሙ. 2፡30 አንብብ። ሀ) ይህ ጥቅስ በሳኦልና በዳዊት ሕይወት የተፈጸመው እንዴት ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን ባለህ አመራር ውስጥ እግዚአብሔርን ልታከብር የምትችልባቸውን አንዳንድ መንገዶች ጥቀስ። ሐ) በቤተ ክርስቲያን ባለህ አመራር ውስጥ የእግዚአብሔርን ስም ልታስነቅፍ የምትችልባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

5ኛ ቀን።

የዚህን ሳምንት ትምህርት ከልስና ለሳምንታዊው ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊው ስብሰባ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ

2. ጸሎት

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

1. ሀ) ከዔሊ ይልቅ ሳሙኤል መንፈሳዊ ንቃት ያሳየባቸው መንገዶች ምንድን ናቸው? ለ) ከዔሊና ከሳሙኤል ሕይወት ስለ መንፈሳዊ መሪነት የምንማራቸውን ነገሮች ጥቀስ። የምንመለከታቸውን ማስጠንቀቂያዎችና ልንከተላቸው የሚገባን ምሳሌዎችን ጥቅስ። ሐ) እነዚህ ትምህርቶች በዚህ ዘመን ባሉ መሪዎች ሕይወት መታየት ያለባቸው እንዴት እንደሆነ ምሳሌዎችን ጥቀስ።

2. ሀ) እግዚአብሔር የዔሊን ካህንነት የናቀው ለምን ነበር? ለ) ይህ ነገር ዛሬም በቤተ ክርስቲያን መሪዎች መካከል ችግር የሆነው እንዴት ነው? ሐ) አንድ የቤተ ክርስቲያን መሪ ልጆቹ ለእግዚአብሔር እንዲታዘዙ በሚያደርግ መንገድ ልጆቹን ሊያሳድግ የሚችልባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

3. ሀ) እስራኤላውያን ስለ እግዚአብሔርና ስለ ታቦቱ የነበራቸው የተሳሳተ አስተሳሰብ ምን ነበር? ለ) ዛሬም ክርስቲያኖች ስለ እግዚአብሔር ሊኖራቸው የሚችለውን የተሳሳተ አስተሳሰብ የሚያመለክቱ ምሳሌዎችን ጥቀስ። ሐ) ስለ እግዚአብሔር እውነተኛ ባሕርይ ይበልጥ በተሻለ መንገድ ማስተማር የምትችለው እንዴት ነው?

4. ሀ) እስራኤላውያን እግዚአብሔር ንጉሥ እንዲሰጣቸው የፈለጉበት ውስጣዊ ዓላማ ምን ነበር? ለ) እግዚአብሔር በዚህ ደስ ያልተሰኘው ለምን ነበር? ሐ) አንዳንድ ሰዎች የቤተ

ክርስቲያን መሪ ለመሆን የሚፈልጉባቸው የተሳሳቱ ዓላማዎች የትኞቹ ናቸው? መ) ሰዎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን የሚመርጡባቸውን የተሳሳቱ ዓላማዎች ጥቀስ። ሠ) እውነተኛ መንፈሳዊ መሪነት ምን እንደሆነ እንዲያውቁ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችንና ሕዝቡን እንዴት ልንረዳቸው እንችላለን?

5. ሀ) ለእግዚአብሔር አለመታዘዝ እጅግ አስከፊ ጥፋት መሆኑን ሳሙኤል ያሳየው እንዴት ነው? ለ) ማንኛውም ዓይነት ለእግዚአብሔር ያለመታዘዝ ተግባር ከሐሰተኛ አምልኮ ጋር አንድ የሆነው እንዴት ነው?

6. ሀ) የአንድ አገር መሪ የሥነ - ምግባር ሕይወት፣ የአገሪቱን ሕዝብ ሥነ - ምግባር በሙሉ የሚነካው እንዴት ነው? ለ) የአንድ ቤተ ክርስቲያን መሪ የሥነ ምግባር ሕይወት፣ የቤተ ክርስቲያኒቱን አባላት ሥነ ምግባር በሙሉ የሚነካው እንዴት ነው? ሐ) ይህ በሳኦልና በዳዊት ሕይወት ውስጥ የተገለጠው እንዴት ነው? መ) እግዚአብሔርን የሚፈሩ መልካም መሪዎች ይመረጡ ዘንድ ቤተ ክርስቲያንህ መሪዎችን የምትመርጥበትን መንገድ እንዴት ማሻሻል ትችላለህ?

7. የዳዊትንና የሳኦልን መንፈሳዊ ሕይወት አወዳድር። ሀ) ጅግሬዎቸው የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ለ) መንፈሳዊ ሕይወታቸው የተለያየው እንዴት ነው? ሐ) የሕይወታቸው የመጨረሻው ውጤት የተለያየው እንዴት ነው? መ) ከእነዚህ ሰዎች ሕይወት፣ ስለ ቤተ ክርስቲያን አመራር የተለያዩ መመሪያዎችን ዘርዝር።

5. ጸሎት